

DE
GENVINA NATVRA
ET INDOLE
VETVSTATIS
SEV
PRAESCRPTIONIS
IMMEMORIALIS

CONSENTIENTE
AMPLISSIMO IVRECONSULTORVM ORDINE
P R A E S I D E

D. IO. PAVLLO KRESSIO

CONSILIARIO REGIS AVLICO
FACVLTATIS IVRIDICAE ORDINARIO
ET IAM DECANO

PRO CAPESSENDIS SVMMIS IN IVRE
HONORIBVS

DIE NOVEMBRIS XXX. A. MDCCXXXIII. 1734.

IN PVBLICVM

DISSERET

SIGISM. IAC. SILBERRAD

NORIMBERGENSIS.

HELMSTADII

TYPIS PAVLLI DIETERICI SCHNORRII,
ACAD. TYPOGR.

DE
GENIVINA NATURA
ET INDOLE
VETUSTATIS

PRÆSCRIPITIONIS
IMMORTALIS

AMPHISIMO IURECONSULTORVM ORDINE
A. F. A. S. I. D. E.
D. IO. PAVLLO KRESSIO

CONSILIARIO EGRII AVTODI
FACULTATIS IURIDICÆ OTTAVIANO
ET IAN. DECIANO

PRO CATECHESIBUS SCIENTIÆ IN IURÆ

HONORARIIS
DE NOVEMBRI XIX. A. MDCCXXXIII.

IN THEATRO
MUNICIPII
SIGISM. IAC. SILBERRAD
NORMBURGENSIS

HILFSTADT
THE. PAVEL DITTMICH SCHROEDER
ACAD. TYPOG.

ILLVSTRI

EXCELLENTISSIMO ATQVE CON-

ILLVSTRI

SVLTISSIMO VIRO,

DOMINO

DNO. JOANNI PAVLLO

KRESSIO

POTENTISSIMI REGIS MAGNAE

BRITANNIAE CONSILIARIO AVLICO

ET FACVLTATIS JVRIDICAE

ORDINARIO

PATRONO AC PRAECEPTORI

AETATEM DEVENERANDO

s. & o.

ILLVSTRIS
ATQVE EXCELLENTISSIME VIR

S*I quid est in me ingenii, VIR ILLVSTRIS, quod sentio quam sit exiguum, aut si qua exercitatio, aut si huius rei ratio aliqua ab optimarum artium studiis & iuris peritia profecta: earum rerum omnium uel in primis, TV, VIR ILLVSTRIS, fructum a me repetere prope Tuo iure debes. Nam quoad longissime potest mens mea respicere spatium praeteriti temporis, & uitae meae academicae memoriam recordari ultimam, inde usque repetens, TE uideo mihi principem ad prosequendam rationem studiorum meorum exitisse. Ac ne quis forte miretur, quod TIBI, VIR ILLVSTRIS, concursu Praeceptorum litteratissimorum, soli studiorum a me tributum rependatur: quaeso abs TE, ut in hac causa mihi des hanc ueniam, adcomodatam huic rei, vlli, quem ad modum spero, non molestam, ut me gratias TIBI persoluentem patiaris de studiis in me TVIS paullo loqui liberius. Nam ut primum celebrem, quae Halis floret, reliqui, Academiam,*
non

non aduentantem solum benigne suscepisti, sed
insuper sub TE duce solidam iurium inbibere
prudentiam, & eam publice ac priuatim sub Tu-
is confirmare auspiciis mihi abunde licuit.
Sic TE docentem eundemque TE facunde di-
sputantem agere innumeros victoriae & uirtu-
tis triumphos coram sum expertus. Conspur-
cant hodie quidam sub censoriae grauitatis specie
pulcra omnia, & iura misere dictis quaeque con-
scelerant. TVA uero, VIR ILLVSTRIS, Tua na-
turali pulcritudine doctrina exsurgens & com-
memorabili exsplendescens eminentia huius senten-
tiam plebeculae abominatur. In magnis labor,
in summis gloria TVA est. Quot Reges & Duces,
quot Principes & Magnates TE esse dicunt suum!
Illi suum uindicant, hi repetunt, alii uero suum
esse confirmant: vnde etiam sua TIBI Tuaeque
prudentiae ueluti commiserunt. Permulti alii
praeter ea pugnant inter se atque de TE conten-
dunt. Itaque, VIR ILLVSTRIS, rerum praecla-
re gestarum Tuae laudes celebrabuntur non so-
lum nostris sed bene exterarum gentium litteris
atque linguis, neque ulla unquam aetas de TVIS
laudibus conticescet. TE ergo, VIR ILLVSTRIS,
quem praesentem intuemur, cuius praestantiam
dignitatemque & os cernimus, quibus laudibus
effereamus? Qua reuerentia complectemur? Mu-
sae, certum est, VIR ILLVSTRIS, huius Acade-
miae

miæ Tibi gratias agere gestiunt immortales,
quod diuinis innutriti TVIS doctrinis politiorum
litterarum & infucatae iurisperitiæ exuberan-
tes capere fructus abs TE ex uoto adiuuentur. Quid
dulcius & mihi unquam potuit accidere, quam
quod particeps doctrinarum redditus fuerim tam
praeclarissimarum, quibus tot tantique summis
ornati muneribus uiri a TE perdocti sunt. Quare
gaude TVO, VIR ILLVSTRIS, isto tam excellen-
ti bono, & fruere cum fortuna & gloria, tum
etiam animi & corporis incolumitate ac inclitos
canitiei annos. De me, quem in frequentia disci-
pularum simul esse uoluisti, quoties cogitabis, to-
ties de meo TE colendi ardore, toties de mea in TE
obseruantia cogitabis. Accipias ea propter beniuo-
la mente, quod TIBI pietas mea debet, & permittas,
leuidense hoc scriptum celeberrimo TVO nomine,
unde iubaris aliquid capiat, superbire. Quae non
modo summa rerum mearum bona sed nimirum
audebo uel sola dicere

ILLVSTRIS TANTI NOMINIS

obseruantissimus cultor

AVCTOR

PRAENOBILISSIMO DOMINO
SIGMVNDO IACOBO
SILBERRAD
DOCTVRAE CANDIDATO DIGNISSIMO

S. ET O. D. D. D.

PRAESES.

CLarum ubique est SILBERRADIORVM sive
inter in rebus agentes, sive in republica li-
teraria oculos circumferamus, nomen. Quae e-
nim non est apud academiam Argentoratensem e-
ruditissimorum SILBERRADIORVM celebritas?
Quae non, tam ex omni doctrina, quam ex re-
bus magnis, arduisque a PATRE, AVOQUE TVO,
prudentissime gestis, quasque etiamnum gerit ICTUS
in signis PATRVVS TVVS apud NORICOS, imo apud
integrum FRANCONIAE CIRCVLVM, surre-
xit, Silberradianae gentis gloria? Neque vero
haec virtus, haeque laudes desierunt, sed par-
tim laete adhuc succrescunt, partim feliciter iam
ad maturitatem pervenerunt in insigni Silberradi-
orum triga, TE scilicet & duobus fratribus
TVIS MARTINO IACOBO, & GVSTAVO IA-
COBO. Quorum commemoratio tanto mihi iu-
cun-

cundior accidit, quo magis PRIMI iam V.I.D. celeberrimi in me studium affectumque, tam ex lectionum mearum olim frequentatione, quam ex dissertatione inaugurali me praeside iam anno MDCCXXX cum eximia laude habita expertus sum; neque vero conciliandae cum ALTERO amicitiae spes deest. Iam TV praenobilissime Domine Candidate praecipua ratione mihi laudandus esses, ut occasio affulget, & res ipsa iubet. Verum optime novi, quam parum Tuac laudes TIBI placeant, quam unice in laudabilibus agendis alacriter occuperis, nec ego ipse verbositate delector. Multa paucis itaque complectar: Desiderium TVVM honestissimum semper fuit: ut mens fieret instructor, doctior, & vita melior, sapientior, utrumque assecutus es, & TVA industria, & ingenita bonitate. Gratulor TIBI promeritos honores academicos doctoraeque gradum cras a me conferendum. Excitent TE porro PATRIS, AVI PATRVI que exempla, cumulet DEVS omnia beneficia, quae quondam larga manu in hos omnes contulit in TE SOLO. Vale fave.

Helmstadii MDCCXXXIV.
die XXIX. Novembr.

CAPUT I.
DE
PRAESCRPTIONIBUS
IN GENERE.

§. I.

Odi dominia amittendi et acqui- De usu
modo.
adquir.
per tem-
pus & ad-
pellatione
diuersa.
rendi, mediante temporis lapsu,
opinabiliter in plerisque genti-
um ciuitatibus fuerunt in usu,
vt ut forte eiusdem rei non ubi-
que eadem fuerit adpellatio.

Romani in hunc usum diuersa
vocabula adhibuerunt: VSW-
CAPIONIS, PRAESCRPTIONIS.

NIS. Vswcapiōnis vocabulum iam obtinuit sub libe-
ra Republica. Conf. BALDUIN. ad LL. XII. Tab. IX.
pag. 52. GOTHOFRED. pag. 104. ad easd. LL. * I. Prae-
scriptio-

A

scriptionis nomen initio Praetoribus, dein Imperatoribus debetur, *2. qui, ubi olim vsucapioni locus non erat, vt: in rebus nec mancipi, aliusue ex caussis; iuri emendando: praescriptiones longi temporis, vid. BYNCKERSHOEC. *Tom. I. opusculor. pag. 137.* addebant. Accessit & VETUSTATIS adpellatio. Dixit vetustatis magnam vim esse CICERO *Cap. XIX. de amicis.* & iudicium VETUSTATIS agnoscit QUINTILIB. *I. Cap. IV. in fin. Instit. Orat. in vita communi, stylo, verborum vsu.* Verum de hac iuridice infra pluribus dicendum.

De voce
vetustatis

Vsucap.
an in LL.
XII. Tab.

*1. In ipsis LL. XII. Tab. non VSUCAPIONIS, sed VSUS, tantum fit mentio; quod vocabulum apud veteres subinde idem notat, quod: vsucapio. Imo aliquando etiam Icti in ff. vt Papinian. in L. 19. *ex quib. caus. mai. pro: VSUCAPIONE; VSUM* dicunt. Quod vero: vsucapio; etiam: AUCTORITAS; adpellatur in LL. XII. Tab. vt Duumviris dict. loc. vsu, mihi non videtur, praecipue si confero L. IX. XI. XII. ap. BALDUIN Ex quibus evidens est: AUCTORITATEM, potius de R. V. actoris, non de VSU, vel capione per vsu possidentis vsurpari. Quod tamen ALIQUANDO: AUCTORITAS: vsucapionem significet, persuadent, quae habet BUDEUS *ad ff. pag. 192.*

Praescriptio unde.

*2. Ita diserte §. 7. *Instit. de Vsuc. in fin.* Vnde RITTERSHUS. *pag. 202. ad Instit. vsucapio antiquior est, & iam L. XII. Tab. & dein L. Atinia introducta, praescriptio vero ex constitutionibus Imperatorum coepit. L. Dolia de C. E. conf. CUIAC. in paratit. ad Tit. Cod. vt tamen actionibus personalibus obici non deberet. L. 5. Cod. quib. non obic. long. temp. praescr.* Nam praescriptio longi temporis vsu seu possessione, aequae vt vsucapio nuntur;

tur; atqui vsus, POSSESSIO proprie sunt RERUM, non OBLIGATIONUM personalium, nec debitor obligationem possidet, sed illa obstringitur. Rerum autem alienarum possessor, utique antequam in rem actione res euincitur, rebus vitur, & eadem possidet, vt longi temporis praescriptioni, contra in rem actiones, locus esse possit. Vid. PERETZ ad eund. Tit. num. 5. Vnde actionum personalium exclusioni nonnum remedium inueniendum erat a THEODOSIO ^{Quando coeperit} seniore, quod ampliatum a iuniore ^{Lib. IV. Tit. XII. praes. Cod. Theodos. de act. cert. tempor. fin. & L. 3. Cod. Iustin. scripsit.} Tit. de praescript. 30. vel 40. annor. Plura vid. apud ^{act. per. son.} CUIAC. lib. 18. Observat. Cap. 26. GONZALEZ ad Cap. IV. X. de praescript. § num. 7. ad Cap. V. vbi quis caesarum 30. quis 40. et 60. annorum praescriptionem introduxerit.

§. II.

Ius Germanicum, vt alias iuri civili Iustiniano, ^{De com- pend. ju- ris germ. in praeser.} minus verbosum esse solet, ita & hic, loco diuersorum nominum, contentum est vocabulo: *der Verjährung*. Per quod totam definitionem vsucapionis longi & longissimi temporis praescriptionis, vt in ^{Tit. Cod. de vsuc. transform.} Tit. Cod. de vsuc. transform. occurrunt, scilicet quod sint: *adiectioes domini, per continuationem possessionis temporis lege definiti*; exhaurit. Notat enim nobis ^{verjährren} *verjährren*, per lapsum annorum acquirere, aut amittere. In *Specul. Sax. lib. I. artic. XXIX.* auctor vsus est verbo: *verschweigen, verzwigen*; vel vt Codex ^{vel vt alii Codices.} Quedlinburgensis habet: *versumen*. Nam cum lapsu annorum in vsucapione & praescriptione utique concurrunt: SILENTIUM, NEGLIGENTIA, DESERTIO. In LL. Saxoniae inferiori *verjährren*, effertur

veriahen vt in statut. Brunsvic. 45. Cellensi 12. apud
LEIBNITZ Tom. III. de Stadt Gemehn mach ni vor-
iahen. BAUARVS, SUEVUS vocant etiam: die
Gewehr an einen Guth ersizzen; locis mox citandis.

§. III.

*Quot an-
nos ger-
mani h.
definie-
runt.*

Numerus annorum autem, nec regula generali,
nec in puncto, sed pro terrae & prouinciae consuetu-
dine, ἐν πλάτει olim in Germania definitus fuisse vide-
tur. Quare in diplomate Regis Wilhelmi, quod ex
actis nobilitatis Rhenanae Anno 1624. Moguntiae
excusis DATT. pag. 22. recitat: *Nobiles retineant
iura, quae vel ipsi, vel ipsorum progenitores per TRI-
GINTA vel QUADRAGINTA, vel QUINQUAGIN-
TA annos obtinuerunt.* Dein prouincias diuersas di-
uerso iure circa praescriptionis terminum vsas fuisse,
non tantum ex famosa Adolphi constitutione quam
ediderunt FREHER ad Petr. de Andl. GOLDAST.
pag. 315. *Constitut. Imperialium, verbis; donec Secun-
dum terrae consuetudinem praescriberentur;* arguo. Sed
luculentius idem nos docet *Spec. Saxon. dict. l. vbi:
der Sachs mag sich in 30. Iahren, der Swabe aber nim-
mer, so lange er beweisen kan, * an seinem Erbe ver-
schweigen.* Quamuis pascuorum praescriptionem,
non ab annorum numero, sed ab hominum memoria,
repetierint Augustani Anno 1306. Tom. I. pag. 1472.
MENCK. Bauarus res emtas contra praesentes *quin-
quennio*, contra absentes *decennio* praescribit, alias in
aliis contractibus respicit ius civile Romanum, *vid.
pag. 441. 442. Bayerl. Landrecht.* LEODIENSI-
BUS terminus praescriptionum ordinarius est quadra-
gena.

genarius. Vid. de MEAN observ. XXXIX. et CCXIX.
et in compend. iur. Leod. tit. de praescript. §. 1. vers.
pro ratione.

*. Ipsum tamen speculum suevicum, quod vulgo circum-
fertur, Artic. 264. 265. legit vestigia iuris civilis, &
respectu bonae fidei: decretalium, ut perpetuam b. f.
requirat. Est enim speculo saxonico longe recentius,
vt magis iura exotica redoleat.

§. IV.

Si naturam et indolem singularum praescrip-
tionum iuris civilis, intueamur: VSUCAPIO respectu ^{De nat & indole sin-}
vsucapientis consistit in bonae fidei, titulatae rei non ^{gular.}
vitiosae, per tempus lege definitum continuatae pos-
sessionis, IURE. Respectu domini autem, cuius res ^{praescri-}
praescribitur; nihil egisse, siluisse, sufficit. Vt sciat
rem suam ab alio possideri, opus non est. L. 12. in
fin. Cod. de praescript. long. temp. nisi in specie Nouell.
119. cap. 7. si scilicet res vi possessore deiecto occupata,
peruenit ad tertium b. f. possessorem, tunc enim ab
eo, si dominus deiectus scit, longo, si nescit longissimo
demum tempore praescribitur. Quod si tamen domi-
nus scit, rem suam ab alio possideri, et filet, patitur-
que possessorem vsu capere, vsucapio simul alienatio-
nem tacitam continet. L. 128. de V. S. L. 4. quae in
frand. credit. Sed an & DERELICTIO * hic subest?
Respond. non subesse; nec enim res a vero domino de-
relieta vsucapitur, verum statim, tanquam res nullius,
occupanti cedit. L. 1. 2. pro derel. Derelictio non-do-
mini autem, praebet instum vsucapioni titulum. L. 4.
s. dict. tit. Eadem dicenda de longi temporis prae-
scri-

scriptione, vtpote per IUSTINIANUM cum vsucapione commixta.

Quatu-
plex de-
relictio?

Silentium
quid?

* Itaque hic tria distingue: 1) derelictionem expressam verbis, 2) tacitam, ipso facto euidenter ad derelictionem ordinato declaratam, 3) silentium, per tempus lege definitum. Duae illae sunt extra praescriptionem. Tertium autem illi inest. Et licet alias silentium, in genere sit suspensio iudicii, et actionis, nec in genere ex eo consensus aut dissensus effectus sequatur, in praescriptione tamen, lapsu temporis accedente, effectum vtiq;e habet. Vid. GROT. II, IV, num. 5. 7.

§. V.

De nat.
praesc.
longiss.
temp.

Ast indoles praescriptionis longissimi temporis, 30. vel 40. annorum, paucis constar. Nam haec de iure, solo domini, aut creditoris, rem suam non recuperantis. vel creditum suum non exigentis, silentio absoluitur, *1. absque vlllo tituli aut b. f. praesidio. Vid. L. 3. L. 4. L. 7. L. 8. Cod. de praescript. 30. *2. vel 40. annor. Imo licet res vitiosa, furtiua, *3. aut vi possessa, dict. L. 8. §. I. MARTINI ad dict. §. 2. num. 12. de usucap. Quamuis in possessione rerum furtiuarum, opus sit b. f., certe ab initio d. L. 8. §. 1. respectu eius, qui a fure has sibi comparauit. Dein quoque perpetua b. f. requiri & ius ciuile immutari coepit per Alexandrum III. in Cap. 5. 17 19. et Innocent. III. Cap. fin. X. b. t. Nam huius ex mente, quoad animae periculum non interest alienum iniuste inuadere, & alienum iniuste scienter detinere. Cap. saepe X. de restitut. spoliat. Ne autem haec tantum ad possessores rerum alienarum restrin-

stringantur, sed quoque ad actiones personales, & debi-
tores, v. c. pecuniae ex mutuo, adplicari possint, aucta
est b. f. definitio, ita, vt cum antea ignorantia rei a-
lienae, vel: opinio qua quis sincere existimat, rem
quam possidet, suam esse, definiretur, iam definiatur,
opinio, qua quis credit, rem non *tantum quam possidet*
suam esse, sed insuper in sua conscientia cordate persua-
sus est: se nemini de suo aliquid debere. Atque hoc ad-
ditamento ad veterem definitionem videntur autores
huius additamenti sibi omnes difficultates, quae alias
de bona fide ultra rerum possessores, ad v. c. pecu-
narios debitores non extendenda, *vid. COCCII. de*
limit. b. f. in praescript. obiiciuntur sustulisse. Conf.
SCHMIER Tom. II. pag. 235. num. 7. ibique citat. Pauli
aliter WIESTNER ad Tit. de praescript. num. 37.
Licet nec ipsis, decretalibus inter se, satis constet. Nam
SCHMIER num. 40. dict. L. in praescriptione debiti,
v. c. pecuniarii, INDEFINITE * debiti praescriptio-
nem admittit, licet debitor utique se debere sciat, non
autem si quis DEFINITE, v. c. emtor statim post ac-
ceptam mercem pretium debeat, *num. 73. ibid.* Nec
obscure WIESTNERUM, qui in omni debitore per-
sonali bonam fidem, seu ignorantiam, quod debeat,
requirit, *num. 72. refutat.* Interim cum Papa in do-
ctrina de b. f. de conscientia & peccato vitando
sollicitus sit, & qui sciens se debitorem esse, non
soluit, peccet, WIESTNER propius ad scopum Pa-
pae accedere videtur.

* SCHMIER num. 48. *loc. mox cit.* dicit: exercitium a-
ctionum personalium, a iure restrictum esse ad usum *An ra-*
tionum
30. 40. annorum. Ergo termino hoc elapso, sua sponte *person-*
ales facile
has praescri-
banur

has actiones perire & evanescere, licet debitor nihil egerit, nec vllum ius nouum interea adquisiuerit.

Grot. obseru. ad
vii. praescrip.
30. 40.
ann.

- * 2. Observat GROT. in flor. spars. ad hoc rubr. vtramque hanc praescriptionem diuersis Caesaribus, 30. annorum THEODOSIO, 40. annorum ANASTASIO deberi.
- * 3. Vid. tamen Artic. CCLIX. Carol. qui omnem praescriptionem excludit. Mores autem ius ciuile seruant. Vid. Du. PRAESID. ad eund. Artic.
- * 4. DEFINITE, INDEFINITE i. e. praescripto certo solutionis termino, aut non praescripto.

§. VI

De b. f.
necessit.
sec. Canisium.

Rectius & magis solide adhuc b. f. necessitatem exponit CANISIUS num. 24. ad Tit. X. de praescrip. Scilicet iam veteres, & inter illos HOSTIENSEM, 1) seruasse actiones reales a personalibus. 2) obseruasse, quod in actionibus personalibus debitor nihil possideat, adeoque 3) nec m. f. possessorem in hac specie dici posse, praecipue 4) si nec a creditore monitus sit, nec solutionem detrectauerit. Enimuero hic tenendum esse addit: 1) quod in c. fin. X. b. INNOCENTIUS diserte ad omnem praescriptionem requirat b. f. atqui sub: OMNI praescriptione; et actionum personalium praescriptionem venire, 2) idem hoc Capitulum non possessionem praecise m. f. sed MALAM FIDEM attendere, iam vero 3) debitorem eo ipso, quo scit, se ad soluendum obstringi, donec creditori soluerit, conscientiam suam a mala fide exonerare non posse. Dein 4) ex eo, quod creditor non interpellauerit, ipsum temporis quidem commodo & morae, non ipsi credito, nec actioni, renunciasse. Immo 5) nec de possessione, & an debi-

debitor *possideat*, hic adeo non litigandum, cum debitor: *quasi possessor* iuris expresse in *L. 13. §. fin. de H. P.* dicatur, siue se heredem esse contendat, siue dolo solvere nolit. BRUNNEM. *ad cit. L. ** Ceterum an *Cap. V. X. b. t.* pertineat etiam ad praescriptiones iurium ad rem, seu actionum personalium, vt vult GONZAL. an tantum ad praescriptiones rerum et actionum realium, vt placet SCHMIER *dict. loc.* cum regula vniuersalis de bona fide in *Cap. XX.* euidentis sit, prolixius disquirere non refert.

* Consentiant MEVIUS, MUNOZ. *ap. HERT. II. CCXLVII. DX. pr.* tenendum tamen hic, heredem debitoris non in m. f. defuncti succedere *ibid.* et DLXXVI.

§. VII.

Iam videamus, quibus ex causis ac rationibus ^{Quibus ex} *causis* ^{prae} *prae* ^{introdu-} *introdu-* ^{tae.} *tae.* introductae sint vsucapiones, praescriptiones longi, longissimi temporis, criminumque in genere, iure ciuili in ciuitatem. Luculentius adparebit responsum, si denuo cogitamus: quid nomine vsucapionum ac praescriptionum in effectu intelligatur? Intelligitur autem sub illis: terminus temporis circa rerum iuriumque acquisitiones, vel amissiones lege definitus. Scilicet circumstantiae *temporis* praecipua habenda fuit ratio a rectoribus ciuitatum. Nam non magis Reipublicae interest ciues agere, negotia gerere, quam vt in tempore intraque certum temporis spatium agatur, geratur. Vnde descendunt in iudiciis dilatorium, arque fatalium nomina, vt partes agant, excipiant, pro bent, reprobent intra terminum praescriptum, ne iudicia fiant arenae litium inextricabilium

B

et

et perpetuarum aeternae. Inde quoque extra iudicium
 usus et possessiones rerum circumscribi debuerunt suis
 finibus et terminis, ut ciues non in perpetuum res
 suas apud alios negligant, susque deque habeant, sed
 in illas inquirent, inquisitas, compertas recuperent,
 curent. Nam bonum publicum voluit, ne dominia
 rerum sint in perpetua incertitudine, nec praedia in
 aeternum inculta, nec possessores actores metuant in
 infinitum. Quare lex tam negligentiae dominorum
 et creditorum, quam diligentiae bonae fidei posses-
 sorum poenam praemiumque definiit. Siquidem
 regula: interest Reipublicae, ne quis re sua male uta-
 tur; pertinet etiam ad illam speciem, ne ciues plane
 non utendo, eas in medio semper aliorum custodiae
 permittant, nec nominum suarum exactionem in in-
 finitum differant, et tandem lites obsoletas post fata
 relinquunt. Videmus simul ex dictis: tempus, tem-
 poris lapsum, non esse CAUSSAM praescriptionum
 EFFICIENTEM; verum OCCASIONEM et CAUS-
 SAM IMPULSIUAM, quare lex ciuitatis iura rerum
 intra certos cancellos cohiberi voluerit. Ut dicere
 posses, vsucapiones et praescriptiones esse: *fatalia
 extraiudicialia*, excitandae ciuium industriae ut in tem-
 pore rerum suarum iuriumque suorum curam ha-
 beant, nec ignauiam suam moraque suam tandem aliquan-
 do sibi, aliis et tribunalibus, temere oneri sint, a le-
 ge ciuili ad modum fatalium in iudiciis statuta. Con-
 sentiunt reapse leges nostrae. Vid. CAIUM L. I. MODE-
 STINUM L. 3. de vsucap. Princip. Instit. Tit. eod. Iun-
 gunt quidam dictis, derelictionem et alienationem
 tacitam ex eius, qui sciens rem suam ab alio vsuca-
 pi,

An praescrip-
 tiones ex ta-
 cite derelict.

pi, aut ius suum praescribi patitur, longo silentio^a collectam, ut Icti in *L. 3. quae in fraud. creditor. L. 28. de V. S.* et GROTIVS *Lib. II. cap. IV. §. 6. 7.* adeoque vsucapiones, praescriptiones, simul deducunt ex ipsius contra quem praescribitur CONSENSU ac voluntate tacita. Quae tamen causae non in vniuersum ad omnem praescriptionem, sed tantum ad eam, <sup>et quate-
nus.</sup> quae contra possessorem scientem currit, adplicari possunt. Quamuis alias nec ignoranti praescriptionem iniuria fiat, quia diuturnior est ipsius ignorantia, dum per aliquot annos, ubi res sua sit, nescit, quam vt veniam aut restitutionem in integrum mereatur. Vnde respectu huius praescriptionis CAUSSAM COCCIIUS *dissertat. de praescript. extraord. §. 9.* adlegat: culpam eius, qui per tantum tempus, *vid. princip. Institut. de vsucap.* in res suas non inquisiuerit. Nec enim facile aliquem res suas et iura sua multo tempore relatare posse. Vid. GROTIVS *lib. II. cap. IV. §. 6. dict. L.* Nec adeo male ab aliis vrgetur: diuturnius longumque tempus, probationes tam testium, ob horum mortalitatem, quam documentorum ob amissionis periculum, reddere difficiles, aut plane impossibiles aliquando, vt satius et aequius sit, ob praescriptionem reum absolueret. Immo in ciuitatibus praescriptionum <sup>Vnde
praescri.
in ciuita-
tibus.</sup> et vsucapionum institutum, si certorum temporum definitionem excipis, ex officio Principum ciuitatis, necessitate tranquillitatis inter ciues, natura et indole ipsorum dominiorum rerum corporalium et incorporalium, vt certa seruentur, vt tempore antiquatae lites cessent, sepeliantur, fluere; adeoque ex illo iure, quod naturalis ratio praecipit, in genere descendere,

dere, iure ciuili autem dein certa forma donari animaduertit PUFENDORFF *Lib. IV. Cap. XII. §. 9. I. N.*

*De silentii
effectu,
adde supra * ad
§. 4.*

* Ergo silentium liberum in argumento vsucapionis, praescriptionis, ex lege ciuili speciem consensus & alienationis tacitae constituit, vt in *cit. text.* Extra casus legum autem, solum silentium, tanquam NON-ACTIO, & quasi NON-ENS, nihil, ni aliae circumstantiae, aliaque clariora voluntatis signa concurrant, operatur; nec enim voluntatis non exercitae, sed suspensae effectus esse potest *Vid. supra * ad §. 4.* Lex interim ciuitatis, vt factis et non factis terminum, vt iam iam dictum, ex causa praescribit, ita idem praecipue in vsucapionibus et praescriptionibus quoad silentium obseruare solet. Vnde spatio hoc elapso, SILENTII nefas est silentium rumpere, et quod non consenserit dicere velle, ob legis scilicet prohibitionem, quae in tempore loqui iubet, post tempus autem vetat. Cum vero vis SILENTII si aliquando aliqua est, a circumstantiis aliis, quae silentium comitant, fit, facile assequi licet, cur ortae sint regulae hic e diametro sibi contradicentes: QUI TACET CONSENTIRE VIDETUR, QUI TACET SALVO SUO IURE TACET vel: DISSENTIRE VIDETUR. Nam silentii plures possunt esse causae et circumstantiae plures, cur quis tacuerit. Ceterum pragmaticus de his cum nemine disputat, ipsique sufficit scire, praescriptionum fatale, in casu ipsi oblato, hoc illoue tempore, esse a lege definitum.

*Vnde regulae
con-
trariae
plane de
silentio*

*De causis
vsucap.*

§. VIII.

Si circumspicimus nunc sigillatim vsucapionum causas et fundamenta, illa praeter haecenus in genere de

de praescriptionibus adducta, nituntur iuribus bonae fidei possessoris, seu hominis, qui rem iusto titulo bonaque fide accepit, quique hactenus illam tempore III. X. vel XX. annorum a lege praescripto sine vsurpatione domini possedit. Aequiparatur hic iure nostro ex parte vero domino, etiam tempore legitimo suae possessionis nondum elapso, tum in eo, quod re a se possessa libere possit abuti, nec inde ad rationes reddendas teneatur, ex ratione, quia putauit se suo abuti, *L. 25. §. 11. et L. 31. §. 3. de H. P.* et quod fructus perceptos suos faciat, *L. 48. de A. R. D.* nec titulum edat possessionis, cum, quod possessione amissa publiciana gaudeat actione. *vid. VOET. tit. de Public.* Quare non mirandum, quod finito legitimo possessionis tempore verus euadat rei dominus. Accedunt rationes aequitatis, quod titulus vsucipientium vt plurimum sit onerosus, consistatque mutua datione, vel praestatione, auctor vero vel eius heres, vel plane non amplius adpareat, vel non soluendo factus sit, vel alia ratio adsit, quare ex titulo de euictione possessor commodo suo non satis prospicere possit. Reliqui vsucipientes qui titulum donationis allegant, cum raro donetur, rarius sine causa et praecedente merito: facile ex eo defenduntur, quod non minus adficiamur animo, si re quam honoris meritiue nostri singularis, vt putamus causa, nobis carendum sit, quam si nobis res, u. c. emta, auferatur. Accedit, quod pristinus dominus aliquando non sine sua culpa, v. c. inconsulte deponendo, commodato dando, possidere deserit, et nouiter rem accipientis nequitiae eam in alium, cum onere, qui dein praesenti possessori donauit

uit ex iusta causa transferendi occasionem dederit. In longi temporis praescriptione iurium incorporalium, ut seruitutum; quae vsucapionibus, *Tit. Cod. de transform. vsuc.* effectu inspecto aequata est, aequum videatur, ut qui diu, siue longo tempore, *vid. L. 10. si seruit. vind. L. pen. Cod. de seruitut. l. fin. Cod. de praescript. 30. vel 40. ann.* sciente et patiente domino seruitute vsus, illam tanquam ex tacita domini scientis et patientis liberalitate tandem acquirat, aut si haecenus fundus ipsius seruiet, domini benignioris non vsu per idem longum tempus continuato, quasi tacitae remissionis specie pristinam fundi immunitatem et libertatem recuperet.

§. IX.

*De causis
praeser.
longiss.
temp.*

Praescriptionum longissimi temporis 30. vel 40. annorum actionum personalium aequitas patet ex *L. 2. Cod. THEODOS. de long. temp. praeser.* Nam licet ibi Caesares nolint, ut v. c. actio de mutua pecunia, temporis exceptione finiatur, addunt tamen: *Iudicem inspicere debere, quae TEMPORIS INTERUALLA NULLIS IUSTIS CAUSSIS EXISTENTIBUS FLUXERINT et instrumenti VETUSTATEM.* Ad quem locum ita GOTHOFREDUS: *licet stricto iure pecuniae postulatae actio 40. annorum praescriptione non tollatur, tamen si iudex deprehenderit NULLIS IUSTIS DE CAUSSIS TANTI TEMPORIS INTERUALLA EFFLUXISSE, veluti, quia in eadem ciuitate versabatur debitor, cuius conueniendi copiam creditor quotidie habuerit, iudicem aestimaturum; an rei exceptio non admittenda.* Inde opinabile est, dein THEODOSIUM iuniorem, *vid. L. vnic. Cod. Theodos. de action. cert. temp.*

temp. finiend. et ANASTASIUM L. 4. Cod. de praescript.
 30. vel 40. ann. ad hanc rationem respexisse: scil. quod
 repetitio rei per longum tempus, sine demonstrabili
 iusta causa elapsum, arguat alienationem tacitam cer-
 te, et expressam, quae forte, v. c. remissione, accepri-
 latione interea interuenire potuerit, praesumptiue. *
 Nam sola ratio: VT LITUM FINIS sit; rem non
 conficit. Potest enim etiam litium finis esse, si reus
 possessor, aut debitor, post 30. 40. annos rem quam
 ad alium iure dominii pertinere, aut alii debere eui-
 densiter probari potest, reddit, aut soluit, restituit.
 Dein nec altera ratio quae de dominiorum, aut ex iu-
 re ad rem; debitorum incertitudine adlegatur, quo-
 ties actor ius suum etiam post 30. 40. annos probare
 potest, aequitatem sapit, nisi sale tacitae, aut prae-
 sumptae alienationis, vel derelictionis, aut probabili-
 ter creditae: solutionis conditur.

* Accedunt aliae rationes bonae politicae: excitatio dili-
 gentiae ciuium, praecautio calumniarum, litium per-
 plexarum, dici enim vix potest, quae confusiones, quae
 turbae, quae calumniae e debitis vetustis non inter-
 pellatis oriantur. Vnde sapienter apud Francofurtanos
 cautum est: *Dass die iuden keine Schuld ohneingeklagt
 über zwey iahr hinsehen lassen sollen*, et apud BRE-
 MENSES p. LXXIX. Stat. statutum est, ut creditor
 a debitore suo aegrotato ad liquidandum inuitatus, ve-
 nire recusans, mortuo debitore credito suo careat.

§. X.

Imo tam prolixum temporum spatium, scilicet *Aliae*
 30. 40. annorum praeter alias causas ideo reuera re- *acquit.*
 quiri videtur, vt interea plura gesta, v. c. solutio, *praescr.*
 re-anno, *30. 40.*
re-anno.
causae

remissio, transactio, et si quae alia contigisse factaque esse, et per has ius actoris sublatum fuisse, verosimiliter videri atque praesumi queat. Nam alias si solitium imminutio, aut dominiorum certitudo respecta fuisset, adhuc longe breviori termino promptius et expeditius vtrique consulti potuisset.

§. XI.

De acqui-
tat. prae-
scr. accu-
sat. cri-
min.

De causis praescriptionis accusationum criminalium, quae vicennio regulariter, aliquando quin-quennio, ut in delictis carnis, aliquando brevius adhuc, ut secundum quosdam: anno; si de iniuria criminaliter actum, absoluitur, sic existimo: 1) non melius obtinetur finis poenarum, quam si infliguntur poenae secundum illud tritum: *frisch gefangen: frisch gehangen*; Quod olim Westphali nostri rhythice efferebant: *bezzender Hund, gichtiger Mund, blickender Schin*. Hoc sensu, ut probationem gesti, aut certo patrati, mox sequerentur sententia et poena. Nam 2) finis poenarum est, ut alii a peccando deterreantur, immo aliquando, si poena capitis non infligenda, ut ipse delinquens deterreatur. Quis autem adeo terretur malo illo, quod demum post vicennium iraminere dicitur? Quae non audent audaces grassatores, si intra vicennium facinore commisso securi sunt? Interim cogitant, dicunt: aliquid fit. Vel ut saepe caussidici: *Zeit gewonnen, viel gewonnen*. Dein 3) contingere potest, ut v. c. fur, aut qui plane caedem commisit, resipiscat, ad bonam frugem redeat, et dein bene agat, quis hunc post vicennium absque crudelitate ultimo supplicio e medio tollere vellet? Vi-

Vicissim 4) interdum ipsorum, qui accusati sunt, interest, ne lis differatur, ne probationes interea pereant, aut incertae fiant. *Conf. §. 10. LAUTER. Vol. II. disput. II. de crimin. praescript.* Non refert autem, an crimen clam, an publice commissum, an iudex commissum esse sciat, an nesciat? *LAUTERB. §. 13. dict. l.* Cuius rationem desumit a praescriptionibus in genere, quae etiam ignorantibus currere solent. *L. 19. §. 1. si seruit. amitt. L. fin. Cod. de praescript. long. temp. Du. PESTEL disput. de restit. in integr. contr. praescript. ex caus. ignor. §. 10. II.* Initium temporis hic computatur a tempore delicti commissi, computatio fit de momento ad momentum, sive: naturaliter; vt dies coeptus non habeatur pro completo *L. II. §. 4. L. 29. §. 7. ff. et L. fin. Cod. ad L. Iul. de adult. L. 30. §. 1. de adult. et L. 6. de O. & A.* Non tamen hanc praescriptionem principi obstare dicunt, quin etiam post vicennium inquirere et punire possit. *GRANTZ II. pag. 313. num. 48.* Nec enim principem legem de praescriptione sibi tulisse, sed magistratibus suis, idem repetit *HOHEISEL §. 50. de fundam. praescript.* Sane vt princeps ex causa potest aliquando dimittere delinquentem ante praescriptionem completam: ita vicissim ex causa potest etiam aliquando post elapsum vicennium, callide, et atrociter, delinquentem adhuc merito supplicio adficiendum curare. Non tamen exinde facienda est regula, quasi princeps saluo boni et aequi principis officio vicennio elapso semper delinquentem adhuc ad supplicium rapere possit, etiam ob facinus minus atrox ex impetu absque callido consilio commissum. Cui bono

C

enim

enim regula, quam auctor regulae vbique ipse inuertit. Certe praescriptio non prodest delinquenti absenti, fugituo. CARPZOU. *quaest. LIX. in prax. crimin. HERT. II. LXIII.* Plura *vid. pag. 1335. seq.* THEODORIC. *Coll. crim.* Ipsi processui criminali coepto finiendo olim annus datus, dein biennium praescriptum. *Vid. GOTHOFRED. ad Cod. Theodos. Tit. vt intr. ann. crimin. actio, et Tit. Cod. vt intra cert. temp. crim. quaest. termin. SCHULTING pag. 845. BRISSON. in formul. pag. 445. MATTH. de crim. pag. 839.* Restat praescriptio immemorialis; verum de hac capite sequenti.

CAPUT II.

DE

NOMINIBUS, DEFINITIONE
ET NATURA, VSU PRAGMATICO,
NEC NON LEGIBUS PRAE-
SCRIPTIONIS IMMEMO-
RIALIS.

§. I.

An vox
prae-
script.
imme-
mor. extet
in iur.
ciu. com-
muni.

Nomen: *praescriptionis immemorialis*; expressis verbis non legitur in iure nostro ciuili in ipsis legum contextibus, sed tantum: *temporis cuius MEMORIA non exstat*, vel cuius *VETUSTA* memoriam excedit, vel cuius *ORIGO MEMORIAM* excedit. *L. 2. §. 1. 3. 5. 7. de aqu. pluui. Lib. 3. §. 3. de aqu.* Quin tamen in foro nota fuerit: *PRAESCRIPTIO* temporis cuius non extat memoria, seu *imme-*
mo-

XL. annorum accipietiam opinabile est in *L. 7. Cod. Tit. de fund. rei priuatae*; canon enim, contra quem hic: *VETUSTATIS* auxilium adlegatur, in *L. 14. C. de fund. patrim.* XL. annis praescribi dicitur. Vid. *GOTHOFRED. b. t.* Plane *VETUSTAS* aliquando quoque de *X. XX. annis*, seu longo tempore praedicatur, ut in *L. 1. §. fin. de aqu. plu. iuncta L. 10. ff. si Seruitut. vindic.* Siquidem seruitutum praescriptio, quae in *dict. L. 1. §. fin.* vetustati tribuitur, in *d. L. 10.* ab eodem auctore praescriptioni longi temporis adscribitur. Est tamen alibi *VETUSTAS* idem: quod *TEMPUS IMMORIALIALE*; vt satis patet ex *L. 2. §. 1. 3. de aqua plu.* vbi fossa *VETUS* dicitur, de qua *QUANDO* facta, *MEMORIA NON EXSTAT*, et operis facti mentio fit: cuius *memoriam VETUSTAS* excedit. Vnde *GOTHOFREDUS* ad *dict. L. 2. Cod. Theodos. pag. 382.* monet: *VETUSTATIS* non vnam et certam esse in iure significationem. *Conf. RAEUARD Cap. IX. in TRIBON.*

§. III.

*Ius civile
praescr.
immemo-
riali non
tribuit
effectum
praescr.
ordina-
rie.*

Magis tamen notatu dignum est, quod ius civile: *vetustati*, aut tempori immemorali, nullibi tribuat effectum praescriptionis, iuris alias existentis, et iusto titulo nondum in alium translati, vel simili titulo v. c. cessione extincti. Nec dicat ipso solo immemorali tempore, aut sola *VETUSTATE*, res aut iura *PRÆSCRIBI*. Verum regulae huius iuris sunt: *Tempus immemorale* seu *VETUSTATEM* semper litium minuendarum causa pro *LEGE HABERI* *Lib. 2. princ. 2)* *IN EADEM CAUSSA* esse *PUBLICA AUCTORITA-*

TE

TE facta, et facta quorum memoriam VETUSTAS ex-
 cedit, §. 3. 3) PERINDE ESSE, factum esse IURE,
 aut FACTUM ante tempus cuius MEMORIA non ex-
 tat. §. 8. *Tit. de aqu. pluv.* 4) Institutum aliquod, cu-
 ius ORIGO MEMORIAM excedit, IURE constituti
 loco haberi. *L. 3. §. 3. de aqu. quotid.* Aquaeductum
 tuendum esse, cui VETUSTAS AUCTORITATEM de-
 dit, licet IUS. (seu titulus) NON PROBETUR *l. fin. tit.*
de aqu. pluv. Iungere his possumus e doctrina de pos-
 sessione 6) regulas: possessoris causa eo ipso melior
 est quod possidet; vel vt ICtus in *L. 2. 3. princ. uti*
poss. qualiscunque possessor hoc ipso quod possessor est, plus
IVRIS habet, quam qui non possidet. Vel: possessor
 licet NULLVM IUS habeat, vincit tamen IVRE quo pos-
 sessores sunt potiores. *L. 5. princ. si Vfusfr. pet. item:*
 quod quis diu nec vi nec clam, nec precario habuit,
 nec adparet vnde habeat, iure habere censetur. *L. 1.*
§. fin. de aqu. pluv. Dein 7) regulam de delictis:
 DELICTA NON PRAESUMUNTUR, SED PRO-
 BARI DEBENT. Iraque cum iniuste aliena sibi ar-
 rogare delictum sit, delictis a vetustate veritatem
 probandi subsidiis, non potest contra possessorem
 male, sed bene pro eodem, et eius acquisitione prae-
 sumi, debetque iudex eum in possessione manutene-
 re.

§. IV.

His ipsis quasi manuducimur ad inspectionem *Transf.*
 naturae et indolis vulgo sic dictae praescriptionis im- *ad natur.*
 memorialis distinctiorem et magis accuratam; modo *praeser.*
 breuiter quid immemorale sit, praemiserimus. In- *immem.*
 haereamus hic ipsis legum verbis: FOSSA dicitur in
 C 3 *dict.*

dict. L. 2. de aqu. plu. §. 1. VETUS, si non extat memoria, quando facta; et in L. 3. §. 3. de aqu. quotid. IMMEMORIALIS dicitur, aquae ductus, cuius origo memoriam excedit. Itaque: immemoriale tempus est cuius origo memoriam superat; et possessio immemorialis, cuius initii memoria deest. Quid vero: MEMORIA notat? Respondetur: memoriam hominum viventium et defunctorum, quos hi noverunt. L. 23. de probat. dict. L. 2. §. 8. de aqu. plu. Est itaque in sensu iuris tempus: memoriale; cuius INITIUM testes homines praesentes, vel ex sua experientia, vel ex auditu maiorum suorum, tenent, aut didicerunt. Nostro sermone: *Dass die jetzt lebende auff Befragen selbst wissen, dass es sich bey ibrem Gedenken angefangen, und vorher in dem ietzigen Statu nicht gewesen, oder doch, dass sie von ihren bekanten verstorbenen Vorfahren geböret, dass es entweder bey ibrem Leben sich angeboben, oder doch, dass diese wieder von ibren Vorfahren, dass es zu ihrer Zeit sich entsponnen, und angefangen, geböret haben.* Quo supposito, facillime denuo a contrario describi licet immemoriale tempus, quod sit: tempus cuius INITIUM testes praesentes interrogati nec ipsi tenent, nec praesentis status contrarium sciunt, nec aliter a maioribus suis audierunt, quam omnia in eo, quo sunt statu, semper fuisse, nec unquam contrarium obtinuisse, vel ipsarum aetate: coepisse. Quid autem dicendum de possessione, siquidem homines memoriam initii non tenent, loquitur tamen hoc initium et eius vitium tempusque scriptura idonea? Respondetur, tunc: immemorialis dici nequit, cum eius originis

ginis memoria utique existet. Sed age dispiciamus
hac de re magis distincte.

§. V.

Scilicet immemoriale dicitur sensu duplici, ut *Quotupl.*
iam CICERONI obseruatum, et ex illo repetiit WERL- *immemo-*
HOFF, ut vel illud sit, cuius initium HOMINUM prae- *rial.*
sentium, patrumque illorum memoria non tenet; vel:
cuius certa origo nec ex annalium monumentis,
rerumque commentariis disci potest. Hoc sensu imme-
morialis admisso, oritur exinde immemoriale, cuius
plane nullus in foro usus est. Nam qua fronte actor
rem aut ius a reo possessore in iudicio repetere potest,
quod penes se, aut maiores suos vnquam fuisse, nec
testibus uiuis, nec literarum monumentis se probare
posse, vltro fatetur. * Proximum ab hoc immemo-
riale est illud, de quo testes iam superstitites asserunt,
quod semper ita se habuerit, v. c. praesens possessor
rem habuerit, iur exercuerit constanter, nec ipsis notum
quod vel ipsi viderint, aut a senioribus suis iam fato
defunctis audiuerint, quod olim secus se habuerit, at-
que praesens possessio, praesens exercitium, illorum
aetate coeperit; licet extet documentum vetustius,
ex quo adparet, rem, aut ius prisco aeuo quondam
apud alium fuisse. Haec species immemorialis, vsum
in foro habet. Nam hic actor, qui dicit olim rem
suam fuisse, aut v. c. fundum suum a seruitute immu-
nem fuisse, idque adparere ex documento suo, audi-
tur quidem, ut tamen et rei ratio habeatur, qui ex-
cipit possessionis suae INITIUM IMMEMORIALE
esse, aut exercitii seruitutis suae primam originem me-
mori-

moriā excedere. Nec quicquam in contrarium in hoc puncto in documento extare. Vnde distinguendum inter immemoriale ABSOLUTUM, quod plane ignoratur, et RESPECTIUM, quod tale est respectu INITII praesentis possessionis, aut exercitii. Illud, ceu dictum, est extra sphaeram iuris; huius autem in foro iuridico vsus omnino est, constituitque vulgarem praescriptionem immemoriam.

* Excipienda tamen sunt Regalia; haec enim ad Principem spectant, ex natura et indole principatus. Itaque hic Princeps pro se habet regulam, nec opus vt chartas, aut testes adferat Fisci Aduocatus, sed cuius qui v. c. de venatione, de immunitate a collectis contendit, ubique debet ius suum demonstrare.

§. VI.

De disertio, quod a de re prob. per script.

Prodiit quidem Anno praecedente alicubi disertatio, vbi magno conatu auctor disputationis euincere conatur: literarum monumenta ubique ob stare temporis immemorialitati; siue tantum actorem, vel rectius: eius maiores; quondam ius et rem, de quibus in praesens litigatur, prisca aetate habuisse, adeoque haec, quae iam apud actorem sunt, VILLO TEMPORE penes alium fuisse, indicent, siue nominatim ORIGINEM et INITIUM iniusti praesentis possessoris simul commemorent. Vt proinde v. c. desperandum sit Lotho, si praedium, quod a tempore, cuius non occurrit memoria, possedit, si ex catastro Camebrae forte adpareat, quondam fuisse inter domania Regis Gomorrae, vt vt non constet: quomodo exinde exierit, nec quomodo et qua ratione ad Lothum, eius-

eiusque parentes peruenerit? Sufficere enim, documentis litterarum probatum esse a fiscali Gomorro, vel ante diluuium praedium regium domoniale fuisse. Modo documenta producta non aliunde sint suspecta, sed publica, integra, illaesa. Neque in effectu aliter LUDWIG *ad A.B.* 1767. vbi immemorabile instrumentorum, quod nos immemorabile ABSOLUTUM OMNIMODUM diximus, admittit, immemorabile autem hominum, quod nobis fuit RESPECTIUM, reiicit, et ICTos Romanos, locis supra citatis, de hoc exponit.

§. VII.

Adfertur autem quod pro absoluto immemoriali tantum pronuntiandum, adeoque documenta vetusta, siue tantum in genere dicant, rem quondam apud alium fuisse, ius quoddam se aliter habuisse, siue simul nominatim INITIUM acquisitionis inualidae praesentis possessoris simul describant, admittenda sint, argumenta huc pene redeunt. 1) Actoris tantum esse, probare dominium suum; iam vero, qui ex vetusto instrumento docuit, rem, aut ius, pristino aeuo, ad maiores suos spectasse, eum vtiq; dominium suum probasse dicendum. Nec 2) obstare, quod e possessione per tot tempora, vt initium ignoretur, quiete continuata iusta adquisitio praesumatur. Nam 3) et dominii continuationem pariter praesumi. *L. 16. Cod. de probat.* Collidi itaque hic praesumptionem non tantum cum praesumptione, sed praesumptionem pro auctore, insuper probatione dominii, ex instrumento desumpta iuuari, adeoque veritate niti, cum

*Ratio
illorum
qui pro
ABSOLU-
TO IM-
MEM. hic
pugnant.*

D

vicissim

vicissim praesumptio pro reo in sola possibilitate fundamenti speciem habeat. Quis autem 4) defenderet salvo iure nudam **POSSESSIONEM** contra actorem e **IURE** suo probato rem vindicantem? 5) Initium acquisitionis quale fuerit, quandoque fuerit, quod iustum fuerit, a reo in hac specie, non ab actore probandum, nisi ille cedere, quam contendere malit. Porro 6) documentorum, quae hic publica, iudicialia, vel alias bonae notae supponuntur, merito maiorem esse auctoritatem, quam testium vilissimorum, saepe mediastinorum, aut vetularum, focariarum auritarum. Sequitur 7) ratio ab absurdo. Scilicet documentis a probatione facti contrarii exclusis, metuendum, fore, ne saepius aliquot, v. c. decem, aut patiorum annorum tempus, pro immemoriali habeatur. Nam saepe contingit, homines de aliorum hominum iuribus aut rebus tam parum sollicitos esse, ut quae hodie, per breuissimum tempus apud possessorem observant, se semper apud illum se observasse credant, praecipue illis, quae in obscuro geruntur, ipsam obscuritatem, testiumque defectum, paulo post immemorialium nomen conciliare. Imo 8) nec iuris textum deesse; occurrere enim in hanc rem *Capit. cum causam X. de probat.* quod in praescriptione immemoriali libris et instrumentis antiquis locum omnino faciat. Nam de praescriptione immemoriali **Capitulum** loqui, ex eo evidens esse: quod **FAMAE**, inter media probandi, mentionem faciat; quae alias extra praescriptionem immemorialem non probat. 9) Regulam: **SUUM CUIQUE**; praecipere, ut contra praescriptionem immemorialem iudex etiam documen-

menta admittat. Cum et haec 10) contra alias praescriptiones, quae b. f. iustumque titulum exigant, adeoque plus aequitatis continent, valide producantur.

11) Certe per documenta oppugnari posse, et refutari, falso creditam, possessorum b. f. qua tamen in omni praescriptione opus. 12) Liberiorem probationem contra hanc praescriptionem tanto magis esse debere, quod eadem principes, vniuersitates, et publicum laedantur. 13) Audiri hic in gratiam immemorialis praescriptionis testes, vt saepius vocat, **AURITOS**; qui minus probant, ergo etiam admitti in contrarium debere bona documenta, qui plus probant, ne nimium faueatur rei odiosae. 14) Licet praescriptionem immemoriam non modum adquirendi, sed probationem iusti tituli dicas, ne sic tamen excludi documenta, cum et haec probationis species sint. 15) Praescriptionem immemoriam introductam videri, quia aliquando documenta veritatis **DE-SUNT**, non autem vt haec praescriptio **REMOUEAT** plane documenta quae adsunt. 16) Minus aequum, me re mea carere, quia testes meam esse ignorant, documentum tamen meam esse, testetur. 17) Neque necessariam, aut vtilem esse, humano generi praescriptionem immemoriam, vt priuilegiis hic opus. 18) Falli **HORNIIUM**, qui *Class. II. Resp. 3.* tempus immemoriam non tantum praesumptionem iusti tituli, sed plane praesumptionem iuris et de iure constituere, contra quam nulla probatio superfit, adeoque et documenta exulare contendit. 19) Reiterata vice vrgetur, praesumptionem temporis immemorialis testari de: **POSSE**; quod poterit interuenire titulus, docu-

menta autem supponuntur testari de: ESSE; quod v. c. dominium reuera penes actorem. Sententias iudicum non ferri secundum probationem incertam de: POSSIBILI; sed certam de eo: quod ACTU existit. Vterius 20) fateri aduersarios, praescriptionem immemoriam dictis testium, quod audierint quae Seius possidet, Caium etiam possedisse, interrumpi, tolli. Quidni tollatur producto huius sensus veteri documento? cum facilius errare potuerit testis ex auditu deponens: v. c. auum ipsius dixisse, se ab atano audisse, praedium quod iam reus tenet, olim inter domania fuisse, quam documentum, quod eadem refert quasi ex certa scientia.

§. VIII.

*Responsio
ad has
rationes.*

Verum his reponimus, 1) in rei vindicatione quidem regulariter sufficere, actorem: dominium probasse; et 2) dominii, vt omnium iurium, continuationem praesumi, mutationem vbique facti probandi dici. Ast, quis 3) hoc adplicaret ad speciem, vbi auctor pristinus dominus intra spatium 10. 20. 30. 40. 50. 60. annorum, planeque immemoriam, rem nunquam tenuit, nec curauit, vsurpauit, sed eam ab alio teneri, coli, et eadem vt frui passus est, cum tamen ipsi occasio non defuerit, vel extra iudicium amice, vel in iudicio iudicis auctoritate, rem reperendi? certe vel eum insanisse, vel sponte rem alienasse, dereliquisse, praesumendum est. Illud nemini persuaderi potest, quod homines quidam serie non interrupta per diuersas generationes insaniant. Immo etsi probaretur, probatum tamen non simul esset, quod nec tutores
et

et curatores illorum rem iuste aliquando alienassent. Vicissim si, quod vt plurimum accidit, mens sana ipsis in corpore sano fuit, secundum naturam humanam, quae regulariter, quod suum est non abiicit, nec susque deque habet, nec eius vsu omittit, nihil aliud praesumi, credi, verosimilius concipi potest, quam alienationem, quae dein ab omni rei vsu, aut ad illum accessu, iure prohibuit, pristino domino ne agerei obstitisse. Quare praesumptio, quae pro continuatione domini est, limitanda est, nisi: mutationem, alienationem, demonstrant ipsa **RERUM ARGUMENTA**, ipsa famosa communis magistra **EXPERIENTIA**. Vti potentia quae non traducitur in actum, **FICTA** potentia est: ita dominium cuius dominus nihil circa rem ab immemoriali ausus est, respectu ipsius personae commentitium et **EXTINCTUM**, et in possessorem, qui haecenus a tam vasto temporis spatio pro domino omnino se gessit, translatum censi debet. Nec 4) satis recte adseritur, praesumptionem ex possessione pro reo, cum praesumptione ex continuatione domini, pro actore collidere. Nam quae ab initio pro domini continuatione fuit praesumptio, iam vsu contrario, et contraria rei euentia, funditus sublata et extincta est, vt nulla hic collisio possibilis. Nec 5) iuvat dicere, actorem dominium suum probasse, reum illud sibi ex mera praesumptione adserere; probauit enim actor tantum dominium (liceat ita loqui cum **BOECLERO**) **OLITANUM**, non praesens, dominium quod fuit, non quod iam est. Nec mera praesumptio reum, sed species demonstrationis artificialis fortissimis argumentis, tuetur. Nec 6) iudex in praescri-

ptione immemoriali nudam rei possessionem aduersus actoris dominium defendere viderur. Neque enim nudam dicere fas est possessionem, quam iura nostra iis, quae publica auctoritate constituta sunt, vid. *L. 2. §. 3. de aqu. pluui.* aequiparant, quaeque per regulas iuris, et ipsam naturam hominum moralem sine iusto titulo vix concipitur. Neque opus proinde est, vt hic separatim probetur.

§. IX.

*Continua-
tio re-
sponso-
rum.*

Porro perperam 7) obiicitur, quod ineptum sit, testimonium testium auritorum, viriusque sexus mendicorum, mediaistorum, cum focariarum ancillarumque grege, de probando facto **CONTRARIO**, quod sua vel patrum memoriares aliter se habuerit, hic admittere, documenta optimae fidei e publico archiuo deprompta, non attendere, remouere. Nec enim a) testes ex suspectae fidei hominum faece, sed personae bonae existimationis hic produci solent; nec b) testibus hic maior, quam documentis, fides tribuitur. Verum c) documenta de contrario facto, non de **VI-TIOSA** origine loquentia, ideo suo loco relinquuntur, quia de eo loquuntur, quod in praescriptione immemoriali non est in quaestione, nec probatum releuat, testium autem viuientium de facto contrario intra sua vel patrum tempora gesto dicta, ideo attenduntur, quia si testes, vel ipsi factum contrarium viderint, vel a suis maioribus audierint, cadit auctoritas praescriptionis, quae in hac specie immemorialis esse definit, cum testium memoriam non excedat. Metus 8) qui *num. 7.* adfertur, inanis est, et ne quidem

dem panicus; nec enim testes hic interrogantur de eo quod nesciunt, nec de hoc vel praecedente anno gestis, sed de eo, quod sciunt, quodque sua et aorum suorum aetate gestum est, vtrum huius initii recordentur vel ipsi, vel recordati sint illorum maiores? Unde respondere debent v. c. *dass sie des Producenten lagten von 10. 20. labren gesehen, von 40. 50. 60. labren von ibren Vorfabren gehört, dass sie actus singulos wüsten, dass sie hingegen, dass dieses zu ibren Zeiten erst angegangen, vnd sie vorhin ein anderes wüsten, nicht sagen könten.* Minime autem simpliciter: *dass sie von 5. labren das lagen wüsten, von 10. 20. labren ihnen nichts bekandt wäre, v. s. w.* Quibus suppositis, nemo non videt, fieri non posse, vt quae recentioris sunt aetatis, in immemorialia transmutentur. Dein ignorantia testium, incuria testium, defectus testium, obscuritas facti, non efficiunt immemoriale falsum, sed probationem immemorialis temporis impediunt. Unde frustra hic adfertur species de pestis aut belli calamitate testibusque senioribus mortuis, fugatis. Nam responderetur hoc casu probationem temporis immemorialis non adesse sed abesse. Leuior 9) quoque est, nec apta satis probatio ex *Capit. X. de probat.* petita, quod etiam libri antiqui probent. Nam a) nemo libris antiquis vim probandi ademit, licet aliquando ad redarguendam praescriptionem immemoriam male adlegentur. Dein b) incongrue adfertur in *Capit. X.* ideo de praescriptione immemoriali agi, quia capitulum famae aequalem probationem tribuit, quod fere unice fieri soleat in praescriptione immemoriali. Nam aliqualem probationis speciem *FAMAE* etiam tribuunt iura
 reli-

reliqua, v. c. *die P. H. G. O.* etiam vbi omnium minime de praescriptione immemoriali disponit, vt non nisi perperam FAMA in solo praescriptionis immemorialis argumento aliquatenus probare dicatur. Nec
 10) regula iuris naturae: suum cuique, praescriptioni immemoriali obstat; nec vt indistincte documenta in omni causa sint reprobationis loco, iubet. Nam si suum cuique relinquendum, relinquendum etiam est suum possessori, quem actor nullis certis probationibus convincere potest, quod iniuste ab illo possidere coeperit, cuiusque iustitiam antiquitas tuetur. Dein omnis probatio ferire debet thesin probandam, atqui in praescriptione immemoriali thesis actoris est: reum ex vitiosa origine, nulloque iure possessionem exorsum esse. Atqui documenta, quae tantum docent, rem veterum aevo ad alios spectasse, sine ostensione vitiosa origine acquisitionis possessoris, thesin probandam non feriunt, nec ad rhombum pertinent. Nec
 11) prodest ratiocinari: documenta admittuntur in refutandis praescriptionibus aliis, quae tamen ob b. f. et titulum, quem requirunt, magis aequae. Ergo admitti debent multo magis contra duram praescriptionem immemorialem, nec de b. f. nec de titulo adeo sollicitam. Respondetur: documenta vtrique vbique admittuntur contra omnem praescriptionem, modo, vt dictum, thema probandum non praetereant, sed attingant.
 12) Frustra occinitur contra praescriptionem immemorialem, probationes, quia saepe hic cum principe, aut vniuersitate, res agitur, liberius, largius admitti debere, quam in reliquis praescriptionibus. Respondetur: auctorem obiectionis, memorem esse debere

bere regulae suae: suum cuique, aequè principibus, ac ciuibus, dictae. Immo in dubio res est inuertenda, et maior ratio habenda ciuium inermium, miserorum, quam principum, quos vt homines, potentiae fiducia, saepius ducit in deuia ad aliis nocendum. Deinde nec probationibus plus indulgendum est, quam iustitia permittit, nec videndum quis probet, sed quid et quomodo probet.

§. X.

Facilis est responsio ad 13) obiectionem: quod *Resp. ad* admittis testibus auritis pro immemoriali, admitti *obiecf.* debeant documenta de scientia conscripta, contra *XIII.* eandem. Nam testibus auritis hic locus est, quia dicta a maioribus, aliter a testibus, nisi de auditu referri non possunt; interim opus, vt haec audita ad crimen non quadrent, et immemorialitatem demonstrent. Nec aliter circa documenta obtinet, admittuntur et haec contra praescriptionem, vbi ad statum controuersiae quadrant, et immemorialitatem, monstrata memoriae origine, conuellunt, non vbi *ἀλλότρια* continent. Quod 14) documenta admitti debeant, licet praescriptionem, vt probationis speciem concipias, ad reprobandum concedo. Quod vltius vero admittenda, vbi *ORIGINEM* possessionis, aut exercitii praesentis, intra hominum memoriam coepisse, non ostendunt, iure optimo nego. Pariter 15) largior, praescriptionem immemorialem esse ex defectu probationis gestorum; sed inde non sequitur: quod defectum suppleant quaecunque documenta existentia, ad statum controuersiae de initio memoriae nihil aut parum facientia. Hanc responsionem etiam repete ad num. 14. supra. An 16) praescriptio immemoria-

E

lis

lis utilis humano generi; iam adfirmarunt iura ciuilia, et imperii, vt nimis sero a priuatis in dubium vocetur. Contra illam documenta irrelevantia reicere, non est priuilegii, sed iuris ordinarii legitimi species. 17) Licet praescriptio immemorialis non contineat praesumptionem iuris et de iure, quae contrarii probationem excludit, illi tamen non alia probatio, quam quae initium status praesentis ferit, et releuat, opponi debet. 18) Erroneum est, documenta, quae olim dominium aëtoris probant, hodie, statu mutato et possessione, apud reum ultra memoriam hominum existente, idem adhuc probare, et de ESSE dominii, possessionem autem immemoriam tantum de: POSSIBILI quod esse POTEST, testimonium perhibere. Non enim post possessionem immemoriam possibile tantum, sed VEROSIMILLIMUM est dominium, et ciuili aestimatione probatum, vt iudex ex aequo et bono, immo secundum leges, pro hac probatione pronuntiare possit, cum constituta ante hominum memoriam, pro: iure constitutis habeantur L. L. supr. citatis. Ultimo obmoto 19) reponimus: vti per testes probari potest, tempus elapsum non esse immemoriam; ita idem fieri posse per documentum, si ex illo probatur, quod intra hominum memoriam res aliter se habuerit, et v. c. dominium penes alium fuerit. Per illud vero documentum, quod contrarium tantum refert de tempore antiquissimo, et omnem hominum viuentium memoriam superante, nihil contra praescriptionem immemoriam euincere licet. Consentiunt nobiscum: documenta contrarium tantum, non iniustum initium possessionis praesentis adferentia, non sufficere CANIS. ad ius Can. pag. 261. ENGEL pag. 765. SCHMIE R. ad ius

I. p. 174. num. 62. num. 68. STRYCK pag. 471. de iur.
sens. WERLHOFF p. 20. de praescript. inter gentes.

§. XI.

Redigamus tandem probationem per instrumen-
ta, contra immemoriale tempus, ad regulas sequen-
tes: 1) Instrumenta, quae non quidem originis vitium, <sup>Compen-
dium probat. per
instrum.</sup> sed tantum probant, ^{contra} intra tempus memoriale aliquando
aliter rem se habuisse, et v. c. fundum, qui iam im-
munis habetur, ante hos LX. annos adhuc fuisse tri-
butis obnoxium adlegatae rei immunitati obstant, et
testes, ipsius immemorialitatem adferentes, refutant.
Dein 2) Instrumenta illa, quae testium testimoniis,
de immemorialitate, directo non contradicunt, sed
tantum diuersum, quod v. c. alius fuerit possessor
tempore aliquo, quod superat immemoriale testium
adfirmant, immemorialitati per testes probatae
non obsunt. Primae regulae exemplum sit: Te-
stes septuagenarii dixerunt v. c. Nobilem iam
a sexaginta annis iurisdictionem exercuisse, seque
idem a parentibus suis audiuisse, quod et illo-
rum aetate exercuerit, si charta producitur fide di-
gna, vt in praescriptione refutanda opus est, *vid.*
HERT. I. CXIV. Consil. quae testetur, anno a praesen-
te tempore septuagesimo, iurisdictionem adhuc exer-
cuisse praefectum principis, testibus, v. c. adhuc ac-
tis in archiuo adseruatis: immemorialitas cadit. Nam
quae testes septuagenarii, a maioribus suis audita, re-
ferunt, quia in tempus, de quo charta contrarium
refert, incidunt, falsa sunt, et rem intra tempus me-
moriale coepisse, per chartam probatum est. Poste-
rioris

rioris regulae species esto : Adam testibus probavit, fundum suum a tempore immemoriali non soluisse tributum, testes erant iidem septuagenarii, et dicebant eadem tam de sua, quam patrum memoria, quae dixerant in specie praecedente. Producitur charta a quaestore authentica, illaesa, publica, ex qua certo constat, fundum, de quo lis est, tributa adhuc soluisse ante hos centum et viginti annos, immemorialitas adhuc subsistit, quia hoc tempus de quo charta, excedit tempus, de quo testes. Vnde cursum obserua, quod fallantur, qui tempus immemoriale infra centum annos esse posse, in genere adfirmant. Nam hoc tantum verum est, si testimoniis testium non valde annosorum et quasi filicerniorum non contradicunt instrumenta publica, si vero, vt in specie adlata, contradicunt, falsa est illorum regula. Nam instrumentis publicis vtique plus fidei habendum est, quam testibus de iis, quae ab aliis audierunt, respondentibus.

3. Regula est : quotiescunque instrumentum docet praesentis possessionis, aut quasi possessionis, certum iniustum initium, toties, quia implicat: immemoriale esse, et certum initium habere; praescriptio immemorialis inuvalidatur. Sed quid si initium in charta contentum sit perantiquum, v. c. dicitur in charta anno 1434. ante CCC. annos Caii maiores praedium dono praelati accepisse e bonis mensae, nec constat de vlla possessionis controuersia Caii mota? Annon Caius, ad perita hodierni praelati, praedio, ob vitiosum initium probatum, eiiciendus? Respondendum hic: praescriptionem immemoriam Caium non tueri,

tueri, tueri tamen eundem rationes aequitatis praescriptionis immemorialis; scilicet quod intra tam insigne tempus possessionis quiete continuatae, iustum titulum accessisse iniusto, vehementer praesumentum sit, ob vicissitudines rerum, et quod alias credibile non sit, praelatum, aut capitulum reliquisse tamdiu praedium apud Caios, ni titulus iustus interueniens obstitisset.

§. XII.

Ast satis de verbis: MEMORIALE, IMMEMORIALE. Sequitur vox: PRAESCRIPTIONIS; quae ^{De signifi-} ^{ficatu voc.} ^{praescri-} quae ciuili iure exceptionem, et si temporum decursui subiungitur, exceptionem a tempore desumptam, vel defensionem peremptoriam possessionis a temporis lapsu petitam, notat. GOTHOFRED. *ad rubr. Tit. de except. et praescript.* BRISSON. *de V. S. hoc verbo.* Quod si tamen possessor possessionem amisit, agit etiam ex possessionis et lapsus temporis auxilio, tanquam ex modo acquirendi, ita ut dominium probare iustus, hoc per possessionem tempore a lege definitam continuatam, seu per usucapionem et praescriptionem probasse censeatur; vt praescriptionem definire liceat: *ius, cuius desinit. auxilio possessor, vel quasi in possessione sua se tuetur, et praescri-* *per quod rem amissam ex eo capite, quod praescriptione quondam sua facta fuerit, recuperat.* Siquidem effectus praescriptionis, missis iuris veteris tricis, est: vt alterius DOMINIUM in nos deriuemus, aut ius in ipsius rebus, seu SERUITUTEM adquiramus, aut vicissim ab aliena seruitute libertatem, aut ab alieno iure crediti LIBERATIONEM. *I Vnde quaeritur: ane haec eadem accidant in praescriptione

tione immemoriali, annon et haec ius, respectu illius, qui alterum re sua uti, aut iuri suo, v. c. collectarum, sensim se subducere patitur, perimat, et possessori dominium, immunitatem, libertatem, per temporis immemorialis lapsum acquirit? Ut dicere posses, ex quo lapsus temporis IMMEMORIALIS fieri coepit, aequè simul contingere acquisitionem et transitionem domini, aut alius iuris, v. c. iurisdictionis, ab vno ad alterum abit, euanescit, aut transit. Quod antea adhuc integrum apud eum, contra quem praescribitur existebat. Hic sane non sufficit obiicere: in praescriptione temporali finem temporis ex calendario confessim et in puncto demonstrari posse, illud monumentum autem, quo possessionis origo sciri desiit, et possessio immemorialis facta est, non posse demonstrari. Nam habet et hoc momentum suam certitudinem, siquidem initium possessionis immemorabile esse mox coepit, ex quo vltimus ex illis testibus, qui initium tenuerunt, defunctus est. Illud tamen negari nequit: in praescriptione temporali certorum annorum, regulariter CERTO constare titulum plane deesse, v. c. in tricennali, aut quadragenaria, et praescriptione seruitutum X. vel XX. annorum, v. L. 10. si seruit. vind. vel TITULUM INEFFICACEM tantum inueniri, v. c. in vsucapione, vbi res a non-domino emta, adeoque in praescriptionibus a praescriptione immemoriali distinctis, qui praescripsit aut dominium, aut ser-

seruitutem, aut immunitatem a seruitute, aut liberationem a debito personali ex contractu vel quasi contractu delicto vel quasi delicto, nulli alii iuri haec debere, nisi praescriptionis beneficio et efficaciae lapsus temporis. Nam per hunc heri praedii aut seruitutis nondum dominum, hodie tempore lapsa, quasi in isto oculi factum esse. Nec aliter obtinere circa immunitatem contra seruitutem aut liberationem a debito. Heri enim fundum ipsius adhuc seruisse, pecuniam adhuc debitam fuisse, hodie autem ultimo longi aut longissimi temporis momento elapso, immunitatem, liberationem statim contigisse; aut in praescriptione immemoriali nesciri: an TITULUS adsit, annon adsit? ut certo dici *2 nequeat, vtrum dominii, aut seruitutis transitus, vel iuris tributorum extinctio praecise fiat, temporis immemorialis sine elapso, an iam antea facta tantum per huius temporis finem, et lapsum; transitus, vel extinctio iurium, e titulo qui verosimiliter praecessit, demonstratur. Cum in tanto tempore accideret potuerit, ut qui iam immemorabile tempus aduersario opponit, iam diu ex titulo iusto dominium v. c. praedii domanialis, aut iurisdictionem aut immunitatem a tributis, adquisierit. *3 Unde quidam adserunt: praescriptionem immemorabilem non praescriptionem esse, sed immemorialis temporis lapsum, PROBATIONIS tituli vice defungi *4 Quorsum iam respexisse videtur ISOCRATES in ARCHIDAM vbi plane in genere adfirmat: maximum et maxime evidens dominii testimonium esse, τὸ πλῆθος τῆς χρόνου. Vid. BALDUIN. pag. 53. ad LL. XII. Tab. Consentit IASON apud MYNSING. I. Obs. 30. qui pariter praescri-

An praescri. immem. I. probatio.

scriptionem nostram, domini probationem adpellat. Nec aliter de WERNHER *dissert. sing. de praescript. immemor.* Praescriptio immemorialis, inquit, non est modus dominium acquirendi, sed adquisitum probandi. HORNIUS *Class. I. Respons. 3.* substituere maluit PRAESUMTIONEM *iuris et de iure*, quod et tanto tempore iustus titulus firmissime, et adeo, ut ne quidem reprobationi locus, praesumatur. Ita etiam iam diu ante HORNIUM, FELIN. ad *c. cum nobis X. de praescr. et Barbos. n. 5. ad c. 26. X. de V. S.*

- *1. TITIVS *LII. C. IX. §. 8.* distinguit praescriptionem in constitutivam, privativam, et adquisitivam. E-nimvero omni praescriptioni ultimo species acquisitionis inest. Nam 1) in praescriptione rerum *dominii* vel *seruitutis* 2) in praescriptione contra iura realia tam dandi, quam faciendi, vel ut nos: *Der Frohnen und Herrendiensten: libertatis, immunitatis* 3) in praescriptione *condictionum* seu actionum personalium: *liberationis* a debito pristino adquisitio reperitur.
- *2. Vnde nimium tribuunt praescriptioni immemoriali, qui illam optimam demonstrationem optimi tituli dicunt. Quae iactatio tamen experientiae et notitiae humanae naturae repugnat. Reuera VER-TUSITAS nostra est tantum velamentum acquisitionis, quam temporis tenebrae palam ostendere prohibent, cuiusque origo tam IOHANNI Euangelistae, quam alii ex genere NIMRODI deberi potest.
- *3. Nam omnis praescriptio, cum sit modus acquirendi, finiendi, transferendi iura, utique iuris alicuius existentiam et durationem supponit, TITIVS §. 9. p. 233. *iur. privat. ut habeat quod adquirat, transferat, finiat.* Itaque ubi ius iam alia ratione adquisitum, translatum, finitum, ibi praescriptioni materia deficit,

cit, efficaciam suam exercendi et demonstrandi; cum ante ipsam iam alii iusti tituli interuenerint, vt res praescriptione non egeant.

*4 Ita Dn. PRAESES. in *dissert. de iur. summo* a. 1713. habita p. 45. in not. quae integra conferenda.

§. XIII.

Dein HUGO *Cap. VI. §. 25. de stat. Germ.* de hac praescriptione ita differit: Multi enim *instar vulgaris* II. Annon
 „cuiusdam praescriptionis LL. ciuilibus determinatae *immemo-* praeser.
 „eam concipiunt. Itaque certo temporis spatio eam *rialis sit:*
 „includere, et quaestiones de scientia eius, aduersus *praescri-*
 „quem currit praescriptio, de bona fide vsucipientis, *ptio sin-*
 „et id genus ceteras, etiam ad praescriptionem im- *gularis*
 „memorialem accommodare volunt. Ad hunc mo- *ex HU-*
 „dum praescriptio immemorialis si figuretur, mirum *GONE.*
 „non est, summam potestatem ei subiectam negari.
 „Reuera autem longe aliter se habet. Immo adeo *di-*
 „uersa est a praescriptione vulgari, vt iure ciuili ne no-
 „men quidem praescriptionis ei tribuatur, sed VETU-
 „STAS tantum vocari soleat. Vnde est, quod si in
 „dispositione aliqua publica, vel priuata, clausula illa
 „adiecta sit, nulla obstante praescriptione, non tantum
 „censeatur exclusa immemorialis praescriptio, quoniam
 „haec sub mentione praescriptionis non continetur,
 „sed longe alterius generis est. Non enim tam lege
 „aliqua ciuili, vel vt loquuntur: positua, introducta est,
 „quam EX IPSA RERUM HUMANARUM CONDI-
 „TIONE expressa. Vnde non tantum inter unius
 „imperii ciues, sed inter ipsos etiam populos liberos
 F iure

„iure Gentium locum habet; vt pluribus ostendit
 „GROTIUS. Quippe fundata est in PRAESUMPTIO-
 „NE quadam, quae ex antiquitate temporis oritur.
 „Habet etiam TEMPUS HANC VIM, vt nisi rei
 „VERITATEM aliunde nouerimus, PRAESUMPTIO-
 „NEM FACIAT, ab initio RECTE *constituta esse ea,*
 „*quae diu eodem statu fuerunt.* Itaque possessio diutur-
 „na IUSTA praesumitur, immo PRAESUMPTIONEM
 „DOMINII parit etiam remota lege ciuili de vsuca-
 „pionibus. Quo etiam tempus DIUTURNIUS, eo
 „praesumptionem FIRMIOREM fieri, necesse est.
 „Quodsi eo vsque progrediatur, vt iam nulla amplius
 „initii memoria extet, vt NEMO sit, qui aliter me-
 „minerit, viderit, vel audiuerit; *quid aliud credere pos-*
 „*sumus,* quam, quae tanto tempore durauerunt, IURE
 „constituta esse? Quemadmodum igitur tunc tempus
 „in infinitum abit; sic etiam praesumptio tam valida
 „nascitur, vt tanta vis argumenti, qua ex animo nobis
 „deleatur, vix suppetere possit.

§. XIV.

An praescriptio
 immem.
 I. sic ex
 praesumptio
 titulo.

Prolixius haec dicta, in summam contrahit ipse
 HUGO verbis: *quidpe fundata est praescriptio immem-*
orialis in PRAESCRIPTIONE quadam, quae ex an-
tiquitate temporis oritur. Antiquitatis enim eam vim
esse, vt circa quorum originem veritas ignoratur, recte
iure constituta praesumantur. Scilicet quod HORNIUS
 praesumptioni iuris et de iure hic tribuere volebat,
 fortissimae praesumptioni simplici tribuere HUGONI
 placet. Recentius HOHEISEL *in dissert. de fundam.*
praescript. pag. 39. vim et substantiam praescriptionis
 im-

immemorialis, quam veram praescriptionem esse, cum HUGONE, HORNIO, non in: PROBATIONE rei, seu possessionis; sed in DEFECTU probationis actoris, quaerit, quasi ideo repelleretur, quod iniuriae sibi illatae reum convincere nequeat. Non opus esse verbis, aut disputationibus hic, sed adfertionem: quod quis iure possideat illud, cuius adquisitio memoriae humanam excedit, non tam legem civilem constitutam efficere, quam humanis mentibus, velut tabellis aeneis, insculptam naturalem constitutionem, iudicat RAEUARDUS Cap. IX. in TRIBON. Quod idem etiam docuerunt HUGO dict. loc. et WERLHOFF pag. 17. §. 18. vers. cum vis; disert. de praescript. int. gent. Videtur WERLHOFFIO ibid. et iuri possessionis suas partes esse. Quae adfertio e iure communi civili facile speciose defenditur. Nam si possessio XXX. XL. annorum, ius perpetuum tribuit, licet titulus desit, quidni et antiquior possessio, quam fata humana longe antiquiorem et plane immemoriam effecerunt?

§. XV.

Alii privilegium tacitum, vid. WESENB. I. con- An II. e
 sil. XXXI. num. 14. II. consil. XL. num. 3. si res cum privilegio
 principe, vel concessionem tacitam, si forte cum con-
 cieue de praescriptione immemoriali parti lis est, no-
 bis commemorant. Vid. a VALLE I. Consil. 59. HON-
 DED I. Consil. 79. HARPRECHT de praescript. im-
 munitatis pag. 38. AUCTOR deduct. Argentor. contra
 Homagium apud LONDORP. VIII. 705. et apud FRITSCH
 I. 919. Rursus alii donationem tacitam, aut pactum ex-
 pressum in genere nobis hic sistunt. Alii tutius exi-

stimant, haec omnia conflare in vnam massam, et dicere: praescriptionem immemoriam iunctim consistere in pacto, donatione, priuilegio, tacita concessionem et reliquis; ARGENTORATENSEM AUCTIONEM, HARPRECHTUM, KLOCK *Secl. II. Cap. 16. de Contribut.* SCHURFF, *Cent. III. Consil. 45.* KLOCK *in Consil.* hinc inde, et quos hi more solito Dd. rursus adlegant.

§. XVI.

III. *An e iur. poss.*

Iura possessionis plures in hoc argumento vferunt, quae et nos supra tetigimus §. 3. h. cap. nec sine lege nobis hic locuti videmur, vt conferentibus locum adlegatum in aprico erit. Adde sis WERLHOF *dict. loc.* Immo hypothesis de POSSESSIONE, iungi potest cum hypothesis: de PROBATIONE. Nam et possessio, si de illa constat, vim ius possidentis probandi habet. *vid. L. 4. Cod. de praescript. 30. vel 40. annor.* HARPRECHT *pag. 42. dict. loc.* Commendauit se nonnullis: *consuetudo*; quasi praescriptio immemorialis simul contineat consuetudinem immemorialem, atqui CONSUETUDINEM iura definire, et de illorum acquisitione, transitione, et amissione, decidere. *Conf. L. 1. §. 1. de S. P. R.* et eiusdem legis auctorem in *L. 1. §. fin. de aqu. plu.* ZASII *Lib. II. Consil. XVI. num. 13. 14.* haec sunt: vetustatem, seu praescriptionem immemoriam, degenerare temporum lapsu, in consuetudinem et ius consuetudinarium; nec tam praescriptionem, quam: consuetudinis ius, sensim emergere, quod cum priuilegio pari passu ratione effectus ambulet.

IV. *an e iure consuetud.*

§. XVII.

Naturam et conceptum praescriptionis immemorialis, quidam etiam quaesiverunt in: DERELICTIONE TACITA. GROT. II. IV. §. VII. §. IX. num. I. THOMAS *de perpet. debit. pecun. pag. 40. lit. e.* HUBER *in iur. ciuit. pag. 109. num. 28.* pro: TACITA derelictione; reponere maluit: PRAESUMTAM; forte, quia praescriptionum tempora currunt etiam: ignorantibus; vt supra dictum, derelictio autem tacita sit vera derelictio, quae supponit eius, qui derelinquere dicitur, scientiam et intellectum. *Vid. supra Cap. I. §. 7. med. §. 9.* Ceterum ab hac doctrina, nec adeo ius civile alicubi recedere videtur, quod praescriptiones inter alienationes refert, et proin illi, qui alienare nequit, abiudicat etiam facultatem patiendi, vt res praescribatur, v. c. pupillo, minori, debitori cbaerato. *Vid. PERETZ ad Tit. Cod. si aduers. vendit.* Aliis natura vetustatis et antiquitas temporis immemorialis in mentem venit, huius enim edacitate et voracitate, consumi pristinam rerum faciem, etiam subsidia partium, actoris et rei, vt ille probare non possit: se pristinum dominium per certos actus sibi conseruasse, aut reum aliquando rem modo iniusto ad se rapuisse, inuasisse, occupasse; nec vicissim reus, quod res bonis aibus a sciente volente, et titulo iusto et dominii translatiuo ad maiores suos olim peruenit, iustaque ex causa ipsi liberatio, aut immunitas contigerit. Proinde cum in pari causa pronuncian- dum sit non pro petitore, sed illo, a quo petitur, legem ANTIQUITATIS, VETUSTATIS, causam huius iustam esse iubere. *Vid. HOHEISEL.*

* *Vetustate* abit MEMORIA Liu. II. 15. Deletur fama operum Ouid. I. *Metam.* 90. Nihil est quod non ad interitum redigatur ipsa confectrice omnium VETUSTATE Cic. *pro Mur.* 131. qui haec eodem stylo iuris legere mauult, conferatur GILKEN p. 720. n. 24. vbi fatura textuum adlegatorum.

§. XVIII.

VII. An
prae-
script.
immem.
species
praeser.
regula-
ris.

Forte non obstantibus §. I. diētis dicere potest, conceptum et indolem praescriptionis immemorialis, non forinsecus et extra praescriptiones quaerendum esse, sed in ipso praescriptionis nomine sat recte inveniri, praescriptionem genus esse, praescriptiones longi temporis, praescriptiones longissimi temporis, praescriptionem temporis immemorialis, sub illo, tanquam species, contineri. Nam 1) singulas definirī posse: quod sint MODI ADQUIRENDI DOMINIUM, SERVITUTEM, IMMUNITATEM, LIBERATIONEM, PER POSSESSIONEM TEMPORE A LEGE DEFINITO CONTINUATAM. 2) Definitionem hanc temporis constare decennio, vicennio, tricennio, aut tandem tempore immemoriali. 3) Definitum hoc tempus v. c. decennale, vel immemoriale, adlegari vtrunque in libello fundamenti loco. 4) In hoc tempus speciatim in probanda immemoriali dirigi articulos, interrogari testes, et hoc probato, pronuciari: *Dass Kläger den Grund seiner Klage, vel: Beklagter den Grund seiner Exception, aut seiner vorgeschützten un-dencklichen Veriährung, nach Nothdurfft erwiesen, mithin v. s. w.* Hoc tempore immemoriali non probato, probantem caussa cadere. Paucis, 6) posito tempore immemoriali, poni iuris acquisitionem, et remo-

to

to hoc tempore, tolli eandem. Neque obstare, 1) quod ius civile inter praescriptiones non commemorat: immemoriam; sed, vel simpliciter tempus, cuius non existit memoria, vel: vetustatem. Nec 2) in recessibus imperii occurrat mentio: *einer unuerdenklichen Verjährung*. Nam a) hanc observationem pertinere ad scholasticos nominales, non reales. b) In ipso iure civili v. c. vsum dici, loco: VSUCAPIONIS *Vid. supra Cap. I. §. 1.* c) In Rec. Imp. de Ann. 1548. §. 54. 55. de exemptione a collectis, quodque haec per praescriptionem adquiratur, dici: *wie Recht praescribirt*, item: *dass er privilegirt, oder wider die Reichs-Anlage, vnd Hülffe, LEGITIME PRAESCRIBIRT habe*. Atqui d) contra collectas imperii, nullum aliud tempus, nisi IMMEMORIALE, pro exemptione aut immunitate consequenda, sufficit, quam IMMEMORIALE, vt constat ex iisdem §§. et §. 100. 104. *Rec. Imp. 1576. Ergo rechtlich praescribiren, vnd durch rechtliche praescription die Freyheit erwerben* praedicari etiam de immemoriali praescriptione. Immo 3) in iure nostro civili tres v. c. seruitutum causas, in *pr. L. 2. de aqu. plu.* referri: 1) legem, 2) vetustatem, quae pro lege habetur 3) naturam. Sicuti itaque seruitus immediate adquiratur a lege, vel natura, ita etiam immediate eadem adquiritur: lapsu temporis immemorialis, seu praescriptione immemoriali.

§. XIX.

Neque adeo metuendae videntur aliorum ob-
 stiones, v. c. quod per praescriptionem immemoriam
 non ^{Quod praescr. immem.} _{proprie loquendo}

non fit
pro-
batio.

non adquiratur ius nouum, sed probetur iam diu adquisitum; quod non fit modus acquirendi, sed probatio iusti tituli praecedentis; quod vetustas fit **VALIDISSIMA PROBATIO**, ab immemoriali tempore habentem, optimo titulo habere. Nam 1) praescriptionem immemoriam vrgens, aperte fatetur: se nescire modum suum acquirendi titulumque; nec 2) intendit, hunc adlegare multo minus **PROBARE**, verum lapsum immemorialis temporis; nec 3) testes de titulo interrogantur; nec 4) de illo deponunt; nec 5) qui contra praescriptionem immemoriam disputat, scit: quo titulo res, aut ius a maioribus suis abierit? Nec 6) iudici aliquid notum de titulo; adeoque 7) et partes, et iudex, profundissime titulum in genere ignorant, tantum abest, ut **OPTIMUM** fuisse adferere possint. Plane 8) illud probatum esse dicimus. quod **EXTITISSE**, vel reuera adhuc **EXISTERE**, testium sensus, aut illorum, qui interfuerunt negotio, scriptura, aut calculus, aut ocularis inspectio missorum ad inspiciendum, demonstrat. Ast hic de existentia tituli iusti, quod reuera vnquam extiterit, nulli hominum constat, creditur tantum, praesumitur tantum, quod existere verosimiliter potuerit, non probatur, quod actu et reuera extiterit. Habemus consentientes **ICROS Romanos**; sic in *L. 1. §. fin. ULPIANI*, haec sunt: *si lex agri non inuenitur*; i. e. si pactum, quo seruitus constituta non **PROBATUR**, vetustas *viam legis* obtinet. Atqui si pactum, siue titulus iustus **PROBATUS** esset, vetustas nonnisi absurde *VIM pacti* tituli que obtineret. Apertius pro nobis verba facit **SCAEUOLA** in *L. fin. de aqu. plu.* Etiam si, inquit,

quit, IUS, siue titulus, non PROBARETUR, AU-
 CTORITATEM tamen VETUSTAS daret. Itaque
 tantum abest, vt secundum hos ICtos tempus imme-
 moriale ordinariae probationis testium, aut instru-
 mentorum vice fungat, et vera probatio tituli fit, vt
 potius vi et efficacia sua titulum ignoratum vel forte
 plane reuera deficientem suppleat, et AUCTORITA-
 TEM iuris possessori ipsa per se praestet. Coniectu-
 ras, argumenta praesumptionis ex POSSESSIONE pro
 iure aut dominio oriri, harumque vim cum POS-
 SESSIONIS AETATE veluti crescere, omnes faten-
 tur. A possessione enim dominia coeperunt, per
 possessionem continuantur et extrinsecus demon-
 strantur. *Vid. L. 1. de A. vel A. P.* et supra dictum
 ISOCRATIS. Ast probationem veram essentiam
 praescriptionis immemorialis constituere, et hanc
 praescriptionem probationem esse ac recte definiri *
 cum ICtis in ff. merito negamus. Olim quidem no-
 tum, et probabilia et argumenta PROBATIONES, et
 quidem ARTIFICIALES dictas fuisse; ast legum ci-
 uilium, prout in nostro corp. iuris adparent, au-
 ctoritas in foro; PRAESUMPTIONES vocare maluit.

* Res vltius exinde patet, 1) praescriptio haec obtinet
 inter partes, gesta non tantum ignorantes, verum se
 nescire quomodo res ab uno abieret et ad alterum
 peruenerit aperte professas, 2) ipsi huic praescriptio-
 ni demum probatione deficiente locus est 3) partes
 in iudicio praescriptionis immemorialis aperte prae-
 se ferunt, se titulum acquisitionis nec velle, nec posse,
 nec debere probare, verum se confidere in regula
 aequitatis naturalis: *vetustas auctoritatem dat*; vice-
 legis est; per ipsam constituta iure constituta.

G

§. XX.

*Cur praeser-
fer. im-
mem. non
proprie
dicta
praeser.*

Interim nec mihi praescriptio immemoralis vera plenaque reliquarum praescriptionum conspecies est. Nam 1) reliquae praescriptiones introductae sunt a rectoribus ciuitatum, potissimum in vsum concium commune, per modum fatalium extraiudicialium, vt et extra iudicium omnia fiant suo certo tempore, et in tempore non facta dein fieri prohibeantur, quiescere et quasi silere iubeantur; immemoriam autem introduxit ipsum ius naturae et gentium, tanquam remedium lites finiendi *SUBSIDIARIUM*, si probatio scilicet deficit, * si ciui cum publico de iure vel re ad statum pertinenti lis, ob immemoriam eius possessionem aut inter gentes plane emergit, 2) In praescriptionibus ordinariis regulariter supponitur, rem iusto titulo non a vero domino, sed a non domino, peruenisse ad praesentem possessorem, in immemoriam autem hoc strenue ignoratur. In reliquis praescriptionibus praescribens vincit, quia lapsus temporis fatalis accuratissime probare potest, in immemoriam autem, quia pristinus dominus continuationem domini, aut iuris sui, probare, aut vitiosam praesentis possessionis originem, docere nequit, nec aequum sit, praesentem possessorem eiicere sine omni petitoris probatione, immo contra regulam aequitatis toties recitatam: *VETUSTAS pro iure est, et ab ipsa constituta: iure constituta d. LL.*

* Obserua: orta est praescriptio immemoralis ex probationis *DEFECTU*; non ex probatione, nec ipsa perfecta probatio, sed: modus acquirendi est *L. 2. pr. de*

de aqu. plu. ut rectissime respondeat possessor, de modo et titulo interrogatus: modo tituloque vetustatis, temporis immemorialis adquisitui; quia vetustas in lege pro: iure et lege habetur. Quod vero ex tempore immemoriali praesumptio pro iusta acquisitione oriatur, non ad id, quod primum in praescriptione immemoriali concipimus, spectat, verum ad rationes pertinet, quas propter aequitas vetustati tantam auctoritatem accommodauerit.

§. XXI.

Vnde commodissime dicendum videtur: VETU- Definitio
 STATEM, seu tempus immemoriale, esse praescri- *auxilium*, immemor-
siue remedium, ortum ac introductum ex principiis ae-
qui et boni, seu aequitatis, quod tuetur immemorialiter
possidentem in suo dominio, aut iure alio quaesito, immo
 ipsi contra turbantes, spoliantes AUCTORITATEM
 praestat. Aequitas enim, non patitur, ut res auferatur ab illo, pro quo plus argumentorum et verosimilitudinis praesidii est, et derur, aut restituatur illi, qui ultra obsoleta, et vetustate obsita, antiqua tempora non habet, quod adleget. Ne vero quis hoc nimis generaliter et abstractiue dictum cavilletur, age, repetamus hic aequitatis huius regulas speciales, quas supra §. 3. num. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. recitauimus. Ipsa aequitas est bona et prudens aestimatrix iurium, vtriusque partis pondere, numero et mensura civili adhibitis, ita, vt nemini plus aut minus, quam nobiscum nata mensura, pondus et numerus, aut et ipsa facti circumstantiarum comparatio admittunt, tribuatur aut auferatur. Hoc effectu, ut si utraque pars aequae sit in possessione, et cetera etiam paria, sive

siue aequalia, vterque in possessione relinquatur; si alteruter tantum in possessione, et cetera paria, contra petitem, per rationes 6. 7. supra §. III. h. c. adductas sententia feratur. Si vero huius causa, iusta dimensione et ponderatione facta, in puncto iuris notabiliter praeualeat, possessor cedere iubeatur. Nam ars boni et aequi imitatur naturam. Secundum hanc autem, si vis inter concertantes aequalis, neuter alterum loco mouere potest, sed tunc demum vni cedendum, si alterius vis et potentia maior, vt taceam rem ab actore bifariam repeti posse 1) quia reus delicto possessionem quaesuit, v. c. in condit. fustiuia vel 2) quia actoris dominium aut aliud ius adhuc integrum existit, vt in R. V. Vtrumque probandum, neutrum autem in nostra specie ab actore probari potest.

§. XXII.

*Recensio
argum.
fisci con-
tra praes-
cript.
immem.
doma-
nior*

Fiat applicatio ad facti speciem: v. c. aduocatus fisci praedium a possessore Tuiscone repetit ex causis 1) quod teste charta producta, ante aliquot secula spectauerit ad bona domanialia, 2) haec sumptibus status publici destinata, et 3) exinde inalienabilia, illorumque 4) aeternam auctoritatem esse debere, 5) possessorem teneri iustum titulum probare, v. c. quod emerit, cum solemnibus necessariis, v. c. quod ordines prouinciales in emtionem consenserint. Cogitandum hic, 6) quod imminutio domanialium, coniuncta sit cum onere perpetuo conciuuium; in hos enim onus recumbere tributis suis supplendi partem reddituum status publici, praedii domanialis alienatione extinctam, et publico ademptam. 7) Lapsum temporis, quod heri,

heri, pridie immo ante seculum iniustum fuit, non efficiere iustum, subesse hic meram continuationem iniustitiae, quae tanto iniquior, quanto diuturnior. 8) Principem non ut dominum, sed tantum ut tutorem, aut 9) aut ut maritus dotem, a principatu suo, domania habere; iam uero 10) nec tutoris, nec aequi mariti esse, bona pupillorum, aut vxorum dotes derelinquere, alienare. Atqui 11) inalienabile quod est, idem simul et impraescriptibile est. *Vid. LYNCK Resol. XCIIIX. CXXXVII. Resp. LXXX. Tom. I.*

§. XXIII.

His reponit b. f. possessor: 1) ego b. f. hunc fundum possideo, 2) pro domino habitus sum, 3) iam dominium ab immemoriali tempore exercui, 4) actor ^{Quaenam ad haec argumeta b. f. possessor reponat.} fiscus etiam malam fidem, iniustum vel inualidum adquisitionis initium contra me probare nequit. 5) Rerum iura et possessiones, raro aeterna, sed 6) vicissitudo, mutatio illorum perpetua. 7) Abeunt REGULARITER res et iura a possessoribus, secundum iuris regulam, modo acquirendi, alienandi iusto. 8) Res furto auferri, immobilia spolio inuadi; extra ordinem accidit et raro. Immo 9) respectu domini potentis, et ad res suas ordinandas, amplo custodum numero constipati qualis princeps est, rarissime. 10) Cum his custodibus, res principis strenue agentibus, sit sperandum praemium, ut negligentibus poena. 11) Cum ipsis magis lucrosus esse soleat, aliis nomine fisci negotium faceffere, quam nomine fisci quiescere. Quare 12) si quiescunt, quiescere videantur, quia ius possessorum agere prohibuit. Vnde 13) e tot verosimilibus

G 3 con-

coniecturis, tantique momenti argumentis, iure meo concludo: me tamdiu pro iusto possessore habendum esse, quamdiu euidenter non probatur contrarium, a fisco petitore. 14) Iudex pro actore contra reum possessorem, non debet iudicare, quia hic ius exceptionum non probauit, sed quia actor ius suum probauit. 15) Non ius (vt ita dicam) possessoris, condemnat, sed ius actoris, seu petitoris. 16) Nam possessor eo ipso, quod possidet, plus iuris quam actor habet, vt supra §. 3. num. 6. 7. Plane addit possessor noster: 17) fiscus non tantum non probauit dominium quod HABEAT fiscus, sed quod ante tempus *immemorabile* HABUIT; nec 18) me conuicit de titulo iniusto, et initio vitioso, verum 19) ego per ipsa rerum argumenta a num. 1. ad 13. demonstraui meum dominium. Imo 20) otium reuera mihi fecerunt leges, quae vetustatem inter modos acquirendi referunt; *pr. dict. L. 2. de aqu. plu. Vetustate constituta, PRO IURE constitutis habent L. 4. §. 3. de aqu. plu.* eandem pro LEGE, pro IURE habent, vicem legis illi tribuunt, *ibid. et L. 1. in fin. L. fin. de aqu. plu.* Neque vero 21) haec tantum ciuiliu legum effata sunt, sed 22) ad iuris vel aequitatis gentium praecipua pertinet, vt quoties non INUENITUR IUS, respiciatur possessionis VETUSTAS, siquidem 23) in controuersis, vbi deficit ordinaria probatio iuris, ibi merito decidit omnia sensim immutans, et nouas rerum formas edere POTENS temporis antiqui IMMEMORIALITAS, tanquam subsidiarius necessarius arbiter. Quod enim haec introduxit IURE, quod in vicissitudines rerum humanarum naturaliter exercet intro-

troduxisse videtur. Imo 24) si secus fieret, et VETU-
 STATI sua denegaretur *reuerentia*, contra *Can. VIII.*
Caus. IX. qu. 3. iniuria fieret illi, qui vetustatem pro-
 se habet, cum ipsi, si adhuc possidet, auferretur res
 forte probabilissime iuste olim quaesita, aut ius re-
 cte quaesitum, vel si non amplius possidet, et petito-
 rie agit, carendum ipsi foret, re vel iure quondam opi-
 nabilissime quaesito. Audiamus P. ENGEL pag. 765.
Colleg. iur. canon. cuius haec de decimarum prae-
 scriptione *sententia*: *Laici licet decimas nec imme-*
moriali tempore praescribant, attamen lapsus huius tem-
poris operatur praesumptionem, maiores illorum iuste. et
ex merito in ecclesiam, decimas adquisuisse, vt: RELI-
GIO obstat; tales ipsis auferre. Consentit GILCKEN *de vsuc.*
 pag. 720. num. 25. Tandem 25) concludit b. f. possessor,
 tantum non cum calumniis et insidiis coniunctum vi-
 deri, post tam immane et indefinitum temporis in-
 tervallum, deletaque ex hominum viuentium me-
 moria, rei notitia, nec instrumentis pactorum am-
 plius adparentibus, b. f. possessorem perplexa, et te-
 nebris inuoluta actione exercere velle, cuius maio-
 res longe aequius, melius, cumque longe feliciori ve-
 ritatis ac iustitiae, eruendae successu conueniri potuif-
 sent, si fiscalibus hominibus non mens laeua fuisset.

§. XXIV.

Ad rationes dubitandi respondere licebit: 1) con- *Responso*
 cedi posse, quod olim ad domania praedium spectau- *ad ras.*
 rit, verum, quod non amplius *spectet*, euidentis esse e *dub.*
 facti et possessionis circumstantiis. Nam si dominium
 continuatum fuisset, si alienatio iusta, iam ignorata,
 non

non accessisset, nec a parte praesentis possessoris cuius praedium iuste adquisitionem, quis credere potest: fiscum potentem, arma et vim, quasi in manibus gestantem, cum suo vigilantissimo aduocatorum grege, cum ad res principis augendas promptissimis cameralibus, cum prouidissimis (tales enim esse debent) ordinibus prouincialibus, ultra hominum memoriam manum a repetitione et custodia subditi inermis, impotentis, et vix alias de optimo iure quaesitis alicubi tuti, cohibiturum fuisse? Porro nec HODIE dominus aut dominium concipi, aut credi potest, cuius intra tempus immemorabile nullum actus exerciti vetustum adparet. 2.3.) Esto, domania ex ratione Status regulariter inalienabilia esse. Nihil tamen magis naturale, quam ut institutum humanum per homines tollatur, aut exceptio a lege fiat per legum auctores. Atqui principes, qui cum ordinibus prouincialibus, legem de non alienando tulerunt, fecerunt id cum reservatione tacita iuris alienandi, sibi ex iusta causa competentis. Quod vero alienatio actu deinceps secuta, loquuntur in nostra specie circumstantiae. 4.) Auctoritas domanii aeterna esse nequit promiscue, nec tollere ius VETUSTATIS in rebus humanis, 5) possessorem a) non semper teneri edere titulum, sed tunc si ipsius possessioni prohibitio iuris obstat, v. c. si regalia exercere vult; atqui priuato circa praediorum possessionem nulla prohibitio obstat. Vid. LYNCK. Resolut. XCII. b) Titulum possessor iam edidit, probauitque eo ipso, quo probauit VETUSTATEM, quae testibus, legibus naturalibus et ciuilibus, ubi ius non probatur, VICEM legis,

legis, ac iuris, seu tituli, supplet. Solemnitatum adparatus pariter ex temporis immemorialis lapsu euincitur, cum domini fiscales, camerales et ordines prouinciales sine dubio praesumi velint viri boni et suorum officiorum, quorum praecipua pars domaniorum custodia absoluitur, satagentes. Adde WESENBECK. *Consl. XII. num. 5.* Ut proinde credibile sit, alienationem, quae forte interunit, interuenisse legitime et SOLEMNITER, et ordines prouinciales consensum suum accommodasse. GROTIUS. *lib. XI. Cap. VI. §. IIX. XI.* Ad 6.) respondeo: quod collectarum augmentum et imminutio, a) sint opus ordinum prouincialium; atqui hi in alienationem praesumptiue consenserunt. Dein, b) teste experientia, regulariter falsum est: tributa ob alienationem particulae bonorum domanialium augeri; augeri enim solent ob luxus incrementum, non secundum necessitatem, nec secundum proportionem decrescentium domaniorum. c) Immo quomodo dici potest in casu praescriptionis immemorialis, quod alienatio praedii, onera auxisset? Cum princeps, camera, fiscus eius, hanc alienationem, quando facta sit, ignorent, vel plane inficientur? Tandem d) si a tempore immemoriali statu publico absque praedio, eiusmodi sumtus publicos ferre potuit, et in futurum ferre eosdem poterit. 7) Falsum est: quod VETUSTAS, in iure habeatur pro continuatione iniustitiae; cum in iure nostro potius sit species IURIS, LEGUMQUE, crimina et scelera, si ipsis antiquitas accedit, non meliora, sed magis noxia fiunt, non autem possessiones praediorum, aut rerum incorporalium exercitium, huic

H

enim

enim VETUSTAS ius et titulum conciliat. 8. 9. 10.)
 Non merentur responiones singulares, sed vna tolli
 possunt: quod nec bona pupillorum, nec dotalia, nec
 domanialia sint plane inalienabilia; modo alienentur
 ex iusta causa et praeuia eius cognitione, vt constat
 ex *Tit. de reb. eor. qui sunt sub tut. et Tit. de fund. do-
 tal. et* ICris HERT. §. 65. *de superiorit. territ.* RHET
 II. 32. *iur. publ.* SCHILT. II. T. 7. iuste alienata sunt.

§. XXV.

*De usu et
 obseruan-
 tia prae-
 scr. im-
 mem. in
 imperio.*

Pro usu et obseruantia, praescriptionis nostrae
 immemorialis in imperio nostro demonstrando, non
 videtur opus esse testimoniis, cum ingenita, et omni-
 bus hominibus natura communis adlegatio fere sit, si
 ipsis circa rem, aut ius aliquod, controuersia moue-
 tur: iniquum esse, ipsis post immemoriam bonae
 fidei possessionem, negotium facessere. Recitemus
 tamen quasi per saturam exempla huius adlegationis
 illustria. Primo ad vetustatem, tempusque imme-
 moriale mihi respexisse videtur FRIDERICUS I.
 in diffidio inter ipsum et papam circa decimas apud
 ARNOLD. LUBECCENS. p. 669. Non credo inquit
 imperator, quod ita facile mutari possint, quae ex
 longa antiquitate in consuetudinem vsus vertit. Immo
 ipsa consuetudo *de progenie in progeniem* descendens,
 quasi iusta traditione roborauit. Tempus enim *de
 progenie in progeniem* descendens, mihi: *immemoriale*
 indicare videtur. Vrget illam CLEMENS IV. in char-
 ta depositionis Henrici II. archipraefulis Treuiro-
 rum, Anno 1267. quasi iniuste rem vectigalem inno-
 uasset, cum tamen vectigalia exigi nequeant, nisi pri-
 uile-

uilegio, aut perceptione a tempore curus non EXTAT MEMORIA continuata. *1 Restituit Anno 1288. SIMON, CUSTOS CATHEDRALIS Moguntinae, monasterio Sti Dusibodi decimas ideo, quod testes monasterii testati essent de possessione decimarum monasterii XL. annorum, et a tempore, de quo NON EXTAT MEMORIA. *Vid. Spicil. IOHANN. p. 176.* *2 Obiiciunt electores papae Benedicto XII. Anno 1338. quod solis electoribus ius eligendi caesarem competat de consuetudine, cuius *contrarium non existat memoria.* *3 Denuo citat Anno 1356. GERLACUS, archipraesul Moguntinus in confirmatione iuris Bohemorum regis, de non euocandis subditis, consuetudinem: cuius CONTRARIUM HODIE NON EXTAT MEMORIA; *pag. 98. append. de regn. Boh. GOLD.* Porro in Rescripto VRBANI V. ad Magdeburgensem et Brandenburgensem, pro abbate PEGAVIENSI, Anno 1393. prouocatur ad usum iurium monasterii a tanto tempore, cuius NON EXTAT MEMORIA. *Vid. LVDEWIG Tom. II. reliqu. pag. 317.* Immo quod maximum pondus habere puto ipse primas Germaniae Moguntinus elector IOHANNES NASSOUIENSIS *in der Forderung an den Röm. König Ruprecht a. 1410. de iniustitia praefecti regii Heidelbergensis (des König Faut zu Heidelberg) queritur: daser im Maynzischen Gericht zu Aensheim dem Probst, Priestern vnd Mannen ihre Gülte, Gotts-Leben vnd Mann-Leben mit Gewalt nehm, die sie doch länger denn iemand gedencken mag gewährlichen hergebracht, als in geistl. und werentl. Rechten gewöhnlich vnd recht ist.* Vterius agnoui vim temporis, seu praescriptionis immemorialis, rex Gallorum, in protestatione in Concil.

H 2

Trid.

Trid. contra praecedentiam regis Hispaniae interposita, seculo XVI. vergente, anno 1563. quam integram recitat. *4. GOLDAST. *Tom. III. c. 1. pag. 572.* Cum antea vim centenariae, quae vulgo immemoriali aequiparatur, agnouissent patres concilii TIRONENSIS anno 1510. et quidem hoc effectu, ut possessoribus etiam fas sit, vi & armis se opponere pontifici ipsi. *Vid. Droit de l'Empire pag. 401.* *5. Seculo praecedente anno 1660. praescriptione immemoriali suam exemptionem ab homagii praestandi necessitate defendunt, Argentoratenses contra commissarium caesaris et imperii comitem de Hanau apud LONDORP. *T. VIII. pag. 701. 707.* Tandem a praescriptione immemoriali praesidium etiam causae suae repetunt imperii legati, cum a. 1680. Gallus cessionem Alsaciae. in. I. P. Monast. sibi factam iusto latius sub specie antiquissimarum pertinentiarum extenderet, titulumque a possessoribus exigeret. Nam licet vera essent gallorum dicta, iniquius tamen esse ab iis, qui immemoriali possessioni nituntur, editionem tituli poscere. v. LONDORP. *T. XI. p. 81.* verbis: et posito.

De depositione archiepiscopi Treuir.

*1. Exhibet hanc chartam in compendio BROWER in *Anal. Treuir. LXVI. pag. 159.* Coepit causa Henrici II. agitari sub Urbano IV. sede archiepiscopali, dein hominem mouit Clemens IV. restituit autem Gregorius IX.

De praescriptione immemor. in causa pascui sec. XIV.

*2 In probanda seruitute pascui, inter ciues suburbiorum, Augustae Vindelic. et: LANGEN, dominum Lechuffii, Anno 1306. prouocatur itidem ad testimonium de exercitio pascui ab hominum memoria. *Vid. Chron. Augustan. ACHILL Tom. I. pag. 147z. MENCK.*

*3 Tran-

- *3 Transfit haec charta de manu ad manum: recitant enim illam HERWART pag. 144. dein GOLDAST Tom. I. pag. 335. porro LEIBNIT L. 149. Cod. iur. Gent. diplomar. ultimo LÜNIG pag. 185. Tom. I. Spicit. eccles.
- *4 Potuisset ex hoc actu regio audacia PUTEANI, in gratiam Galliae, omnem praescriptionem inter gentes negantis, egregie retundi a WERLHOFIO, huius refutatore.
- *5 Adlegata etiam est praescriptio immemorialis a civibus Ratisponensibus, contra praefulem Anno 1564. vid. *De praescriptio. immem. sec. XVI.* HUND. pag. 219. 246.

§. XXVI.

Finiamus caput recensione legum, quae praescriptionem nostram immemoriam confirmant. *De LL. praescr. immem. continuat*
 Ordine hic praecedat lex naturae, quae vetustati hanc potestatem fecit, ut res humanas regat, mutet, tollat, constituat, ut iura illorumque probationes minuat, illa sua caligine involuta sepeliat, gestisque olim clarissimis tenebras obducatur. Ex quarum tamen fauillis, et fuligine, rursus nova regula iuris, quasi NOVA LEX emicat, proditque, scilicet haec: *quod immemoriali tempore introductum, pro IUSTE introducto habendum est.* Ita suadentibus et aequitatis, et verosimilitudinis artisque ratiocinandi principiis. Sequitur preffo pede II) ius civile Romanum. Iam supra quidem §. 2. b. Cap. contenta cursim attigimus; non abs re tamen erit, singula iterata vice plenius referre: I.) In L. 2. de aqu. plu. in pr. dicitur: tria referuntur, per quae fundus servit, NATURA seu situs naturalis, vi cuius, v. c. naturali defluxu aqua pluvia e superiori devoluitur in inferiorem; dein: LEX, siue vera siue pactum in-

ter vicinos; cum pactum siue conuentio, LEGEM contractui dare soleat. Alias etiam datur seruitus, quae LEGI publicae debetur, vt in *L. fin. §. fin. Cod. de seruit.* Vltima seruitutis causa additur in *dict. princ. L. 2. VETUSTAS*; quae litium minuendarum causa pro LEGE HABETUR. 2) §. 3. *ibid.* Iunguntur sibi: PUBLICA AUCTORITATE facta, et ante TEM- PUS IMMEMORIALE facta. 3) §. 8. *ibid.* aequiparantur: IURE factum, et factum cuius memoria non extat. Vicissim 4) *L. 23. §. fin. dict. tit.* paria sunt: aggeres, qui fieri non debent, et quorum memoria extat. Rursus 5) *L. fin. ibid.* cautum: quod aquae ductui, licet ius eius non probetur, VETUSTAS det aucto- ritatem. Porro 6) in *L. 3. §. 4. de aqu. quotid. dicitur*, quod v. c. aquae ductus, cuius origo, quo iure con- stitutus sit, non probetur, si tamen tempus HOMI- NUM MEMORIAM superat, habeatur pro iusto, et loco IURE CONSTITUTI. Dubii videri possunt bini textus alii, scilicet 7) *L. 1. §. 23. dict. tit. de aqu. plu.* Nam hunc locum de longo tempore a quibusdam intelligi, supr. §. 2. monitum, quia seruitutes et longo tempore praescribuntur. Nihil tamen obstat, cum et immemoriali tempore exercitae seruitutes, pro iure adquisitis habeantur. *Vid. RAEUARD Cap. IX. in Tribon.* Ulpianum in *cit. §. 23. de gemino tempore*, et LONGO, et IMMEMORIALI, in verbis: VETUSTA- TEM VICEM LEGIS HABERE, exponere. Alter 8) textus dubius est in Codice, *L. fin. tit. de fund. rei priu.* vbi: VETUSTATIS AUXILIUM. *Vid. supr. §. 2. GOTHOFREDUS* de XL. annis explicuit, id- que necessario ita fieri debere, NONNEMO propter
L. 14.

De L. 1.
§. 23. de
aqu. plu.

De L. 14.
C. de fun-
dic. pri-
uat.

L. 14. Cod. tit. de fund. patrim. contendit. Nam eandem de praescriptione scilicet canonis e fundo principis patrimoniali, de quo GUTHER. de off. domus Augustae cap. 27. pag. 779. PERETZ ad Codic. tit. de fund. patrim. CUIACIUS *ibid.* aut fundo rei principis priuatae soluendi agere, et in vtraque lege quaestionem et speciem contineri, et vtroque, quod fundo eiusmodi fine canone vendito, emtor canonem XL. annis elapsis, praescribat, responderi. Vt proinde opinabile sit, VETUSTATIS AUXILIUM in L. fin. tit. de fund. rei priu. nihil aliud indicare, quam: praescriptionem quadragenariam; cui L. 14. de fund. patrim. locum in hac specie fecit. His binis legibus accedit L. II. Cod. de fund. patrim. quae vult possessores praedii emphyteuticarii: VETUSTATE TEMPORIS adiunari; quod CUIACIO in not. ad b. L. rursus notat: praescriptione QUADRAGENARIA adiunari.

§. XXVII.

Enim vero 1) species L. 14. tit. de fund. patrim. *Explicita* et L. fin. de fund. rei priu. non sunt perfecte eadem; *tit. d. l.* L. 14. enim, diserte memorat: *ab initio, adempto canone,*¹⁴ fundos PRINCIPALI IUSSIONE datos fuisse; vicissim de: IUSSIONE PRINCIPALI, nihil in L. 7. seu fin. Atqui difficilius vtiq; canon praescribitur, vbi in traditione fundi *principali iussione* non est *ademptus*, quam vbi hoc modo ademptio facta. 2) Verba: VETUSTATIS auxilio; in *dict. L. 7.* Triboniani manu accessisse, existimat IACOB GOTHOFRED. Tom. I. pag. 382. b. Iam vero non inopinabile videtur Triboniano, postquam praescriptiones X. XX. annorum,

et

et praescriptiones XXX. XL. annorum plene ordinauerat, et sub diuersis rubris collocauerat, quod olim cum: VETUSTAS XL. ANNOS significaret; in L. 2. *Cod. Theodos. et de long. temp. praescri.* nondum satis factum, nomine: VETUSTATIS; praescriptionem XL. annorum, quae nunc suo nomine ab annorum numero: *praescriptio XL. annorum*; vocabatur, non amplius venisse, sed VETUSTATEM ipsi esse: *tempus immemoriale*; quod omnino a praescriptionibus temporalibus distinctum, ipsius aetate supererat. Quod etiam alii, v. c. BRUNNEM. ad L. nostram 7. suspicatur.

§. XXVIII.

Textus
e iure
canon.

In iure Canonico Gloss. ad cap. 26. de V. S. allegat can. 8. *caus. IX. quaest. III.* Hic autem canon, ANTIQUITATEM tantum laudat verbis: ANTIQUITATI sancti patres sanciuerunt reuerentiam; et dein equiparat: IURA, quae SACRI CANONES concedunt, et quae prisca CONSUETUDO confert. Magis ad scopum et thema nostrum faciunt verba cap. 26. de V. S. *pedagia, quidagia, tantum ea cenferi prohibita, quae non imperatorum, vel regum, vel Concilii Lateranensis largitione concessa, vel ex antiqua consuetudine, a tempore, cuius memoria non extat, introducta.* Habes hic, tanquam aequipollentia: 1) *pruilegia caesarum*, 2) *regum*, 3) *canonum largitiones*, 4) *tempore immemoriali introducta.* Consentit cap. 1. IX. de praescript. in 6. et quidem in illa specie: ubi ius commune possessori resistit; v. c. si episcopus in parochiam, in aliena dioecesi sitam, ius dioecesanum exercet, aut a parochis alienae dioecesis, cum tamen sua

sua dioecesi per canones contentus esse debeat, *vid. Gloss. ad b. cap.* decimas exigere velit, ubi decidit, capitulum nostrum, praescriptionem non valere sine titulo: *nisi tanti temporis PRAESCRIPTIO SIT, cuius contrarii non EXTAT MEMORIA.*

§. XXIX.

E legibus imperii citantur: A. B. tit. VIII. §. 1. *Contenta et §. 4.* ubi euocatio subditorum regis Bohemiae, et LL. im- adpellatio a iudiciis Bohemicis ab *immemoriali tempo- perii de re prohibita*e, addito regum Bohemiae *vsu non praescr. immem.*

INTERRUPTO referuntur, et denuo prohibentur. Dein 2) in eadem A. B. tit. XXVIII. §. 5. statuitur: comitia imperatorum prima Norimbergae haberi debere, quia ibi *habita ex tempore, cuius non EXSTAT MEMORIA*; deinde adlegantur *Rec. Imp. dea.* 1548. §. 56. et *Rec. Imp. de a.* 1576. §. 100. *seqq.* Porro ex *Instr. P. W.* adferri solet *artic. XV. §. 2.* qui Saxonii iura in abbacia Herfeldiae Hasslo cessa relinquit, quae ab *immemoriali tempore* possedit. Quamvis alias in hoc INSTRUMENTO sufficiat, pro iure retinendo, etiam LONGUM TEMPUS, ut constat de iuribus a ciuiratibus imperii longo tempore exercitis, *artic. VIII. §. 4. dict. I. P. W.* Item exemplo comitis Oldenburgici, cuius iura *vsu diuturno* in Visurgi exercita, *in vigore suo manere iubentur.*

§. XXX.

His denuo repetitis, videamus: quatenam his legibus opponi soleant? 1) Quod ius civile attinet, *Le- nes con- gem I. L. 2. L. 23. L. fin. de aqu. pluui. L. 3. de aqu. quotid. tra ius ad civile.*

ad ius conciuum et priuatorum spectare, monet consummatissimus alias ICtus STRYCK *in epist. prooem.* ad ОКЕЛ. Inde trahi non debere ad lites inter principem et subditos. Nam a) subditos, vi status sui, ad iura principis conferuanda, obligari, itaque eadem minime minuere debere; deinde praescriptionis iustitiam vnice in poena negligentiae contineri, quam a subditis principi obiicere velle, esse: crimen violati obsequii, laesaeque reuerentiae incurrere. Eadem chorda oberrat LUDWIG pag. 48. *de dispar. ciuitat. imper. cum imperio nexu*, et A. B. Tom. I. pag. 767. praescriptionem 1) esse anile terriculamentum, 2.) a Romanis tantum in rebus nauici, quotiescunque 3.) in talibus aetas obscura, quae aliquando intra annum obscuratur, vsitatum; absurde ergo 4.) ad res maximi momenti eam transferri, cum syllabus legum ciuiliu titulo aqua pluua fere absoluatur. Absurde 5.) certe contendi, praescriptionem immemoriam reliquas, v. c. praescriptiones 30. 40. 50. 70. 100. annorum, superare, cum tamen harum aetatem minime attingat, sed saepius casu eueniente, v. c. si res obscuro loco gesta, vno aut altero mense immemorialis fiat; praecipue tempore pestis iniquissime Doctores praescriptionem immemoriam comminisci. Immo 6.) *vid. pag. 331. LUDWIG dict. loc. praescriptio-* nem immemoriam esse foetum ignorantiae iuris, et malitiae Doctorum, studio partium addictorum.

§. XXXI.

Quae por-
ro Stryk
praescrip-
t. immem.

Pergit STRYCK *dict. loc.* ad ius canonicum, monetque: *cap. 26. de praescript. in 6.* non continere regu-

regulam vniuersalem, quasi etiam subditi, si iura ^{obiciat} principis praescribere volunt, contra fiscum securi ^{qua ius} fieri queant, vt non reddere teneantur principi, quae ^{cau.} principis sunt. Comitis Tolosani exemplum non respectu subditorum contra principem ualere; nec ius papale in genere principum regalibus legem praescribere posse, nec licet protestantes decere, ut aliter credant. Addit LUDWIG ^{pag. 53.} rescriptum hoc ^{quae de} papali pacto deberi inter papam et comitem; ^{Ludowig.} conuentum enim inter illos fuisse, ne comes subditos suos nouis vectigalibus oneraret; non stetisse comitem pactis, ea propter papae legatum ipsum excommunicasse, adiuuisse comitem papam, et de legato conquestum; respondisse papam, per se non prohiberi vectigalium perceptionem comiti in vniuersum, modo ne exigat noua, intra hominum memoriam, recenter introducta. Itaque casum hoc capitulo singularem, et singulare rescriptum recitari, nullo modo pro regula habendum.

§. XXXII.

Enimuero, non desunt iusto vetustatis, seu ^{Responsio} praescriptionis immemorialis, defensori, quae reponat. r.) In genere dicere potest, ne quidem adeo ^{ad obie-} necessum, immo nec opus esse, tam anxie de legibus ^{ctiones} humanis in ciuitatibus, aut ecclesiis, esse sollicitum, ^{i) in gene-} praescriptionem immemoriam ipsam rationem et ius ^{rc.} gentium, habere tutores; nullum aliud, probationibus de causae iustitia et iniustitia sublatis, omnique lumine, vetustatis tenebris, quid inter partes de re, aut iure litigioso gestum, obruto atque extincto

tinio, medium consiliumque prudentiae ac aequitatis superesse, quam ut causa in eo, in quem vetustas eum reduxit, statu relinquatur, ut pro lege, pro iure habeatur, quod iniustum esse, aut alicuius iniuriam continere, ab aiente probari nequit. Quod non potuisti, non debes tollere, vetus regula est; quod actor suum adhuc esse probare nequit, vindicare non debet. Nulla est in reo obligatio, ubi actori deest iuris probatio. 2) Iuris nostri civilis regulae de natura et effectu: vetustatis, quam usus forensis vsitatus; praescriptionem immemoriam vocat, in *dd. LL.* tam plane, simplices, perspicuae, et in uniuersum conceptae sunt, ut nullo opus commentario, nulla uberiori interpretatione, aut prolixa demonstratione dignae sunt, quibus per se credatur, ut mathematicis axiomatibus. Quid enim aequius, certius, aut euidentius, quam regula: *in eadem causa esse publice constituta, et a vetustate introducta. Vetustate constitutum, iure constitutum.* Vbi non poteris probare reum in mala causa versare, nec a tua parte ius obtinere, debes quiescere; hanc esse naturae humanae legem, ut antiquitate seu vetustate iura ponantur et remoueantur. Quid ad prudentem iureconsultum legum exempla? Perinde est, an regulam: non occide; illustres exempli rustici, an regis? dominium non mutatur, siue id de imperialium myriadibus, quae iniquus, aut iniqui heres corrasit, siue de pauperis lri teruncio praedices! In iusta possessione reliquendus est bonae fidei possessor; actore non probante, vel ob antiquitatem probare non valente, reus absolendus est: obiectum hic non variat litis speciem. In iuste agunt praescriptionis

a) In spe-
sio ad
obiect.
contra iur-
gia.

nis immemoralis osores, siue de re aut iure principis, siue de curta supellectile mendici, ipsis sermo. Imperitorum et malitiosorum vox est: *Grosse Herren, grosses Recht*. Dicta de: anili terriculamento praescriptionis immemoralis; sunt flosculi mataeologiae; quaestiones de aqua pluuiā, de aqua quotidiana, *1 in locis ficcis aridisque, non sunt quaestiones nauici, sed magni momenti, et quid si non essent? non ius, non regulam faciunt, sed factam illustrant.*2 Immemorale aliquando tempore annali, aut bimestri absolui, praecipitantiam adserentis arguit, et inscitiam. Testes qui tantum de mense, aut anno, loquuntur, aut loqui sciunt, ad praescriptionem immemorale probandam, nunquam idonei fuerunt, nec erunt. Mirandum est possessori praedii domanialis, etiam veteri suo sensu colono, ni se per 10. 20. 30. 40. 50. annos, et ultra duorum hominum memoriam se possedisse distincte probet. Immemorale tempus sine dubio vincit praescriptiones longissimi temporis diuturnitate. Vincit centum annorum praescriptionem, quia certo initio caret; et quid si aliquando non vinceret numero annorum centenariam? sufficit, quod aetori desit probatio, utpote vetustate ademta. Doctores qui v. c. in specie, si Anno 1732. Titius dominus fuisset, pestis ingruisset Anno 1733. finiisset 1734. dixissent; hic testibus extinctis, adesse praescriptionem immemorale, licet Titius dominium suum de Anno Anno 1732. plene probasset Anno 1734. v. c. documento publico, non noui, nec quispiam nouit; nec aduersarii praescriptionis immemoralis norunt.

Quod praescriptio immemorialis sit partus malitiae, aut ignorantiae, iam discussum, confectumque.

*1 Addere etiam possemus de immemoriali praescriptione feruitutum, adeoque et aquae pluuiae, aut quotidianae, sine necessitate, et in foro vsu, disputari; nam feruitutes praescribendo iam olim acquiri coeperunt: 1) si quis nec vi, nec clam, nec precario, per longum tempus feruitutem domino sciente exerceuit. *L. 10. si feruit. vind. L. 2. Cod. de feruitut.* 2) Si quis cum titulo et bona fide, eadem vsus, eodem longo tempore, domino licet ignorante. *L. fin. Cod. de praescript. longif. temp. L. 13. Cod. de feruit. et aqua* 3) Praescriptione longissimi temporis. *L. 3. 4. Cod. de praescript. 30. vel 40. annor.* Ut dicendum sit: nos hodie vi *VETUSTATIS* regulis *tit. de aqu. pluui. et tit. de aqu. quotid.* negligere autem exempla regulis, dictis titulis, subiecta.

*2 Dein esto: exempla praescriptionis immemorialis iureconsultorum, in Pandectis, sunt tantum feruitutum priuatarum, nec iura publica attinent; praeter Pandectas tamen cogitandum etiam est de iure Codicis; atqui in titulo *Cod. de fund. rei priu. VETUSTATIS* auxilio tolli definitur: canon e fundis eiusmodi *PUBLICO* solui consuetus, quod exemplum vtique tale est, quale aduersarii desiderant.

§. XXXIII.

Respons.
ad obie-
ctiones
contra ius
canoni-
cum.

Dubia contra ius Canonicum facile soluuntur
1) Contra *capit. I. BONIFACII X. de praescript. in 6.* quod praescriptioni immemoriali plane auctoritatem, contra ius commune concedit; nihil obiicitur.* 2) In *capit. 26. INNOCENTII III.* licet quidem *ERUDITE* philosophari: quis comes ille Tholofanus? quae ipsi cum

cum curia Romana controuersia? quae inter eum et papae legatum gesta? absque tamen: **NECESSITATE**. Sufficit ex capitulo manifestissimum esse, **INNOCENTIIUM III.** tria vectigalium genera legitima censere: 1) ab imperatoribus, vel a regibus, 2) a concilio indulta, 3) ab immemoriali tempore exercita; adeoque ipsum existimasse: vetustatem pro lege, pro priuilegio haberi; vt alias crediderunt **ICTI ROMANI**. Vid. omnino iureconsultum, de iure canonico praeter ceteris egregie meritum **BOEHMERUM §. 38. in fin. X. tit. de praescript. et nos praeced. §. XXV. versic. Habes hic 4)** papae quidem, nemo protestantium priuatus, ius de principum iure iudicare, concedere potest; concessit tamen iuri canonico etiam in principum negotiis auctoritatem vsus forensis imperii, ordinatio cameralis et alia imperii iura, aequae vt ciuili iuri. Immo ipse **Dn. LUDEWIG** a nostris partibus tandem stat, verbis: *non prohiberi comitem a VETUSTIORUM vectigalium perceptione, sed tantum ab exactione illorum, quae INTRA HOMINUM MEMORIAM nouo comes instituto iter facientibus imposuisset.* Nam papa **LEGITIMA** et **NON PROHIBITA**, dicit vectigalia: *a tempore, cuius memoria non extat, introducta;* quod **Dn. de LUDEWIG** binis verbis extulit: *vectigalia vetustiora.* Nisi quod papa clarius locutus sit, et quamnam vetustatem intelligat, scilicet: *immemorabilem;* distinctius expresserit. Dein **Dn. de LUDEWIG** *illegitima et prohibita*, vocat vectigalia **NOUA** quae *intra hominum memoriam* coeperunt. Quo ipso, rursus cum papa optime ipsi conuenit; si enim papae legitima sunt vectigalia, quae a tempore im-

memo-

memoriali, seu illo, cuius non extat *memoria*; orsa sunt, argumento a contrario, papae illegitima eadem erunt, quae Dn. de LUDWIG: noua nempe, et quae intra hominum memoriam coeperunt.

* Nam quod Dn. de LUDWIG p. 768. I. ad A. B. habet: capitulum hoc de: immemoriali absoluto loqui, reuera nihil est, quia falsum esse supra euetum est, Atqui falsum et nihil in effectu conueniunt.

§. XXXIV.

Obiectio-
nes con-
tra A. B.

Vt praescriptionis immemorialis tela ex A. B. deprompta nobis Dn. de LUDWIG extorqueat pag. 767. ad A. B. restringit textum in §. 1. tit. 8. ad immemoriale *absolutum*, vt saepius ab ipso fieri solet, dein tit. 9. §. 3. explicat de praescriptione XXX. XL. annorum lit. K. K. p. 879. *ibid.* addendo: recte ab auctore A. B. factum esse, quod praescriptionem *immemorialem* tanquam ius ad res viliores tantum iure ciuili spectans, omiserit. Porro ad Tit. XXVIII. §. 1. denuo *absolutum* suum immemoriale repetit p. 944. II. lit. n. Enim vero nobis satis est: 1) caesarem et electores, verustati suam reuerentiam detulisse, et quod domina magistra, atque moderatrix, conditrix etiam iurium publicorum sit, credidisse. 2) Verba A. B. verosimillime in iuribus, ex iure communi ciuili defumtis, ex eodem hoc iure exponenda esse, cui VERTUSTAS, et immemoriale, sunt termini relatiui, ad memoriam scilicet hominum, testiumque, argum. L. 28. de probat. L. 2. §. 8. de aqu. plu. Porro cum in §. 2. tit. IX. A. B. consuetudo iam progenitorum et praecessorum tempore, referatur obseruata, opinabile est, et eandem de tempore immemoriali intelligendam esse.

§. XXXV.

§. XXXV.

Nec aduersariis caret argumentum ex R. I. *ann. Quid ob-*
 1548. §. 56. et R. I. *ann. 1576. §. 100. sequ. petitem.* ^{*ici soleat*}
 Nam licet hi disertissime: IMMEMORIALE RELA- ^{*contra R.*}
 TIUM respiciant, et ipsis immemoriale sit: *Wass* ^{*R. impe-*}
über Menschen gedencken: §. 56. 59. 64. R. I. ann. 1548. ^{*rii a*}
 §. 103. *dict.* R. I. *ann. 1576.* non autem de quo ne quidem ^{*LYNCK.*}
 charta in contrarium existit, vt LUDFWIGIO visum,
 obiicit tamen LYNCK. *Tom. Resp. XXV. num. 44.* vim
 praelcriptionis non ex ipsius praelcriptionis natura et
 indole, sed ex pacto inter caesarem et status hic aesti-
 mandam esse. Nam exemptos ab imperio, non ideo
 eximi a collectis imperii, quod intra hominum me-
 moriam nil ab ipsis solum, sed: quia hic terminus
 temporis immemorialis in comitiis caesari et ordi-
 nibus pacto placuit. Enim vero legenti vtrumque
 recessum imperii, patebit, lites de immunitate a col-
 lectis, non pacto aut amicabile transactione compo-
 ni, verum: causam ad cameram et iudicii formam
 remitti; vt ibi exemptus, immunem se esse, conten-
 dens, causam exemptionis, et quidem secundum ius
 commune: *wie in dergleichen Fällen Recht ist;* quod
 nempe, aut legitime PRAESCRIPSERIT, aut PRIUI-
 LEGIO gaudeat, intra IV. aut V. menses probet, si-
 mulque, quod non voto et sessione in comitiis, nec
 feudo immediato fruatur, demonstrat, salua fisci im-
 perii reprobatione: *dass er bey Menschen Gedencken*
zwey oder mehr mahl, contribuiret habe. Habes itaque
 in R. I. 1) actorem, fiscum imperii, 2) reum, scilicet ex-
 emptum, qui non amplius immediatus nec bonorum,
 nec voti et sessionis respectu, 3) litis obiectum, im-
 muni-

K

muni-

munitatem a tributis, 4) thema probandum, causam fe-
 immunitatis, 5) definitionem harum causarum, ci-
 uibus aliis cum hoc exempto communem, priuilegium
 videlicet et praescriptionem legitimam, 6) reprobationem,
 interruptionem huius praescriptionis, 7) sententiam,
 vel absolutoriam, vel condemnatoriam rationem decidendi,
 quae aut in priuilegio, aut praescriptione, prout alterutrum
 horum probatum, aut non probatum est, locatur. *Vid. §. 54. 56. seqq. R. I. 1548.
 §. 100. seq. R. I. 1576.* Quis ergo dubitaret, secundum
 leges imperii: tempus immemoriale * esse modum se
 liberandi a collectis? LL. imperii tribuisse eandem vim
 tempori immemoriali in immunitatibus a tributis in specie,
 quae ipsi tribuit ius civile in genere: quod vicem legis
 habeat, quod illo constitutum, IURE constitutum. Quod
 defensores huius temporis, et praescriptionis immemorialis,
 aequae niti possint recessibus imperii, quam iure gentium
 et civili. quod frustra hic subiiciatur, aut substituitur:
 pactum, transactio, vel simile quid, cum LYNCKERO. Ma-
 neat itaque inconcussum: Imperium, comitali decreto,
 agnouit ius praescriptionis imperialis, et ex hoc iure
 iussit in iudiciis imperii decidere maximi momenti
 controuersias.

* Et quidem non tantum immemoriale: absolutum, sed etiam: relatiuum, siue quod excedit: *der Menschen Gedencken*: unde hic opponi nequeunt, quae Dn. de LUDWIG opposuit *capitulo I. X. de praescript. in 6. et seqq. A. B.*

DE

PRAESCRIPTIONIS IMM-
MEMORIALIS REQUISITIS,
PERSONIS PRAESCRIBENTIBUS
ET OBIECTO.

§. I.

Praescriptio immemorialis constat sola: VETU-
STATE, seu tempore, cuius non extat memo-
ria. Haec sola: vicem legis, iuris, consuetu-
dinis, priuilegii habet. Haec sola fundamentum li-
belli est, et thema probationis, per rationes et le-
ges adductas. Ergo de requisitis non adeo multis
philosophandum. *vid. HARPRECHT de praescript. im-*
munit. cap. 2. §. 30. HERT. I. Resp. XLVII. num. 6. CI-
UIT. ARGENTOR. apud LONDORP. VIII. pag. 705.
Nam totus neruus huius praescriptionis in eo con-
sistit: quod vetustas deleuerit, consumserit, omnes,
malum initium possessionis probandi modos; quod-
que vbi deest omnis probatio, ibi in subsidium apud
vetustatem stet causae decisio. Ast placet de requisi-
tis dispicere sigillatim.

§. II.

De b. f. sic existimamus: bonam fidem ipsi con-
ceptui et definitioni *vetustatis*, seu praescriptionis
immemorialis inesse, nec hanc sine illa posse concipi.
Nam vetustas est tempus, cuius vitiosam originem
igno-

K 2

ignorant testes senes, de sua et seniorum suorum notitia testimonium perhibentes. Ergo ut eandem originem, et ipse praescribens ignoret, necessum est; alias enim de origine vitiosa constaret, nec legitimum tempus immemoriale subeset. Ceterae praescriptiones exigunt bonam fidem tantum ad evitandum peccatum et animae periculum; aut bifariam respectu vetustatis, ut haec bonae fidei sit necessum 1) ob evitandum peccatum et animae praescribentis periculum, 2) ad ipsam **VETUSTATIS** essentiam, quae utique immemorialis non esset, si praescribens in mala fide esset, et proinde vitiosam originem sciret. Unde si suspicio contra eum militat, purgatorio locus est; si plane de mala fide constaret, adlegata vetustas concideret, quod per se evidens esset, etiamsi nec **BERGER** in *Oecon. lib. II. tit. II. §. 25. num. 1.* nec **LYNCKER** *decis. 357.* **HERT.** *II. decis. 758.* idem adfirmassent.

§. III.

*De titulo
in praescrip-
tione imme-
moriali.*

Circa titulum adhuc breviori mihi esse licebit. **Vetustas** nostra, non quaerit titulum extra se, sed eundem reconditum habet in se ipsa, ipsaque ius, modus acquirendi et titulus in compendio est, tam gentium, quam civili iure. Illo enim iure vetustas eo ipso, quo omnem mali initii probationem, plane omnis tituli demonstrationem edacitate et voracitate sua consumsit, simul novum titulum iustum ex se ipsa enixa est, ut ab ipso constituta, iure constituta credantur, ut deficiente probatione in malam partem, praesumatur in bonam, ut **VETUSTAS** vicem legis ipsa subeat. Quae omnia etiam textibus iuris civilis, vel magis

magis generaliter: iurium humanorum; in antecessentibus corroborata sunt. Immo recte Doctores: praescriptio immemoralis titulum non requirit, ne alias immemoralis esse desinat. Item: cauendum esse ab adlegatione tituli, nominatim ab adlegatione tituli inualidi. De malo initio, ne quidem: *ἐν πλάτει*; constare debere, argum. *L. 28. de probat. falsum inualidumque titulum, reddere praescriptionem immemoriam inanam notat. HONDED. II. Consil. 77. num. 8. HERT. I. decis. 199. num. 14.*

§. IV.

Possessio tamen hic requiritur, et quidem continua ac quieta, ut alias in omni praescriptione vulgari. Haec adleganda, probandaque est; definit enim et immemoralis talis esse, si iustae usurpationes interuenerint. Sed de his infra in contrariis. Alias de possessione in praescriptionibus operose agit GILCKEN *de usucap. cap. 1. pag. 303. sequ.*

§. V.

Personarum tam quae praescribunt, quam contra quas praescribitur, non potest esse distinctio, cum VETUSTATIS auxilium sit ex iure naturali et gentium. Nec interest, exesis deletisque hominum memoria probationibus actoris, quis reus, quis possessor sit, cum reus actore non probante ubique absoluendus sit. Immo VETUSTAS vice NOVAE LEGIS, vice NOUI IURIS inter partes fungitur, inter omnes, quas inter veteris iuris vestigia vetustas turbauit, obruitque. Vnde hic non seorsim, nec distincta opera indagandum est: an ciuis contra ciuem, an

ciuis contra principem, an princeps contra principem
 an gens plane contra gentem immemoriali tempore
 acquirere, vel huius temporis ope semel quaesita
 tueri possit? Quos enim inter homines vetustas faci-
 em rerum mutare, notitiam iurium delere, proba-
 tionem iuris olim competentis e memoria hominum
 euellere potest, inter eosdem etiam nouum ius b. f.
 possessoris constituere potis est. Vt agnouerunt, RO-
 MANI, PONTIFICES, COMITIA nostri imperii le-
 ges et vsus iudiciorum imperii, immo vsus gentium,
 de quibus singulis *vid. §. 22. 23. cap. praeced.* Illustra-
 tionis causa conferri potest HARPR. *de praescript. im-*
munis. cap. III. per tot. OCKEL *de praescript. immem.*
c. II. quod agit: de personis, quae agendo et excipiendo
se praescriptione immemoriali tueri possunt, vid. p. 20.
ad 118. vbi de peregrinis, hominibus propriis, vasallis,
nobilibus, aliisque tam copiose, quam confuse. No-
bis satis visum est tradidisse regulam, et repetiisse il-
lius fundamenta, singulas hominum classes in quae-
stione, quis possit VETUSTATE siue excipiendo, si-
ue agendo vti, conquirere, et de singulis dispicere,
non magis vtile et necessarium esse putauimus, quam
*in quaestione: quis emere, vendere possit, * circa*
singulos homines curiositatem exercere velle.

* Vnde SCHMIEI *I. pag. 184.* quoque non ad singulas
 personas descendit, sed regulam constituit: QUOD
 PRAESCRIBERE POSSIT, QUI ADQUIRERE
 POTEST, ET IURIS ADQUIRENDI CAPAX EST.
 Ergo tantum excipi seruum et monachum, *pag. 185.*
 Vicissim praescribi potest contra illos, qui alienare
 possunt, v. c. in principatibus; contra principem et
 Ordi-

Ordines provinciales, in praesulatus contra praelatum, capitulum et ordines praesulatus, siue: Die *Stifter-Stände*, pag. 186, num. 29. IDEM. *PIRHING.*

Secl. I. §. 2. Tit. de praescript.

§. VI.

In eo tamen inter personas observatur differentia: quod civis erga concivem non indigeat praescriptione immemoriali, sed defungi possit, siue de rebus corporalibus, siue incorporalibus quaestio sit, praescriptione X. XX. vel certe XXX. XL. annorum; si excipimus praescriptiones, quibus servitutes rusticae acquiruntur, circa quas usus forensis immemorialis desiderat. *Vid. DN. PRAESID. in Specim. pag. 176. §. X. * I.* Nec aliter dicendum, si princeps imperii contra principem praescribere vult, cum et hic principes inter se, ut concives habeantur, et iure privatorum utantur; nec enim vllibi aliud in iure nostro publico in hoc capite constitutum. *vid. RHET. lib. II. tit. XXX. §. I.* Laicus contra ecclesiam, et ecclesia contra ecclesiam, non opus habent regulariter immemoriali, sed quadragenaria praescriptione. *CANONIS. num. 9. 10. X. b. t. KRIMER num. 2354. tit. eod.* Cui contra fiscum, quoad res fiscales, v. c. bona adespota, bona proscriptorum, pariter non opus est iure communi: IMMEMORIALI praescriptione, ut nec circa res, quae ad priuatum principis patrimonium pertinent, sed sufficit quadragenaria. *L. 4. Cod. de praescript. XXX. vel XL. annor.* Aliquando quadriennium satis est. *vid. tot. tit. Cod. de quadrienn. praescript. L. 10. §. 1. de diuers. tempor. praescript.*

An priuati cogant praescri. immem.

RATHI.

RATH. de praescript. cap. 5. adfert. 45. HERT. II. Resp. CXIX. DN. LEYSER de praescript. contra fiscum. Quando autem laico contra ecclesiam, quando ciui aduersus principem immemoriali opus, iam dicemus sub obiecto. Lis etiam est de praescriptione operarum, aut libertatis, rusticorum et dominorum respectu. Sed certe immemorialis neutro iure communi requiritur: cum species seruitutis sint operae rusticae quae longo tempore adquiruntur, amittuntur, vt in L. 10. si seruit. L. 13. Cod. de seruit. et aqu. L. fin. Cod. de praescript. long. temp. L. 2. Cod. de seruitut. *2. Quod si tamen titulus deest, vsus forensis 30. annos requirit. STAMM pag. 662. §. 22. et §§. fin. L. enim 19. Cod. de agricol. restringitur ad praescriptiones cum titulo. Libertas ab operis adquiritur longo tempore, si nec vi, nec clam, nec precario, seruitiorum praestatio omissa, argum. dict. L. 19. Cod. de agric. STAMM pag. 757. An opus, vt rusticus REQUISITUS seruitia denegauerit? Adfirmat ERHARD. pag. 261. tit. 1. Sed L. cum scimus Cod. de agric. quam citat, non probat; potius e cap. de quarta X. de praescript. inferendum videtur: sufficere dominum habuisse commodam seruitia exigendi occasionem, nec tamen a praescribente, seu non-praestante, illa exegisse. Conf. THEATR. seruitut. pag. 980. 981. ibique citat. plur. nec aliter Hert tom. I. respons. CXIX. Porro respectu rerum priuatorum moribus et iuribus prouincialibus: immemorialis praescriptio etiam requiritur respectu agrorum, pratorum et aliorum fundorum, qui quondam pertinuerunt ad praedium rusticum, seruitia, angarias, parangarias debens. Nam licet aliquando pronun-

nunciatum, sufficere hic praescriptionem longiss. temporis, aliud tamen loquuntur edicta Guelphica et Brandenburgica, quae non nisi tempus immemoriale admittunt, v. SCHURZ. de iure consolidationis cap. 9. §. 7. 8. 9.

*1 De iure civili, nec in acquirenda, nec amittenda servitute rustica, opus tempore immemoriali. HUBER. §. 5. *comm. praedior.* THOMAS. in *Lips. diss. de servitut.* fillicid. DN. HEINECC. *ad tit. eund.* §. 5. SCHMIER num. 478. 467. *dict. l. DN. PRAESES §. XI. ibid.*

*2 In contrarium adlegatur quidem L. 31. *de oper. libert.* verum hic non de LONGI TEMPORIS, sed de ALIQUO temporis praestatione sermo. Immo et operae, de quibus L. 31. agit, personales sunt, nostrae operae ad servitutes reales, seu praedio inhaerentes, pertinent; adeoque ex analogia iuris de servitutibus praediorum iudicari debent. Addunt etiam L. 7. *Cod. de usur.* quasi vero ius servitutum ex titulo de VSURIS, et non ex titulis de SERVITUTIBUS aestimandum.

§. VII.

Cum de praescriptione immemoriali, in vtro- ^{Obiectum} que iure nostro, non agatur ex instituto et sede pe- ^{praescri-} culiari, sed tantum cursim, in hunc fere finem, vt ^{ptionis} constet, quod eius iustitia civili et canonum iure ad- ^{immemo-} probetur, non satis exinde instruimur: quis ea, con- ^{rialis,} tra quem, et in qua re vti queat? Argumento tamen ^{la.} legum, iuris gentium et sanae rationis, recte concludimus: *res et iura quae praescriptionibus ordinariis acquiri nequeunt, constituunt genuinum praescriptionis immemorialis obiectum.* Quod si tamen in

L

promtu

promptu quis habet probationes, vt facile praescriptionem immemoriam probare queat. vt in exemplis dubiis, v. c. seruitutum praediorum rusticorum, item: operarum, siue *der Frohnen, oder Herrendienste*, aut *der Landsteuren*, et similibus; de quibus Doctores certat, an longissimo, an immemoriam tempore praescribantur: cautelae loco mox recte et bene se accingit hic rerum aut iurium possessor, ad deducendam probandamque praescriptionem immemoriam.

§. VIII.

De domaniis.

Defin. doman.

Nobis primum exemplum, siue obiectum praescriptionis immemorialis, sint: DOMANIA. Circa definitionem, dici non potest, quantum se torqueant Doctores. Praecipua difficultas ab ipsis est: quod nec de sensu iuris: domanii, nec de numero vel potius classibus bonorum publicorum ipsis conueniat, vel iidem bona imperatorum Romanorum, vt titulos *Cod. de fund. patrim. de fund. rei priuat. de fund. et saltibus rei dominic. de praediis tamiacis, de iure fisci, de agricolis dominicis, vel fiscalibus reipubl.* hic immisceant, vel camerae bona nostrorum principum a domaniis separant, aut circa differentias rerum fiscalium, et domanialium haereant. *Conf. pag. 151. SPRINGSFELD de apomag. OCKEL cap. III. §. 2. de praescript. BRÜCKNER de doman. cap. I. VI. BESOLD. de aerar. aliique.* Scriptores iuris gentium, definiunt: BONA PUBLICA destinata ad sustentanda reipublicae aut dignitatis principis onera. GROTIUS II. VI. XI. ibique commentat. Distinctius PUFENDORFF, qui duas classes horum bonorum separat, et quae ad tuendum statum publicum spe-

spectant: domanium principatus; quae vero ad dignitatem principis sustentandam praecipue pertinent: domania principis; adpellat. Definit FRITSCHIUS Tom. vlt. opuscul. pag. 459. PATRIMONIUM REGNI, quod sit quasi dos regni, vel principatus, regi vel principi constituta, ad onera regni, vel principatus, sustinenda. Erant scilicet, ADDIT, ab initio in qualibet fere republica bona, vsibus principum destinata, quorum prouentibus contenti uiuebant, nec subditos, vt hodie, tam crebris subsidiis onerabant. BRÜCKNERI, CELLARII, definitiones in corp. iur. domanial. cum Grotiana coincidunt; nec multum aliter RINGLER lib. I. §. I. *ibid.* consentiunt alias in additionem FRITSCHII de domaniorum scopo veteri LL. imperii. Moneatur enim in Rec. Imp. Treuir. an. 1512. §. 26: *das die Fürsten die Reichs-Steuren auf ihre Cammer-Güter, und nicht auf die Untertanen schlagen sollen.* Nobis non opus videtur nouam definitionem addere, sed lectorem rogamus, vt singulas iungat.

§. IX.

Synonyma domaniorum sunt: BONA STATUS, *Synon.*
 BONA CAMERAE, BONA MENSAR, BONA FISCALIA; *doman.*
 nostris: *Cammer-Güter, Tisch-Güter, Tafel-Güter.*
 In germania noscuntur duplicis generis: caesarea et principum. Habuit certe olim imperator per omnes prouincias Germaniae, nec tantum in terris, quas IMMEDIATAS vocat COCCEIUS in I. P. cap. IX. sua domania. Ita fisci regii, et redituum in Saxonia et Thuringia, meminit SCHAFFNER. *ad annum 1066.*
 1070. Idem testatur charta Ottonis IV. pag. 363. *apud*
 L 2 LEUCK-

LEUCKFELD. in *antiquit. Walckenried.* Idem colligitur in Marchia, ex charta apud MADERUM p. 129. *antiquit. Brunsuic.* Concordant, porro: quod Fridericus I. Hamburgensibus dono dedit vectigal in fluuio albis. SERLIN. tom. IV. pag. 729. pariter in MISNIA, quod Fridericus II. contulit terram plisnensem marchioni Misnensi apud GUPNER. *Gotha dipl. tom. vlt. pag. 198. et pag. 202.* Aliam chartam Cunradi III. de praefulatu Hildesienfi vid. *continuat. i. spicil. eccles. pag. 519. 520.* In prouinciis BELGICIS adeundus est MIRAEUS in *indice chronol. piar. donat.* Immo e solis his donationibus, quae apud tot scriptores, SCHATENIVM, BROWERUM, in *annalibus*, PETRUM in *Suenia sacra*, BADERUM in *Bauaria sacra*, HUNDIUM in *metropol.* BUCELINUM in *Flandria sacra*, SANDE-
RUM in *Brabantia sacra*, BALBINUM in *Bohemia sacra*, extant, euidentis est thesis: DOMANIA caesarum olim extitisse per germaniam nostram uniuersam.

§. X.

De domaniis principum.

Habuit etiam quilibet princeps, dux, marchio, aliique comites, sua domania ab antiquissimo tempore in germania. Nemo enim gratis publico munere fungi solet, nec sine certis redditibus cum decore et sufficienter fungi potest, cum sumptuum et expensarum vim secum ferat. Inde in tanta quondam numerorum apud nos raritate, fundi, praedia, annui redditus, aliique prouentus, in hunc finem in prouinciis separabantur, ut ducis principisque munus gerens haberet, unde huic muneri par esset. Creditibile est, initio paucis haec constitisse v. c. bonis adeptis,

spotis, vacantibus hereditatibus, agris desertis, et similibus, quibus comprouinciales non adeo aegre carebant; quae deinde auxit ipsorum munus gerentium, qui e beatoribus assumebantur, industria, mediis, quae potentioribus in promptu esse solent, iustis et iniustis. Accessit, cum regnum nostrum sub Francis, et dein denuo sub Cunrado I. eiusque successoribus ordinaretur, institutum IURIS BENEFICIARII, siue feudalis, vt bona status cuiuslibet prouinciae publica in beneficium cum officio nouo duci, principi, comiti, conferrentur. Quo ipso, ex noua caussa, his bonis accessit: INALIENABILITAS, cum INDIUISIBILITATE. Nam sine dubio ipsum ius publicum gentium vult, vt bona statui publico et eius rectoribus sacrata, perpetua sint, nec imminuantur, sed indiuisa semper subsistant; cum non data sint, vt sint in proprietate rectorum, liberoque illorum subsint arbitrio, ita, vt de iis pro lubitu disponant, et si ita vitium plane alienent, vel in partes scindant, sed vt illis tantum vtantur, fruantur, more boni patris familias, * qui fundum colit, seruat, necessaria reficit, in locum deficientium, v. c. arborum, alias substituit, vt si non semper vbique posset perdurare: IDEM, perduret: TANTUNDEM, quod ciuili aestimatione IDEM est. Nec alia mens comprouincialium praesumi potest, cum principatui fundos et cetera bona, non PRINCIPIS personae nuncupent, nec commodum ipsis sit, tot domania, quot principes sibi invicem succedunt, de nouo e suis, et ciuium bonis, nouiter vbique colligere et instaurare. His in complementum accedit

dit ius feudale, quod vassallis pariter alienationes et
diuisiones noxias interdicit. II. F. 40. II. F. 55.

* Ius principis est ADMINISTRATORIUM, fructuarii
tutoris iuri simile. Conf. IUN. BRUT. in vindic. con-
tra tyrann. qu. 3.

§. XI.

*Historia
horum
dominio-
rum prin-
cipum.*

Sat diu vero sub: BENEFICII nomine; com-
prehendebantur domania, non tantum sub Cunrado I.
in famosis Wittekindi et DITHMARI de contentione
inter ipsum, et Ottonem Saxonem, locis, sed diu postea;
quod vel ex chartis publicis, quae nobis constitutio-
nes trium episcopatum, Raceburgenfis, Aldenburgen-
fis, qui dein Lubecensis et Megapolensis seu Swerinensis
referunt, patet. Nam in illa, qua Henricus LEO a FRIDE-
RICO I. hos episcopatus condere et constituere iubetur,
iubetur, vt id faciat auctore caesare: de BONIS REGNI.
In altera de Anno 1154. qua ipse LEO conditos esse te-
statur, dicit: *quod id factum de BONIS IMPERII.*
Paulo post idem LEO de Racimburgenfis episcopatus
instauratione nominatim agens, factam refert de
BENEFICIO SUO, anno 1158. Tandem LEO denuo
omnium trium episcopatum instaurationem anno
1170. repetens, ait: *se tres istos episcopatus de allodiis et*
REDITIBUS MENSARUM suae donasse. Habes hic:
BONA REGNI, BENEFICIA DUCALIA, BONA MENSARUM,
seu DOMANIALIA, inter synonyma. Ipsas chartas
vid. pag. 121. 235. apud MADER. in antiquitat. Brunsvic.
De LUDEWIG tom. VI. reliquiar. pag. 231. Paulo an-
te, sub Lothario Saxone, mihi domanium latere vi-
detur, sub: REGIMINE DITIONIS. Locus, ad quem
respi-

respicio, legitur apud DODECHINUM ad annum 1125. ubi comitaliter quaesitum fuisse narrat auctor: vtrum caesaris FISCO, an REGIMINI DITIONIS cederent bona proscriptorum? et comitaliter decusum testatur, non FISCO caesaris, sed: DITIONIS REGIMINI cedere. Quod nisi me omnia fallunt, idem est, ac si DODECHINUS dixisset, non caesari, sed domaniis principatum haec bona cedere, vel vt nos: *Sie gehöreten nicht zum Kayserlichen, oder Reichs Cammer-Staat, sondern zum domanio der Landes-Herrschaft, und zum Reichsständlichen Cammer-Güthern.* Eadem domaniorum nostrorum facies et sanctitas mansit sub imperatoribus post interregnum. Nominatim domaniorum Pomeraniae, curam gesserunt caesares CAROLUS IV. anno 1357. SIGISMUNDUS anno 1417. CAROLUS V. anno 1541. FERDINANDUS I. anno 1559. MAXIMILIANUS II. non tantum, vt extantia seruarentur, sed vt alienata recuperarentur. *Vid. AUCTOR. Gryph. per Leon. restitut. pag. 9. 10. 30. 35.* Nec aliter existimarunt status POMERANIAE prouinciales, tam iisdem, quam longerecentioribus temporibus, seculo XVII. initio, et post medium 1626. 1651. *Vid. eund. AUCTOR. ibid. p. 2. 6. 7.* Vnde BRANDBURGICORUM DOMANIORUM alienandi ius, inter priuilegia domus refert THULEMARIUS XVII. 25. quod Friderico IV. acceptum ferrent. Licet eodem ipsi vti frui noluerint, sed inalienabilitatem veterem retinere, vel reducere maluerint, vt constat partem *aus den Landes-Reuersalien* anno 1549. 1550. ap. SEIDEL *de doman. pag. 21. 22.* et ex recessu prouinciali Marchico sub FRIDERICO WILHELMO anno 1653.

§. 15. et iam diu ante ex testamento ALBERTI Electoris, et pactis coheredum electoralium apud SPRINGSFELD de Apanag. pag. 161. add. DISTELMEIER p. 77. SCHEPLITZ pag. 89. 86. In recessibus imperii 1512. Treuiri §. 26. R. I. A. 1557. §. 48. R. I. 1566. §. 41. occurrunt: *Der Reichs-Stände Cammer-Güter, und dass sie dauon die Reichs-Steuer mit übertragen sollen.*

§. XII.

*Sanctitas
domaniorum.*

Quae ideo paulo altius repetenda fuerunt, vt constet, domaniorum sanctitatem non vno argumento probari posse, sed his bonis plura munimenta in Germania circumponi: 1) IUS IMPERII, 2) IUS FEUDALE, 3) LEGES FUNDAMENTALES cuiuslibet principatus, nec non 4) ipsum IUS GENTIUM publicum. Consequens ex his est, tanti thesauri alienationem, vel praescriptionem, non sola vulgari iuris ciuili communi decempeda dimetiendam, sed summa cura maximeque religione, ex iuris gentium nostraeque reipublicae germanicae principiis, aestimandam esse. Nulla hic ex prima domaniorum conditorum, ordinum scilicet prouincialium, intentione, nulla ex caesarum domania rata esse iubentium, et super addita inuestitura sub sacra fidelitatis lege dispensantium sententia, permessa alienatio, et si permessa, necessum est, vt fiat caesarum, *1 ordinum prouincialium, agnatorumque alienantis consensu, causa necessitatis, *2 vel euidentissimae vtilitatis ita praecipiente, vt ratio iuris nostri domanialis suadet, et vsus rueretur; de quo locuples testis est AUCTOR *Gryph. restit. per Leon. pag. 10. 12. pag. 13. pr. pag. 37. pag.*

pag. 42. 43. 44. 45. MEVIUS *in prodr. iur. gent. pag.*
 17. 22. ZIEGLER *de iurib. maieft. I. IV. 27.* SPRINGS-
 FELD *pag. 153.* MODESTIN. PISTOR. *II. Cons. 9.*
num. 26.

*1 Habes huius consensus exempla pragmatica pag. 55. *ap. Exemple*
 AUCTOR *Gryph. consens. caesar.*

*2 Necessitatis iustus indeclinabilis, nec detrectandus. *Necessita-
 ti etiam.*
 Vnde suauius somnia sunt, quae de bonis coronae
 Francicae, quasi haec non parerent necessitati, nec *subsunt.*
 ex huius causa alienabilia essent, comminiscitur AE-
 DOMANUS BURDEGALENS. PRAESES apud THUANUM. *Gall.*
vid. BOECLER ad Grot. pag. 229. et WERLHOFF p.
48. de praescript. inter gent.

§. XIII.

Ast videamus de domaniorum praescriptione, * *De praes-
 scriptione*
 quae nostrae arenae. Scinduntur hic Icti in tres clas- *domanio-
 rum sen-
 tent. DD.*
 ses. Sunt, qui omnem praescriptionem, ne: vetusta-
 te quidem excepta, hic exulare iubent; vt TENZEL
de doman. princ. inalienab. §. 30. Nec fere aliter in
 effectu *Dn. MENCK. de praescript. immemor. per do-
 cument. elid. §. 27.* Quadragenariae plane locum fa-
 ciunt *HAHN ad Wesenbec tit. de vsuc. BRÜCKNER*
cap. fin. de doman. num. 29. 32. aliique, moti L. 4. Cod.
*de praescript. 30. vel 40. annor. vers. nullumque ius pri-
 vatium vel publicum in quacunque causa.* Plerique forte
 tantum admittunt: vetustatem, seu praescriptionem
 immemorabilem. *SEIDEL de doman. pag. 33. HERT. Seidelii
 i. Resp. XXIII. OCKEL cap. III.* Quorum castra et *et nostra*
 nos sequimur; nec enim, vt iam dictum, quaestiones
 de domaniis germaniae ex iure peregrino, sed e prin-
 cipiis

M

cipiis

cipiis domesticis ante omnia soluendae sunt. Nam
 esto: ius ciuile Romanum etiam in camera in cauffis
 publicis receptum est; facta tamen haec receptio fal-
 uis vbique iuribus domesticis et patriis, vt alibi a
Dn. PRAESIDE ostensum. Iam vero iura patria o-
 mnino, ex quo e domaniis rem tam sanctam fece-
 runt, eiusque alienationem, ne quidem vnus princi-
 pis, sed caesaris, agnatorum, ordinumque prouin-
 cialium opus esse voluerunt: aperta consequentia prae-
 scriptiones vulgares hic excluderunt. Immo praeter
 hoc argumentum adsunt leges expressae. Nam cae-
 sares nostri in lege clientelari, vt *Conradus III. II. Feud. XL.* Fridericus I. II. *Feud. XL. et LV.* ordinarias
 praescriptiones omnes a feudis, tanquam a bonis ad
 AERARIUM IMPERIALE MILITARE pertinenti-
 bus, abesse iubent; atqui domania principum eius-
 dem commatis sunt, et inter clientelas imperiales
 praecipuum locum iam diu occuparunt. Accedunt
 his, quae de praescriptione immunitatis a collectis
 habentur in recessibus imperii, quae postea adferemus.
 Interim si quis b. f. suoque aere, ante 30. aut 40. an-
 nos, fundum domanialem ab iis, quos princeps ca-
 merae suae praeesse iussit, volente principe, et sub-
 scribente, sibi comparauit, illi non gratis auferendum
 puto fundum, verum refuso pretio, pro vt aequitas
 hic suadet, et praxis reductionis regiae in Pomerania
 seruauit. Nec aliter, vt videtur, *MAXIMILIANUS II.* in rescripto ad Pomeranum apud *RINGLER*
de doman. it. AUCTOR GRYPH. per Leon. restit.

* Dicere hic potuissimus, quomodo bona dotalia fiant, si-
 ue de illorum incorporatione. Huius mentio iam fit
 in

in iure Romano v. tit. C. Theod. de bonis vacantibus et t. de incorporatione ibidem. Iustinianus in suo Cod. vtrumque titulum conflavit in vnum, *Lib. X. Tit. 10. de bon. vacant et incorporat.* Vestigia huius incorporationis clarissima habes etiam *L. ult. ff. L. 4. et L. 5. de requir. reis. et L. 2. C. de aquaed.* Alicubi in germania nostra fit: lege v. c. *durch die Landtags-Abschiede*, exemplum magdeburgl. ex *SCHRADERO* refert *OCKEL. p. 154. dasz alle Angefälle vnd Aemter in Magdeburg bona mensae (siue domanialia) seyn sollen.* In comitiis prouincialibus fieri debere putauit quondam *Modest. Pistor Vol. II. Conf. IX. num. 2. 6.* Quod tamen non videtur, sed satis est, si solus princeps bona in regeftis cameralibus annotanda curat sub certo rubro. Nam principi vtique fas est bona publica, incommodum publicum augere, vt pluribus non opus sit, quam ipsius voluntate et auctoritate, vt res fiat praedium domaniale, v. tamen *OCKEL p. 152.* Sane hodie *Cammer-Güter vnd Domainen* non differunt, sed communiter administrantur ab eisdem officialibus. Ergo res domanialis etiam fieri post tacite ipso principis facto, si illam curae et administrationi cohortis cameralium relinquit. Adde et ap. *STUCKE Ockel d. 1.*

§. XIV.

In principatibus ecclesiasticis noscuntur: BONA De bono-
 MENSÆ; de quorum origine *SLEUOGT*, et quos *rum mens-*
 laudat idem *dissert. singul. Dn. PRAESES §. 24. 29. dissert. sae praes-*
ad THUMMERM. Nobis non adeo in effectu iuris *scriptio-*
 et praescriptionis differunt a bonis domanialibus. *ne.*
 Vti enim haec dicata sunt conseruationi et tuitioni
 principis, et principatus secularis; ita bona mensae
 M 2 respi-

respiciunt eundem finem in principatu ecclesiastico. Dein. vti domanialia referuntur inter BENEFICIA IMPERII: ita idem dicendum de BONIS MENSÆ. Nam et de his inuestiuntur praelati a caesare et imperio. Ne gratis autem quibusdam haec dixisse videar, prouoco 1) ad formulas inuestiturarum praelatorum tam apud alios, quam praecipue apud LÜNIC prostantium, 2) ad praeceptum Friderici I. archiepiscopo coloniensi Arnolde, pro recuperandis praediis MENSÆ, concessum anno 1153. apud SCHANNAT. *Videm I. pag. 113. per totum, et in verbis: quod quotidiana ad episcopalem MENSAM *I pertinentia, REGNO et ecclesiae debeantur.* Quae eadem charta probat tuitionem, curam, recuperationem horum bonorum, caesaris et imperii opus esse. Dein sunt 3) praeter caesarem et imperium etiam ordinibus comprovincialibus hic sua iura. Immo in praesulatus operibus capitulorum efficitur, vt principes ecclesiastici strictius intra limites iuris sui secularibus cohibeantur. Ingeffit quidem se hic etiam papa praeprimis, ex quo CLEMENS VIII. iuriurando praelatorum inseruit clausulam: BONA MENSÆ non alienabo; potissime tamen iuris circa BONA MENSÆ partes manserunt apud caesarem, imperium, et ordines provinciales, vt vel praesulatum secularisationes in quibus nec consensus, nec dissensus papalis peculiaris cura fuit, euincunt. Quare dictis de DOMANIALIBUS, nihil addimus, nisi, quod catholicus praelatus etiam in alienationibus voluntariis attendere iubeatur simul ad iusiurandum papae et capitulis praestitum. Quae tamen non feriunt praescriptionem immemoriam, quae

quae ex omnibus hominibus nota, et communi naturali aequitate est; vt supra demonstratum. Iunge §. 50. et not. a. Dn. PRAESID. dict. dissert. ad THUMMERM. Alias, qui Doctorum adlegata desiderat, et contra praescriptionem MENSALIUM dubitandi rationes, adeat LYNCK. I. Resp. II. HARPRECHT Resp. LVII. Nec papa adeo aegre ferre potest praescriptionem nostram in bonis MENSAE, cum eandem admittat *2 circa principum secularium REGALIA et fisci siue camerae iura, adeoque et DOMANIALIA, quae bona non minus, quam bona MENSAE, sancta sunt et inuiolabilia. Dein concedit forum PAPALE praescriptionem immemoriam DECIMARUM, non quidem ipsius IURIS decimalis, cui aliquid SPIRITUALE, et relationem ad munus sacerdotale, administrandi sacramenta inesse credit, sed rerum temporalium, quas decimator v. c. e frugibus terrae et re pecuaria percipit, et in futurum percipere potest; ergo et praescriptionem bonorum MENSAE, vi priorum principum concedere debet. Nam et decimae horum partem haud exiguam constituunt. Vid. chron. Laurisham. pag. 97. Plane praelatos Germaniae in mensae bonis non reicere VETUSTATEM, exemplo pragmatico demonstrat Dn. PRAESSES num. 3. dict. dissert. ad THUMM. nota a. §. 50. Neque vero mouemur QUALITATE illa INTRINSECA, quam LYNCKER dict. loc. num. 108. circa BONA MENSAE comminiscitur, et illis antequam alienentur, peculiari execrationis specie eximendam credit, a caesare scilicet, papa, et ordinibus prouincialibus. Nam 1) haec intrinseca qualitas nititur solo adfero viri illustris, 2) in moralibus

bus et ciuilibus alias vix datur aliquid realis INTRINSECI; sed tantum in naturalibus. 3) VETUSTAS habet vim tollendi et delendi omnes qualitates, naturales et ciuiles, praecipue has, cum nihil aliud sint, quam iura, quae sublata per VETUSTATEM probatione, etiam per se cadunt. Addamus et hoc 4: si non opus exemptione aliqua, aut exorcismo iuridico, vt e domanialibus exeat qualitas DOMANIALIS, nec opus erit simili actu circa bona MENSÆ, pro expellenda aliqua commentitia qualitate intrinseca. Immo hodie vix erit regnum, quod non principi ius summum vindicet in omnia bona ecclesiae temporalia, vt de Gallia et Hispania doctissime probauit FEURET *libr. del'abus.* ita nec imperium nostrum papae concedit, vt iure suo de bonis ecclesiae temporalibus disponat, arbitretur, aut qualitates addat, et reliqua. *Conf. rescript. CAROLI VI. continuat. I. spicil. eccles. pag. 128 sq.* in caussa doctorum Colonienfium. Nulla itaque ratione opus est exorcista, aut execratore papa; vt exemplis insignibus in pace Westphalica comprobatur. Immo post hanc pacem BONA MENSÆ secularisata, vt VOX: SECULARISATIO, ipsa arguit, induerunt naturam domaniorum secularium. *Vid. MAURIT. de secularisat. cap. X. THOMAS de nat. bonor. secular. §. 16. 20. 21.* vt certe de his cum papa non contendendum.

Differ. origin. doman. et mens. bon.

*1 Iungit caesar in hac charta: bona mensae. et eleemosynas. Immo: bona mensae, per ELEEMOSYNAS reddit. Nam ratione originis mensae bona a domaniis differunt, quod illa eleemosynis magna ex parte debeantur, haec autem aliunde sint. *Vid. MEIBOM. p. 71. apud Auctor. adfert. libert. Hildes.*

*2 Ea-

* 2 Eadem nobiscum doctrina esse debet Germaniae primatis Moguntini, qui *vetustatem* archipalatino obiicit *vid. supr.* adeoque et illum contra se admittere debet.

§. XV.

Hic nobis non est animus, post tot scriptores, ^{De decimis praescribendis.} de decimis a) regum vetustissimis, de b) decimis apud Iudaeos, de c) decimis catholicorum ecclesiasticis, de d) decimis laicorum, seu secularibus, de e) SPIRITUALI, quod iuri decimarum inesse a catholicis creditur, de f) quaestione: an sint iuris diuini? et aliis indefinitis huius argumenti controuersis, historice aut iuridice agere, sed tantum dispicere de iis: quatenus sunt obiectum praescriptionis. Quid hic sentiendum, iam occupauimus thesi praecedenti. Scilicet communis doctrina forensis est: decimas VETUSTATI cedere, illaque adquiri, etiam ecclesiasticas a laicis, siue secularibus. Nec obstare praescriptioni potest: *spiritualitas* decimarum. Nam catholici distinctionem, *vid. LANCELLOTT. lib. II. tit. 26. IESUITA FRIEDERICH num. 17. pag. 8. de decim.* fingunt: inter *ius* decimarum et res temporales, quae actu a debitoribus decimarum exiguntur, quod pro possibilitate praescriptionis decimarum a secularibus sufficit. Apud nos adhuc minus dubii est, quia spiritualitatem hanc referimus ad fabulas aniles. *vid. RHET. cap. 5. §. 22. de secularisat. MAURITIUS de eod. argum. cap. VI. CONRING. ad Bull. Innoc. cap. 8.* Nec fatis hic catholicos excusare possum, ab *ἀνοικητα- νείων.* Nam concedunt v. c. GONZALETZ *num. 4. ad C. 32. §. illae quid X. de decim.* quod hodie decimae in nouo testamento non amplius sint originis diuinae, nec

nec praecepti diuini, sed ecclesiae institutum, nec semper decimas ab ecclesia exactas, sed aliquando eius loco TRIBUTUM certum, v. c. a SLAUIS et HOLSATIS promissum esse. *Vid. HELMOLD. chron. Slav. pag. 549. 612. 615. KRANTZ. pag. 101. in Vandal. Quod vero: SPIRITUALE concipi potest, quod diuinam originem non habeat, et pro lubitu in aliud mediante hominae transformari queat? Porro decimae seculares non opus habent VETUSTATE, sed longissimo tempore a possessoribus b. t. praescribuntur. D. FORGEL apud BLONDEAU *Biblioth. Canoniqu. Tom. I. pag. 485.* Deinde decimae inter ecclesias ipsas amittuntur, adquiruntur XL. annis, *cap. 6. X. de praescript. Immunitas autem a soluendis minus scrupuli hic habet, quam adquisitio. Est enim immunitas a decimis aliquid temporale, vt libertas naturalis. Vnde laici decimas soluentes liberantur longissimo tempore, XL. annis respectu ecclesiae dominae capit. 4. X. de decim. CANIS. cap. 17. num. 16. Ergo v. c. rustici respectu dominorum et decimarum secularium, vt circa alias seruitutes praediales contingit, longo tempore liberantur. Quamuis communiter DD. hic sequantur regulam L. 4. *Cod. de praescript. 30. vel 40. annor. adde ENGEL, ZOESIUS, VASQU. GILCK. SCMALZGRUBER apud SCHMIER I. pag. 219. num. 377.* De decimis secularisatis, illorumque iure post secularisationem, facile iudicari potest ex dictis *in fin. §. praeced.* quod scilicet qualitatem iuridicam ecclesiasticam exuerint, et naturam seruitutum secularium induerint.**

§. XVI.

Habes de immunitatis a tributis praescriptione *De praescriptione*
inter plures hic LYNCKERUM *vol. II. Respons. XXV.*
et eiusdem *Respons.* aliud *mens. April. 1705.* conscri-
ptum, qui prolixè id agit, vt demonstrat: etiam *immunitatis a*
TUSTATEM hic exulare. Adlegat vero 1) *Tit. Cod. publicis.*
de immunit. non conced. Tit. Cod. de his qui a princ. im-
munit. ibique L. un. et L. 6. Cod. de praescr. XXX. XL. an-
nor. L. 23. Cod. de S. S. eccles. L. fin. Cod. ne rei domi-
nic. L. 19. Cod. de decur. L. 1. Cod. de indict. item 2) c. 12.
X. de praescript. vbi: quod subiectio non praescriba-
*tur *1* 3) Doctorum vim, et copiam. Vicissim
HARPRECHT magno molimine, multoque adparatu
demonstrare adlaborat: immunitatem a collectis pro-
uincialibus et circularibus, adquiri tempore longissi-
mo; a tributis imperii autem: VETUSTATE nostra.
Tempus iam non admittit LYNCKERO respondendi,
ne HARPRECHTIANAM discutiendi. Nobis certum est:
vetustatem tollere et adquirere iura humana omnia; a-
deoque et tributa soluendi necessitatem mutare; quod
adsertum ex rationibus aequitatis et iuris gentium,
nos satis euicisse nobis videmur. Et hoc contra LYN-
CKERUM sufficiat. Dein inter tributa prouincialia,
circularia, imperialia, nobis non videtur distinguen-
dum in argumento praescriptionis; sunt enim pro-
*uinciae et circuli partes *2 imperii, vt iure totius*
merito vtantur. Atque haec pro VETUSTATE CON-
tra HARPRECHTUM, sufficiant. Cum HARPRECH-
TO sentit HERT. I. Resp. I. VII. LXI. CLXXIV.

*1 Ingens hic vides textuum ciuiliu agmen adlega-
tum. Enimvero cum tributa nostra praecipue iu-
dicantur. *Cur non*
distincte
ad LL. a

N

*Lynckero
adlegatas
respon-
sum?*

dicanda e iure patrio, nec fere vllibi in iure Iustini-
niano quaestio: an VETUSTATE, seu temporis
immemorialis praescriptione, exemptio a collectis
publicis contingat, tractetur, multo minus soluatur,
nec praescriptio immemorialis vllibi in iure ciuili
pro specie praescriptionum reliquarum habeatur, aut
his exclusis excludatur, sed potius non obscure ab
aliis praescriptionibus in L. 7. *Cod. de fund. rei privat.*
separetur: adeo haerendum non est circa singulas le-
ges Codicis Iustiniani, et illarum interpretationem,
aut conciliationem. Cui non sufficiunt iura germa-
nica et vsus imperii antiquus, cum quibus ius gen-
tium concordat, relinquendus est suo sensui, suae-
que pertinaciae.

*De argu-
ment. ab
imperio
ad circul.
Sc.*

* 2 Sic vidimus in argumento bonorum mensae, et do-
maniorum, a domaniis imperii ad haec, bona prin-
cipum ecclesiasticorum et secularium, respectu ina-
lienabilitatis et praescriptionis, quod haec scilicet
non alia, quam immemorialis esse debeat, recte con-
clusum fuisse: quidni idem argumentandi modus
procedat in aliis status publici redditibus v. c. tribu-
tis? salute prouinciarum ubique constat salus impe-
rii. Ergo hic vbique etiam in prouincialibus tribu-
tis idem ius: VETUSTATIS; quod in Rec. Imp. *su-
pra* §. 26. *cap. praeced.* citatis, de tributis imperii legi-
tur, dominatur.

§. XVII.

*De prae-
scrip. re-
galium.*

Sunt etiam obiectum VETUSTATIS nostrae
regalia, vt: pedagia, guidagia, iurisdictio, exemptio
ab homagio; argum. LL. et iurium *supra* §. 23. *cap.*
II. citatorum, et rationum aequitatis ex iure gen-
tium de VETUSTATE adductorum. *vid.* HERT. in *Re-
spons.*

Spons. Tom. 1. Resp. I. II. X. XXIII. et CCLXXXXI. BÖHMER pag. 29. h. iur. Can. Quae enim iura, vt etiam circa regalia fieri solet, iusto aliquo titulo v. c. inuefitura, aut priuilegio conceduntur, etiam immemoriali tempore adquiruntur, quia si ob antiquitatem probatio iusti iniustique tituli deest, succedit praescriptio immemorialis in locum tituli pro possessore, et leges VETUSTATEM non adparentis *insti tituli vicem* obtinere statuunt, *dict. L. 1. in fin. L. 2. princ. §. 3. sequ. de aqu. plu. L. 3. §. 3. de aqu. plu. quotid.* Consentit ius canonicum *dict. cap. 26. de V. S. et capit. II. de praescript. in 6.* Temperamentum et distinctionem circa regalia *vide pag. 78. apud ZIEGLER de iur. Mazest.* De iurisdictione nominatim *Dn. PRAESES §. 39. pag. 716. in specim.* De homagii praescriptione immemoriali *vid. ciuitas Argentorat. pag. 705. Tom. VIII. LONDORP.* De pedagiorum, guidagiorum praescriptione, *Dd. ad dict. cap. 26. X. de V. S.* Dissidentientes, *1 qui regalia praescribi negant, perperam supponunt: praescriptionem immemorialem niti iisdem fundamentis, quibus reliquae nituntur, scilicet negligentia, mero certorum annorum lapsu, et similibus; cum tamen nitatur regulis: *actore non probante, reus absolvitur: item: quoties de iniustitia possessoris non constat, possessio habetur pro iusta item: quod in antiquis VETUSTAS pro lege sit.* Nam vetustas est omnium iurium arbitra, CONDITRIX et MUTATRIX. *2

*1 Dissidentientes suppeditat. Lubbe de regal. venat. p. 317. Nobis satis est nostram sententiam valere auctoritate augustali, v. p. 319. *ibid.*

*2 Regalia autem non tantum sunt, quae ex politica et iure ciuitatis naturali ad regendum spectant, sed et illa iura, quae vsus et consuetudo ad iura imperantis seu regentis retulit *vid. tamen Du. LEYS. de praeser. contra princip.*

§. XVIII.

*De praescript. re-
luit. pignor. et
pact. de retro-
uend.*

Sequitur ius reluendi pignus. Hoc nonnullis creditum est plane impraescriptibile; esse enim rem merae facultatis, vt GROT. II. IV. 15. HUBER *ad tit. quib. mod. pignus solu.* BRUNNEM *cent. V. decis. 52.* Addunt alii: pignoratitiam actionem non nisi soluta forte nasci; ergo hac non soluta, esse aeternam. Verum his, post genuina iuris fundamenta a THOMASIO semel ad HUBER. *praefect. tit. quib. mod. pign. solu. §. XI.* reclusa, prolixius satisfecit D. STURM. *disser. de praescript. luit. pignor. Viteberg. 1728.* probauitque, huic iuri longissimo tempore praescribi. Quo posito, gratis hic de praescriptione immemoriali solliciti sumus. Interim quod status imperii attinet, illorum oppignorationibus inter se contractis, praescribi dicit HERT. I. *Resp. DLXXII. num. 3. si iam ante hominis memoriam sibi inuicem bona obligarunt;* per *Artic. §. 27. I. P. W.* adeoque praescriptione immemoriali. BUCKISCH *pag. 196. ad I. P. W.* existimat; hic tempus LONGISSIMUM 30. vel 40. annorum indicari sub formula: ante hominis memoriam. Ast recedit ab eo HENNIGES *Tom. I. p. 417. ad eund. artic.* atque formulam: *ante hominis memoriam;* notare putat terminum, quem nullius hominis memoria adsequitur. Enimvero 1) in I. P. W. non dicitur, quod

quod in hac specie relutio plane cesset, sed tantum: quod *relutioni non aliter locus detur, nisi possessorum exceptiones et merita causarum sufficienter examinentur*. Licet aliter textum intellexerit HERT. *dict. loc.* et ita capiat, quasi ille in thesi *praescriptionem immemoriam* excludat. 2) Si constat, rem certo tempore pignori esse subiectam, ut regulariter: *aus den Pfand Brieffen* constare solet, tunc simul etiam constat de origine possessionis creditoris et titulo inhabili, adeoque deest definitio *VETUSTATIS*, quae supponit speciem, ubi de origine atque initio possessionis non constat. Porro 3) certum e iure communi est potius: relutioni praescribi tempore longissimo; a) quia intra hoc tempus praescribitur *SORTI*, b) quia intra hoc tempus omni iuri personali, ergo etiam *relutioni pignoratitiae*, ergo etiam inde dependenti relutioni praescribitur. *L. 3. Cod. de praescript. 30. vel 40.* c) Quia hoc tempus sufficit praescribendis rebus vitiosis v. c. furtivis. *L. 8. §. 1. in fin. dict. tit.* Ceterum ex dictis v. c. arguerem: I. P. W. non loqui de praescriptione immemoriamali proprie et exquisite sic dicta, nec reuera nos in *CIVIUM RELUTIONIBUS* instrumento pacis egere.

§. XIX.

Sed quid dicendum de illa specie: Titius oppignoravit fundum Caio ante seculum et quod excurrit, vel oppignoravit fundum ita, ut quidem constet de oppignorationis veritate, non autem de eiusdem tempore, possedit in utraque specie, ut supponimus,

N 3

Ca-

*De specie
oppignora-
rat. pecu-
liar.*

Caius fundum ultra centum annos, an hic dici potest, adesse **VETUSTATEM**? Videtur adesse: 1) quia hoc spatium excedit memoriam testium iam viuentium, 2) quia hic occurrunt eadem praesumptiones, quod possessor forte intra tanti temporis decursum rem de nouo adquisiuerit iusto titulo, v. c. emtionis. Nam oppignoratio creditur ad alienandum via. Nec verosimile videtur, fundum tamdiu apud Caium a creditore relictum fuisse, nisi respectu Caii noua acquisitionis causa accessisset. Vt proinde 3) cum probatio recentior de acquisitionis titulo desit, aequum videatur Caium ex capite *vetustatis* in possessione fundi relinquere. At cum ad definitionem **VETUSTATIS** spectet, ut initium praesentis possessionis lateat, et immemoriale sit, rationibus adductis non obstantibus, statuendum est: **VETUSTATEM** siue praescriptionem immemoriam hic deesse. Nec obstat: 1) quod non liqueat certum oppignoracionis factae tempus. Nec enim hoc in iure requiritur, sed satis, de initio praesentis possessionis *ἐν πλάτει* constare, ut ait *Paulus in L. 28. de probat.* licet dies et consul ignorentur. *Ibid.* Deinde 2) nec hic sufficiunt praesumptiones mutationis pignoris econtractus in emtionem, cum sufficiat, initium possessionis, titulumque iniustum esse in confesso. Accedit, quod adductae praesumptiones veritatem **VETUSTATIS**, siue praescriptionis immemorialis, et ut initium memoria desit, supponant, et tantum **VETUSTATEM**, quae semel reuera adest aequiorem reddant, non eam ubi plane non est, efficiant, et per se quasi solae producant. Porro 3) probationem tituli hic abesse, adseri nequit, quia quondam per oppignoratio-

Confer *su-*
pr. cap.
II. §. 10.

rationem fundum ad Caium deuenisse, in praesenti specie probatum esse, conceditur. Quod vero oppignoratio sit ad alienationem via, inducit tantum aliqualem praesumptionem alienationis, illam autem actu et reuera esse factam non probat. Immo si aliunde de iusta alienatione constaret, fundus non ex capite VETUSTATIS, sed ex capite iustae alienationis, ad Caium transisset.

§. XX.

De annuorum ex fundo, per modum onerum *De annuorum praescriptione.* realium, aut ad dies vitae personae conuentione, vel legato debitorum praescriptione, satis disputatum olim et hodie an, et quando praescribantur? Communiter creditum in: annis 30. 40. annis, seu tempore longissimo, tantum praescribi singulis praestationibus, non autem ipsi fonti vnde debentur. Dein distinguere coepit: inter annua legata, et annua ex stipulatione debita; * vt ibi praestationibus, cum ipso fonte, longissimo tempore, non praescribatur, sed tantum illis, hic autem vtrisque praescribatur. Mihi iam placet philosophia SCHMIDTII Tom. I. pag. 203. iur. Can. quod non opus sit, vltima voluntate relicta vid. num. 239. annua, ab illis, quae actu inter viuos constituta, vid. num. 199. fecernere; cum verum sit, quod vtrisque indiscriminatim praescribatur. Nec obstare L. 7. §. fin. Cod. de praescript. 30. annor. ad quam respondet pag. 209. num. 242. sequi. *ibid.* Illud in iure certissimum, quod hereditus annui, seu praestationes annuae, vna cum fonte suo, ex quo fluunt, tollantur VETUSTATE, si contigerit, ab immemoriali tempore nihil prae-

praestitum esse. Nam si VETUSTAS nostra liberat ciues, et immunes illos reddit a praestationibus publicis: quidni ab iis, qui ex causa priuata debentur. Recurrunt sane hic omnes regulae VETUSTATIS, ex iure utroque communi, toties iam recitatae, v. c. quod a IURE & VETUSTATE constituta, pari passu ambulent.

*Vbi de
praeser.
annor.
viden-
dum.*

* Ita distinguit Glossa cum BARTOLO, BALDO, aliisque vid. MARTIN. *de cens. pag. 127. num. 83.* WERNERUS, seu Innerius, vt et BULGARUS, distinxerunt: an debitor interpellatus, solutionem negauerit, an aliter contigerit? *Martin num. 93. dist. L.* Anni redditus EX FUNDO, sunt species seruitutum; ergo illis videtur praescribi, vt seruitutibus praediorum. Quae PERSONALITER promissa, aut legata sunt, iudicantur ex L. 3. 4. *Cod. de praescript. 30. 40. annor.*

§. XXI.

*Quae ex-
empta cre-
dantur a
VETUS-
TATE.*

Circumscribi tamen solet ambitus VETUSTATIS, vt illo non contineri dicantur, 1) illa, quae sunt correctionis ecclesiasticae impeditiua. FAGNANUS *Tom. I. ad decretal. p. 573. num. 5. Tit. de offic. ordinar.* quod tamen ad subditos restringit. Alium enim praescriptum contra alium ius correctionis praescribere posse, vt tantum praescriptio correctionum impeditiua, non translatiua, prohibita censeatur. 2) Idem iudicium esse in genere de ecclesiae disciplina. *IDEM pag. 179. Tom. II. num. 24. ad Tit. de praescript.* 3) His iungit FEURET *del'abus Tom. I. pag. 482.* iurisdictionem regiam in Francia in clericum. 4) Literas dimissorias respectu capituli, *pag. 465. princ. ibid.* 5) Eximi dicuntur

cuntur REFORMATIONES morum et religionis. Nec enim antiquitas e vitio efficere potest virtutem, aut ex falso veritatem: *vid. artic. CXXXV. CCXIII. CAROLINAE, Dn. PRAESID. im Sendgericht. siue de Archid. iurisd. pag. 256. HERT. Vol. I. Tom. III. pag. 392. et quae contra catholicorum argumentum, pro sua orthodoxia ab antiquitate desumptum differit Dn. V. E. LOESCHER in dem abgewiesenen Demas Tom. V. pag. 116. sequ. IO. GUIL. in scrutin. scrutator. CONRING. in epist. de orig. iur. germ. 6) Ad VETUSTATEM quoque non pertinet ius NONDUM NATUM, aut reuocatio feudorum ab agnatis, quos sero tangit ordo succedendi. *vid. SIMON PISTOR. quaest. VIII. num. 67. 79. Ut et 7) res, quae plane non possunt possideri. HONDED. I. 79. num. 25. et Consil. 82. num. 34. LYNCKER. I. Resp. II. num. 187. MARPURG. IV. Cons. XXXVII, num. 664. verbis: ubi obstat. incapacitas iuris et possessionis respectu exercentium. Eximuntur etiam 8) RES MERAE FACULTATIS, siue actus per naturalem libertatem cuiilibet homini, siue modo adquirendi speciali aut inter viuos, aut ultima voluntate competentes *vid. de his GROT. II. c. IV. §. I. LAUTERBACH §. 18. de praescr. COCCEL. dissert. singul. HUBER qu. mod. pign. solu. ibique THOMAS. Quod si tamen alterius coactio, aut vt medio aeuo: bannum accesserit, et aliquis v. c. se a diuerticulo maris arceri, aut ab aliis molendinis ad molendinum v. c. praefecturae cogi passus est v. l. 7. de diuers. temp. praescr. tunc etiam actui libertatis longissimo, adeoque multo magis immemoriali tempore praescribitur. An 9) etiam ex-***

emtae credi debent leges clausula derogatoria munitae? Respondebimus *cap. sequ.* ubi de contrariis.

§. XXII.

*Regula de
praescrip.
imme-
mor. ob-
iecto.*

Verum quid opus, omnes rerum formas percurrere, cum per compendium dicere et adferere liceat: praescriptionem immemoriam, siue VETUSTATEM, tollere, transferre, mutare omnia, quae sine peccato possideri, aut a quasi possidente exerceri possunt, immo VETUSTATI locum relinquere, ubi omnes reliquae praescriptiones exulare iubentur. Unde superfedemus dispectione, v. c. de visitatione praelatorum, procuracionibus eorundem, debitis ex iure iurando, bonis dotalibus, aliisque. Quae enim vlla ratione alienari possunt, VETUSTATE mutari possunt. Dein, ubi VETUSTAS sustulit, comedit, obscuravit veteris domini probationem, ibi idem egit circa ius eiusdem in foro. Accedamus ergo ad probationem et reprobationem, in nostro argumento.

CAPUT IV.

DE

PRAESCRIPTIONIS IMMEMORIALIS PROBATIONE, REPROBATIONE LAUDIBUS CONTRARIIS

§. I.

Quae probatio hic admittatur?

Statim ab initio hic quaeritur: quatenam probatio ad praescriptionem immemoriam probandam in foro admittatur? An omnis omnino, siue per testes,

ites, siue per documenta, instrumenta, inspectionem
 ocularem variorum monumentorum: *der eingebauenen*
Wapen, Nahmen, Bilder, et si quae huius generis alia,
 siue per coniecturas fiat? Sunt, qui docent: tantum
 testium elogiis, non probationibus reliquis, locum esse.
 Pro ratione **GLOSSA ad Capit. l. X. de R. l. in 6. loc.**
cir. adlegat: quod hic (in **VETUSTATE** scilicet) non
 adfit res, de qua instrumenta conficere moris sit. Ne-
 que instrumentum de diuerso tempore: **X. XX. XXX.**
 Jahren; sed de vno, quo nempe conscriptum fuit, te-
 stari, nec actuum continuitatem, quod per plura
 tempora ita factum, ita perrectum, commemorare
 soleat. *Vid. ROTA ROMAN. decis. CXXVI. num. 21.*
OCKER cap. XII. §. 27. Nec quoque leges iuris ciuili-
 s instrumentorum; sed testium, in hac probatione men-
 tionem faciant. Idem iudicium nobis esto de reliquis
 monumentis, v. c. insignibus, pictis, incis. Acce-
 dit quod in his omnibus, immo ne quidem in scriptis
 instrumentis satis commode exprimitur; *dass es im-*
mer so gehalten; auch so von alten Leuten, und deren
Vorfahren, erzehlet und gehört worden. Nisi forte testis
 aliquis sibi pro memoria, quae vt testis quondam de-
 posuit, in aduersariis suis annotauerit; aut quis ipsos
 testium rotulos scriptos inter instrumenta collocare ve-
 lit. Quamuis vero complementum **VETUSTATIS**,
 siue **INITII** praesentis **IMMEMORIALITAS**: *dass es*
so wohl bey der jetzo lebenden, als der verstorbenen al-
ten Leute, welche die jetzige gekennet, und mit ihnen
von der Sache gesprochen, immer dergestalt mit der
possessione, vel quasi, und memablen anders, als in
praesent sich verhalten; vix directo instrumentis, et
 O 2
 mo-

monumentis probetur: nihilominus per eadem testium de IMMEMORIALITATE dicta, saepe indirecte insigniter iuvari et corroborari possunt. Nam si v. c. ex regeſto siue ſyllabo operarum conſtet de anno ad annum, quod ſubditi operas ante V. ante X. ante XXX. XL. annos, plane ante ſaeculum praestiterint, facile dein creditur testibus, qui eandem praestationem de tempore cuius originis memoria non exſtat, adfirmarunt. Nec aliter, ſi ex vetuſtis inſignium, aut poſſeſſorum praesentium maiorum imaginum ſculpturis, picturisque in muris, portis, aedibus, adpareat praedium ultra L. aut C. annos apud familiam, quae iam illud tenet, fuiſſe; iudicandum. Vnde hic medium tenendum inter NIMIUM et PARUM. Scilicet instrumenta, monumenta, vix plene ſola probant praescriptionem immemoriam; eſt tamen iis inter ceteras probationes omnino aliquis locus.

§. II.

*De probatione
votulatis
per testes.*

Interim praestat hic agere potiffimum de probatione ordinaria et plenaria noſtrae praescriptionis, quae per testes perficitur. Hic autem ordo poſtulat, vt leges conſulamus. Sunt autem in iure civili duae. L. 28. de probat. cuius haec ſunt: MEMORIA OPERIS non exſtat, cum OMNIUM haec eſt opinio, ſe nec audiviſſe, nec vidiviſſe, cum id opus fieret, neque ex eis audiviſſe, qui vidiviſſent, aut audiviſſent, et hoc infinite ſimiliter ſurſum verſus. Dein L. 2. §. 8. de aqu. plu. ubi ita: memoria exſtat operis, ſi factum eſſe non ambigatur, nec ubique neceſſum eſſe, ſuperſeſſe, qui meminervnt, verum etiam, ſi qui audierint eos, qui memoria te-

nue-

merunt. In vtroque textu monetur: quod non opus fit in puncto INITIUM operis definire, quo die, ^{Summa in cin circa di- Ta res.} quo consule factum; sed satis esse, in platiu demon- strasse, quod aliquando factum. Ex his colligo, quod secundum ius civile ad testium dicta in nostro argu- mento tantum requiratur: testes adfirmasse, quae praescriptionem immemoriam probaturus adlegavit, se a) ita se habere, nec b) vllum ex testibus vidisse, aut audiuisse, quando mutatio contigerit, quaeque sit praesentis status, aut habitus origo, nec c) aliud a iam defunctis senibus unquam percepisse, sed illos d) inter colloquendum eadem, dum viuebant, testatos fuisse. Breuiores sunt papae INNOCENTIUS III. et BONIFACIUS VIII. in cap. supr. cit. quam vt ex illis iuri civili aliquid addi queat.

§. III.

Pragmatici autem vtriusque exigunt, 1) vt testes ^{Doctrina pragmaticorum hic.} testentur de FAMA: dass dieses ein allgemeines Gerüch- te, und eine gemeine Sage unter den Leuten gewesen. 2) vt testes senes sua aetate non tantum ipsi viderint, et a suae aetatis senioribus audiuerint; verum et hos seniores dicentes audiuerint: se quondam idem a suis senioribus audiuisse, intellexisse. Vid. GLOSS. ad dict. capit. IX. de praescript. in 6. pag. 371. CRAVETTI. pag. 458. de antiqu. temp. MYNSING. I. obseruat. 30. CANIS. pag. 261. ad ius Can. ARGENTORAT. pag. 95. apud Auctor. assert. libert. Hildes. CARPZ. I. XVI. 74. KÖPPEN decis. LVII. KLOCK tom. I. pag. 311. Id- que vt videtur, non adeo contra analogiam iuris. Nam ad: FAMAM; pertinere videntur verba L. 28. cit.

cit. cum omnium haec est OPINIO, siquidem *FAMA*
 et communis omnium opinio vix differunt. Dein pro-
 gressum a senioribus, vterius ad horum seniores vi-
 dentur inhuere verba eiusdem legis, *in fin. INFINITE*;
 similiter: *SURSUM VERSUM*. Enim vero nullibi in-
 ter necessaria et vniuersalia cuiuslibet praescriptionis
 immemorialis requisita, *IUS GENTIUM*: famam,
 et seniorum dicta refert. Nam alias saepius haec
 praescriptio, impossibili, sine causa efficeretur. Nec
 enim res, aut ius, de quo litigatur, tale semper est,
 quod tota ciuitas scit, et quod inter quotidiani ser-
 monis argumenta habetur, sed obscurius saepe, at-
 que tale quod tantum aliquibus notum. Huc refer
 v. c. exiguam superficiem, quam Titius futuris aedibus
 destinauit, fiscalium autem rapacitas ad domania, aut
 bona mensae, v. c. quia olim ad vicinum principis mo-
 lendum, aut sacellum vicinum episcopi pertinuisse,
 trahere gestit. Nec aliter sentiendum de altero re-
 quiritō: quod testes senes a senioribus defunctis, et hi
 rursus ab aliis rem didicisse debeant. Quam paucae
 enim non sunt res, de quibus non tantum cum seni-
 oribus, quos nouimus, confabulamur, sed plane nomi-
 natim ex illis quaerimus: quid ipsis rursus sui maio-
 res, seniores, de his narrauerint, tradiderint. Nec
 aliter *LABEO* in *d. L. de probat.* et *l. aqu. plu.* cuius
 vtriusque auctor est. Nam quae de *omnium opinione*, de
progressa a senioribus ad seniores cursim commemorat,
 non ad praecepta, quae in vniuersum aliquid iubent,
 spectant, sed terminos habiles supponunt, vt, vbi fieri
 potest, vt fama probari queat, ibi probetur. Vbi al-
 tius ultra primos maiores sursum ascendere licet, ibi
 fiat;

fiat; et in hac specie tam fama, quam dictorum a
seniorum senioribus in probando ratio habeatur. Vi-
cissim etiam vbi omnium opinio aut fama deest, ibi
sufficiat illorum opinio, famaue, qui vicini sunt, vel
qui alias gestorum noticiam habent. Pariter in illa
specie, vbi non possibile ad maiorum maiorum testi-
monia INDEFINITE (nam hoc notat Ictis suum:
INFINITUM), in antiquitate pergere, ibi subsistatur
in testium viventium, et illorum seniorum, quos hi
nouerunt, dictis et adfertis.

§. IV.

Illud non absque ratione monuerunt pragmatici,
ratione elogiorum testium, vt dispiciatur: vtrum om-
nes vnum seniozem auctorem, an plures nominent au-
ctores? Nam vti vnus testis viuus, iure gentium, ne-
quidem iuratus probat: ita multo minus probata cen-
sebitur hic; VETUSTAS; si eandem tantum vnus testis
mortuus iniuratus, planeque aliquando extra iudicium
adfirmavit. Vnde si testes interrogati ad articulum
wahr, dass Zeuge solches auch von andern alten Leuten
gehöret; omnes respondent quidem, se audiuisse, simul
tamen omnes prouocent ad vnum TITUM mor-
tuum, pronuncianum est: producentem VETUSTA-
FEM non probasse. Sed an suppletorio locus? Re-
spond: nec hoc adfirmarem, cum quod regulariter hic
controuersia de causa ARDUA; tum quod senex hic
mortuus, nec ipse in iudicio examinatus, nec interro-
gatoria dari poterint, nec iuratum sit ab eodem. Vid.
GRAUETTAM, et HIERON de MONTE, pag. 341.
apud OCKEL. Dein, nec satis est, ad seniores maiore
vel

De moni-
tis prag-
mat. ra-
tioni con-
gruit.

107

vel generali sermone prouocare, sed opus, vt testes suos seniores, a quibus sua dedicerunt, nominent, vt constare possit: an testes classici sint, verosimiliter notitiam rei habuerint, an vera dicere ipsis animus fuerit? **BALBUS, DECIUS, PARISIUS, WESENBE- CIUS**, apud **KÖPPEN** *decif. LVII. num. 89. sequ.* cum hoc omisso, probatio fluctuet atque vacillet tanquam incerta. *Vid.* omnino **WESENBE- C. num. 61. dict. loc.** Porro et hoc monitum pragmaticorum, *vid.* **KÖPPEN** *dict. loc. num. 83. sequ.* iure et ratione nititur, quod testium dicta tempus continere debeant, quod certe **XL.** annos excedit. Nam hominum memoria citra controuersiam extenditur vltra **XL.** annos, et senex **LX.** aut **LXX.** annorum, temporis **XL.** annos longe superantis recordatur, vt definitio temporis *immemo- rialis* non cadat in tempus quadraginta annis breuius. Itaque licet **VETVSTAS** non per certos annos numeretur, nec annorum certorum numero absolua- tur, *vir- tualiter* tamen eidem, cum longaeuor sit, quam praescriptio longissimi temporis, illi inest, vt vltra **XL.** annos excurrat, immo per probationem: temporis, cuius memoria humana meminisse potest, veluti per gradus, ad probationem temporis immemorialis demum ascenditur, vt proinde in **VETVSTATE** tempus **XL.** annorum supponendum vtique sit.

§ V.

*De testi-
um quali-
tate.*

Testes hic iidem esse debent, qui alias esse debent: **IDONEI**. Sunt autem **IDONEI**, qui de quaesitis **POSSUNT** et **VOLUNT** dicere veritatem. Ad haec duo enim redit copiosus ille **Doctorum** qui de testibus scripserunt adparatus. Sane quod quis vult, et

et potest, illud agit. Nec opus hic cum CONRINGIO
 testem laudare STAGYRITEM. Neque vero aliunde
 est, quam ex regula nostra, vulgare praeceptum, de
 testium nostrorum: AETATE, quod annum quinquage-
 gesimum quartum illos superasse opus sit. Nam quia
 minimum deponere debent de gestis rebus ante an-
 nos XL. testis autem, non nisi de iis, quae pubes vidit,
 audiuit, recte testimonium perhibere queat, conse-
 quens est, quod certe ad testium iustam aetatem hic
 XIV. anni supra XL. requirantur.

§. VI.

Circa Articulos in nostra probatione, laudari *De Aris-*
 solet KLOCKII industria *dict. loc. culis.* Nos opinamur,
 articulos ita esse formandos et distinguendos, vt ex
 responsione ad illos patere possit, testem non indiscre-
 te loqui, nec in folle testimonium reddere de: immem-
 moriali, de quo lis vertitur, verum ipsum ad singula
 temporum interstitia, quorum memoria hominis ver-
 gentis aetatis recordari potest, et per quae sensum in-
 terrogando peruenimus ad: IMMEMORIALE; probe
 attendisse, atque in responsionibus suis eadem, quae-
 que in illis gesta sint curate distinxisse. Vnde sufficere
 putamus, ut articuli huius forte sensus in chartam conii-
 ciantur: 1) *Wahr, das Titius, bis der ieszige Streit mit*
dem Ambte angegangen, die Gerichte in dem Dorff N.
exerciret ? 2) Wahr, das er so wohl die Ober-Gerichte,
als Vnter Gerichte, daselbst exerciret. Inferi hic pos-
 sunt aliquot actus exerciti vtriusque iurisdictionis, vt
 probatio fiat cerra, distincta 3) *Wahr, das er im Dorffe*
über alle Einwobner, 4) an allen Orten, über alles passirte in
 P Hiu-

Häusern, Höfen, Strassen, Kirchhöfen, u. s. w. solche Gerichte ausgeübet. Misceantur et hic quidam actus singulares. Wahr, 5) das derselbe vor 5. 10. 20. 30. 40. 50. Jahren. u. s. w. solche Gerichte ausgeübet Misceantur et hic quidam actus exerciti. Wahr, 5) das sonst von Niemand anders in eben solchen Jahren Gerichte gehalten. 6) Wahr, das so lange Zeuge gedенcke, es nur von T. immer geschehen? 7) Wahr, das es überall im Dorffe bekandt? 8) Wahr, das es Zeuge eben so, und nicht anders, von den alten Verstorbenen X. Y. Z. gehöret? 9) Wahr, das also Titius diese hohe und niedere Gerichte, durch eine unuerdenkliche Zeit, deren Anfang Zeuge weder gesehen, noch gehöret, ruhig hergebracht. Summa: *incipiantur articuli secundum illud vetus: quis, quid, ubi; et reliqua. Potissimum LOCA: ubi ius exercitum; SPECIES in quibus v. c. in venatione: was vor Wild? modus quo exercitum: auf was Art, ob mit Netzen, schieffen, u. s. w. geiaget worden? Nam: tantum solum praescriptum, quantum exercitum, possessumque.*

§. VII.

De reprobatione.

Reprobationis neruus consistit in probatione certi possessionis, aut exercitii iuris INITII et originis, tituli modique acquirendi iniusti. Nam huius probatione vnice remouetur, ac destruitur, VETUSTATIS IMMEMORIALITAS. Vnde facile diuinari potest: quatenam testium in reprobatione debeant elogia dictaque esse. Non hic opus, vt de fama, et communi opinione, vel iunctim: quid ipsi viderint, quidque a maioribus suis audierint, aut quod contrarium pluribus annis XX. XXX. obtinuerit, vt antea in probatione obseruabatur, in responsonibus suis distincte commemorent. Modo solummodo vnicum tempus ori-

originis praescriptionis indicent, satis est. Quare nec opus, ut sint senes decrepiti; sint cuiusque aetatis, modo teneant, sciant, praescriptionis INITIUM, et quidem, vel omnis praetensi iuris, vel iuris in certo loco, aut in certa specie praetensa, v. c. anno 1701. coepisse venationem, aut iurisdictionem omnem, vel coepisse in hoc vel illo salu, in hac vel illa ferarum specie, item exercitium superioris iurisdictionis in via publica, aut in coemiterio coepisse v. c. 1697. Quatenus autem per literas seu instrumenta possit fieri reprobatio, iam supra cap. II. §. 5. ad II. praecipue §. 10. per regulas expositum est. Vindicant et alia monumenta hic sibi locum suum; si enim ex sculptris, incisis, pictis, operum exstrukione et similibus elucescat, partem aduersam adhuc intra tempus memoriale se pro domino gessisse, ciuilitur rem possedisse, aut seruitutem, iurisdictionem, vel aliud ius reale exercuisse, VETUSTAS nostra vacillat caditque.

§. VIII.

Illud non possum concedere nonnullis, vid. OCKEL cap. XII. §. 1. ad probandam praescriptionem immemorabilem, quia de antiquis tunc disceptatur, admitti etiam probationem leuiorem, reprobationem vero exposcere probationes non nisi certas, firmas, plenasque. Nam et initium praescriptionis aliquando ad tempora recondita, abdita et antiqua, excurret, ut et hic iure reciproco vtendum, et quod possessor in alium statuit, eodem iure et ipse vti debeat. Quamuis prudens arbitrium iudicis hic comparare debeat probationem eius, qui VETUSTATEM adlegat, cum reprobatione aduersarii: an forte illa plena, probaeque concludens, haec autem minus plena et im-

De reprobatione per instrumentum.

An hic, et quousque leuiores probationes admittantur?

perfectior. Neque satis esse reor, dicere: praescriptionem immemoriam adlegantem, sustinere vices reorum, esse possessorem; atqui fauorabiliores esse partes reorum et possessorum, quam actorum. Respondetur: in praescriptione immemoriam cum principe faepissime rem esse, qui respectu domaniorum et regalium, regulam et praesumptionem pro se habet, e communi ciuitatum publico iure, quae ratio vtique fauorem et praesumptionem reorum et possessorum vincit. Vnde leuiores probationes possessorum in hac specie tantum defenderem, si inter priuatum et priuatum in foro disceptatur, quos inter ad beneficia reorum et possessorum magis prouocare fas est. De quaestione: an aliquando MELIOR probatio, aut reprobatio, si prior non successerit, concedenda? vid. OCKEL cap. XII. §. 12. sequ. et STRYCK disput. XVI. volum. IIX. qui argumentum probationis MELIORIS, persequitur ex instituto.

De probat. et reprobat. melior. remission.

§. IX.

De effectu praescriptionis immemorialis.

Effectus praescriptionis immemorialis rerum tam corporalium, quam incorporalium, est sine dubio adquisitio dominii. 1) Quia haec praescriptio est modus acquirendi iuris gentium et aequitatis naturalis; atqui 2) ius gentium non nouit differentias vsucapionum, quae dominium, et praescriptionum, quae exceptionem tantum pariunt. 3) Nec ipsae leges ciuiles circa VETUSTATEM, duas species, vsucapionis et praescriptionis commemorant, nec duos effectus. Immo vt supra animaduersum, VETUSTATEM ne quidem inter praescriptiones et vsucapiones referunt, sed locum illi destinarunt *tit. de aqu. plu. tit. de aqua quotid. singularem.* 4) Nec ius nostrum ger-

germanicum vnquam agnouit subtilitates Romano-
rum, in hac specie, quarum ipsos tandem puduit.
Dum si non verbis vbique, re ipsa tamen differentias
diuersarum olim vsucapionum et praescriptionum
sustulerunt. Nec obstat nobis *L. 8. §. quod si quis Cod. de
praescript. 30. vel 40. annor.* vbi dicitur: quod non
semper, qui: exceptione 30. annorum dominum re-
mouet, re amissa: rei vindicatione gaudeat, sed tunc
demum, si *bona fide* ab initio rem tenuerit. Nam ius
canonicum in vniuersum *BONAM FIDEM* exigit; vt
gratis hic in foro inter bonae et malae fidei possessorem
circa praescriptionum effectum distinguatur. Porro
praescriptio immemorialis parit etiam *LIBERATIONEM*
ab actionibus personalibus, et *IMMUNITATEM* ab
exactionibus perpetuam; cum vetustate constitutum,
illi, quod iure, quod publica auctoritate constitutum est,
per *LL.* saepissime adlegatas aequipolleat. Diſſer-
tationum, v. c. quod tantum possit praescriptio im-
memorialis, quantum imperator cum causſae cogni-
tione, quod legi, quod priuilegio comparanda, et fi-
quae alia, lubens praetereo, videri possunt apud
*VALLE IV. Consil. 19. num. 14. HONDED. Consil.
LXXIX. HARPR. dict. disput. pag. 37. LONDORP. dict.
Tom. VIII. pag. 707.* et illos, quos hi larga manu ci-
tant.

§. X.

Ceterum iustitiam *VETUSTATIS*, seu prae-
scriptionis immemorialis, tuentur *COUARRUU. I. An prae-
script. immem. iusta.*
455. *CANIS. pag. 157. PIRRHING. Tom. I. iur. Can. iusta.*
pag. 491 *GONZAL. ad tit. de praescri. p. 674. SCHMIER
I. 287. AUTH. du droit de l'empire pag. 450.** Immo, ni
fallimur, nos ipsi supra eius moralitatem, ius et aequi-
tatem

*De interpretatione
praescrip-
tionum.
immem.*

tatem e iure, quod nobiscum nascitur, satis vindicauimus. Vnde facile satisfieri potest eam oppugnanti-
bus, v. c. LUDEWIGIO, MENCKENIO, LUBBENIO, aliisque. De interpretatione omnium praescriptionum sic censet GILCKEN pag. 62. sequi. praescriptionem non ultra se exerere, quam vsus, qui intercessit, largiatur et admittat. Sequitur hanc regulam ibidem adlegationum legum et DD. farrago, cum declarationibus pluribus ibidem videndis. Sane cum omnis praescriptio sit modus acquirendi per POSSESSIONEM et VSUM, interpretatio sequi debet regulam: TANTUM PRAESCRIPTUM, QUANTUM POSSESSUM. Nec enim effectus debet excedere efficaciam suae causae.

* Locus hic meretur legi integer, habes enim hic pro iustitia praescriptionis immemorialis: canones ecclesiae, bullas pontificum, auctoritatem imperatorum et reliqua.

§. XI.

An vetustas dormiat, vel suspendatur?

Praescriptiones dicuntur aliquando; SUSPENDI, vel DORMIRE, * vt tempore belli; de quo in R. I. de anno 1654. §. 172. aut alius calamitatis publicae, quae vsu iudiciorum sufflammat, durante eius, contra quem praescribitur, minorennitate, viuente praelato, qui ecclesiae damnum dedit caus. XVII. qu. IV. c. 4. si caret ecclesia defensore, sede impedita v. c. aut vacante cap. i. X. ne sed. vac. Durante schismate durante vid. c. 2. 4. 15. et seq. tit. de praescri. precario l. 13. §. 7. de A. A. P. Vid. PIRRHING iur. can. h. t. pag. 527. KRIEMER ibid. pag. 637. SCHMIER pag. 231. ibid. BERGER pag. 266. in Oecon. iur. Nos putamus: SUSPENDI, DORMIRE, non cadere in immemoria-

rialem; quia non ex certo annorum decursu aestimatur, nec ad certorum annorum computum exigitur, sed in illa vnice quaeritur: an iniustae originis memoria erui, et probari possit, annon possit? Aliter res habet in praescriptionibus reliquis, vbi calculo numeroque locus, vbi certa annorum summa, v. c. XL. annorum definita, a qua tempus belli, v. c. decem annorum deduci, atque hac ratione praescriptioni sua pertectio, et complementum suum adimi potest. Quae-
 rendum quoque, quomodo VETUSTAS nostra interrumpatur, et quali vsurpationi hic locus? Est autem vsurpatio vel naturalis per manu deiectionem, vel ciuilis per libelli oblationem. *Vid. L. penult. et vlt. Cod. de annal. except. RHET. Vol. I. disput. 13. de interrupt. praescript. WESTENBERG tit. de usuc. vbi etiam de DENUNTIATIONE extraiudiciali, an sufficiat, per distinctionem num. 14. 15. Cap. III. scilicet: an missa per notarium protestatione? an ostensis instrumentis ius protestantis continentibus? an per mera narrata facta? quae vltima non sufficit, illa autem quae ius denuntiantis docet, sufficit. Si haec adplicamus ad vetustatem, dicendum videtur eam vsurpationem, aut interpellationem illi obesse, per quam demonstrata est probabiliter vitiosa eius origo, aut quae facta, antequam completa esset praescriptio longissimi temporis v. c. si constat e documentis, praedium ad cameram pertinuisse a. 1636. possessorem a fisco in iudicio conuentum esse v. c. a. 1665. cum nondum elapsum tempus longissimum, fiscum litem reassumisse v. c. 1690.*

De praescript. immemor. interrupt.

* Saluo tamen iam elapso tempore, nam alias non dormiret, sed: mortua, vel sublata dicenda foret.

De contra
riis: 1) an
praescr.
immem.
tollī poss.
LL. hu-
mani?

Videamus, quae VETUSTATI obstare possint, ne valeat. Prima quaestio est: an possit a legislatore humano, v. c. a principe, plane tolli, et prohiberi? Adfirmant quaesitum auctor scripti apud LUNIG. *script. illustr.* p. 855. vt et Dn. LEYSER *dissert de praescript. immemor.* pag. 20. vbi adfertio: *princeps praescriptionem immemoriam lege, aut privilegio tollere potest.* Pro ratione adlegatur exemplum iuris ciuiliis, quod hoc iuri naturae non per omnia seruiat, sed eidem quaedam addat, vel detrahat; exemplum domus AUGUSTAE nostrae GUELPHICAE, quae in argumento consolidationis praediorum rusticorum aliquando praescriptionem immemoriam exauctorasset, exemplum REGIS BORUSSORUM, qui in quaestione de immunitate a tributis, eandem facessere iussisset. Subiungitur his: *ICTum in eiusmodi ciuitate de valore praescriptionis nostrae quaesitum, respondere debere secundum has leges prohibitiuas.* De priuilegio contra omnem praescriptionem, etiam immemoriam non exclusam, exemplum illustre attulit Dn. PRAESES *in dissertat. ad Thummermubium*: Electoris Moguntini, qui archipraesulatum suum priuilegio caesareo, aduersus quascunque praescriptiones muniisset, securum reddidisset. Dissentiunt alii: OCKELIUM adlegat ipse Dn. LEYSER. comites e pluribus huic addimus ROLANDUM A VALLE *IV. LIX. num. 6. 7. 8. 9. 18. in Consil.* HARPRECHT *de praescript. immem.* pag. 121. Praeiuicialis quaestio est: ex quibus legibus haec quaestio decidenda? Nobis videtur decidendam eam non esse ex humanis. Nam haec leges sibi ipsis non possunt auctoritatem tribuere, quibus naturae legibus

bus superiores se efficiant ipsas. Atqui praescriptio
 immemorialis est e LEGE et aequitate NATURALI,
 vt supra euictum, et ipse *Dn. LEYSER* in uniuersum
 adfirmat *ibid.* Nec videndum: quid Romae Romani
 fecerint, sanxerint; nec Romani VETUSTATEM
 ullibi in GENERE exulare iusserunt, sed IURI SUO
 PUBLICO PAREM esse voluerunt, locis ad taedium
 vsque adlegatis. Nec, quantum recordor, *I vllibi
 regulam iuris naturae reiecerunt. Id egerunt ali-
 quando tantum, vt naturae regulis solemnitate[m] ali-
 quam addiderint, et v. c. regulam iuris naturae: *fi-
 dem datam serua*; noua forma, nouaque veluti veste in-
 duerint, scilicet, vt illa promissa valeant, ad quae inter-
 rogatio, et responsio, seu stipulationum solemnitas
 accessisset; item vt donatio non esset valida, ni tra-
 ditio accederet, vt olim ante *L. 35. Cod. de donat.* Nec
 incitias imus, iura ciuitatum aliquando regulas iuris
 naturae, v. c. quod, vbi dominus rem suam inuenit, ibi
 vindicare possit, limitasse vid. *Dn. PRAESID. in specim.*
p. 16. 13. 6. et pag. 39. diff. de acquit. In hunc censum re-
 fer etiam regulas bonae politiae, libertatem natura-
 lem emendi vendendi, locandi, et si quae alia, circa
 varias res prudenter in ciuitate circumscribentes.
 De AUGUSTA domo Guelphica, referamus tantum,
 quae gesta sunt, scilicet: legem de exclusione praescri-
 ptionis immemorialis circa consolidanda praedia rus-
 ticorum fixit, sed in curis posterioribus, ob huius
 legis suae difficultatem, et incommodum, refixit. Ad
 legem regis Borussorum respondeant, quibus nobis
 melius de eius historia constat. Ceterum quod ICtus
 *2 debeat iudicare secundum legem ciuitatis quam-
 cunque, tralatitium, et a *Dn. PRAESIDE* nuper, et
 ante

Q

ante hos duos et viginti annos in *Oratione auspicali* Helmstadii habita, et in *Prolegom. ad Carol. circa fin. iam anno MDCCXXI.* animaduersum est.

*₁ Nam si aliquid secus factum, mihi non videtur iure factum.

*₂ Praecipue Ictus PISCATOR qui sapit.

§. XIII.

Nobis iam non fat otii est, pro dignitate argumenti, hanc quaestionem excutere. Sane 1) omnem VETUSTATEM, et omnes effectus eiusdem tollere, cum aequitate naturali, et vtilitati communi, originem debeat, modumque extricandi ex aequo et bono controuersias, cetera inextricabiles doceat: spectat ad nomothesium IURIS legislatorum SUMMI. Memini, aliquando purpuratos alicubi cogitasse de tollendo iure pauperum; sed abstinabant, cum tolli nequeant ipsi pauperes. Ex eadem causa non fat commode tolli potest VETUSTAS, quia tolli nequeunt: interitus probationum, edacitas temporis, vicissitudines et catastrophae rerum humanarum, quae mater sunt iuris VETUSTATIS. 2) Ratione praeteriti, et VETUSTATIS iam perfectae, quia ex hac, aequae ac ex pacto paciscenti, praescribenti ius quaeritur; ius vero quaesitum anemine, adeoque nec a principe auferendum, non nisi e dominio eminente, cuius exercitio tamen sola necessitas locum facit, VETUSTATIS auxilium seu praescriptio immemorialis tolli, aut rescindi potest. 3) Ratione futuri recte prohiberi potest omnis VETUSTATIS adlegatio, circa illa obiecta, quae repugnant regulis bonae politicae, v. c. *den guten Ordnungen von bauen L. 5. Cod. de oper. public.* pariter, quae abusum publico noxium continent, vt in *artic. CCXII. Carolinae*, vbi exempla. Mala enim atque

*Sententia
nostra de
hac quaes-
tione.*

atque vitia temporis continuacione non fiunt bona, sed peiora. Possunt etiam in FUTURUM a praescriptione eximi: tributa, praecipue in vsum certum, omnibus et singulis necessarium eroganda, vt: in muros, pontes, fontes. *L. 6. Cod. de oper. public.* Immo condipotest in futurum lex: vt nemini vllam a tributis immunitatem adlegare liceat in futurum, nisi ostenso priuilegio, consensu ordinum prouincialium quondam concesso, et actis publicis inserto. Immo ne ullam ignorantiam huius legis ullo tempore caussari liceat, facile a principe addi potest, vt a parochis quotannis die dominica, v. c. vbi de censu dando sermo ad populum fit, recitetur. Nam exemptio a communibus oneribus, nisi vbi v. c. officialibus in partem salarii imputatur, iniquitatem continet, nec opus est, vt ad illam acquirendam plures dentur modi acquirendi in ciuitate. Dein rectorum ciuitatum est, ciuium, quoad eius fieri potest, seruare AEQUALITATEM in illis, vbi omnium caussa aequalis, vt: in tributis obsecuritatem publicam soluendis. *Vid. Cod. Theodos. tit. de immun. concess; tit. si per obreptionem;* quaeque ibidem GRATIANUS et CONSTANTINUS, sanxerunt. Vt 4) autem generali statuto promiscue omnis VETUSTAS eliminetur, ni simul via aperiatur, quomodo humana negotia simul vicissitudinibus eximi, et probationes iurium omnium in aeternum sartae tectae custodiri queant, haud suaderem.

§. XIV.

Sine dubio autem obstat VETUSTATI, vt iam ^{Quae alias obstat praescriptio.} monitum, regula: *non valenti agere, non currit praescriptio.* Quamuis haec regula non tam obstat VETUSTATI iam EXISTENTI, quam ab initio impediatur illam

illam, QUO MINUS EXISTAT. An leges speciales
 clausula derogatoria munitae, impediunt VETUSTA-
 TEM? Respondemus: si lex eiusmodi abrogat, prohi-
 betque abusus, illam futurae etiam praescriptioni
 immemoriali, seu VETUSTATI obstare, et eandem
 impedire. Exemplum de archidiaconis, vid. pag.
 250. ap. *Dn. PRAESID. de archidiac. et synod. iud.*
 Nec enim vlla praescriptio debet esse privilegium ma-
 lorum hominum, aut abusum. Consentit HERT.
 ad paroem: *Hundert Iabr Vnrecht, ist nicht eine Stun-*
de Recht. Verum quid dicendum de LL. clausula
 praedicta munitis, de ADIAPHORIS, non de abusi-
 bus, praecipientibus? Has leges non tolli vsu contrario,
 contendit HERT. pag. II. *de L. claus. ne abrog. munit.*
 Non diffitetur tamen praxin contrariam, exemplo ipsius Au-
 rae Bullae, conuictus. Nos putamus: clausulam derogato-
 riam in his speciebus non obeffe. Nam vti clausula haec vo-
 luntate humana additur, ita eadem rursus demitur. Atqui ac-
 cedente VETUSTATE, clausulae *huic contraria*, derogatio
 mutatio voluntatis legislatoris, adeoque ADEMTIO clausulae
 a lege, cui olim addita fuit, in aprico est, et quod *immemoriali*
tempore constitutum, IURE constitutum, ipsaque vetustas vi-
 cem NOVAE LEGIS subit. Sunt haec ipsissima LL. nostrarum
 verba. Tandem quaeritur, an contra VETUSTATEM minori-
 bus, ecclesiis detur restitutio in integrum, vt ipsis contra alias
 praescriptiones darur, et responderur: non dari, nisi noua pro-
 batione probare possint aduersarium vicisse defectu proba-
 tionis minoris et ecclesiae in iudicio praecedente. Ast satis de
 praescriptione immemoriali per modum disputa-
 tionis dictum esto.

ERRATA.

pag. 46, §. 18. pr. lege: *dici.* p. 54. lin. 7. lege: *NON condemnat.*
 Linea XI. ibid. dele verba: *non tantum.*

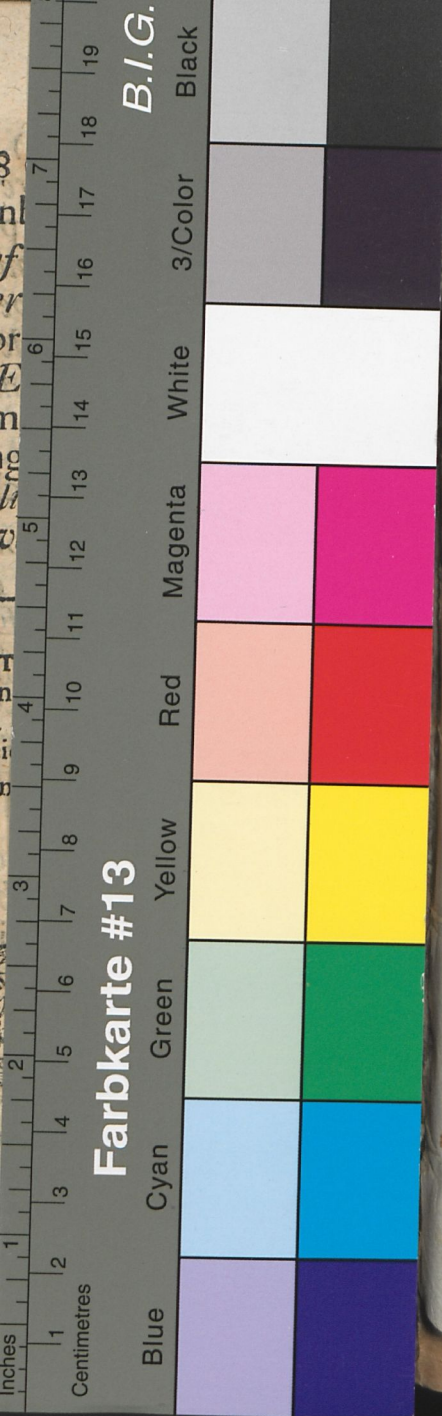
ULB Halle

004 337 697

3

DE 1734,8^a 9

GENVINA NATVRA
ET INDOLE

VETVSTATIS

SEV

PRAESCRPTIONIS
IMMEMORIALIS

CONSENTIENTE
AMPLISSIMO IVRECONSVLTORVM ORDINE
P R A E S I D E
D. IO. PAVLLO KRESSIO
CONSILIARIO REGIS AVLICO
FACVLTATIS IVRIDICAE ORDINARIO
ET IAM DECANO
*PRO CAPESSENDIS SVMMIS IN IVRE
HONORIBVS*

DIE NOVEMBRIS XXX. A. CL^o ID^o CCXXXIII. 1734. 27.
IN PVBLICVM
DISSERET

SIGISM. IAC. SILBERRAD
NORIMBERGENSIS.

HELMSTADII
TYPIS PAVLLI DIETERICI SCHNORRII,
ACAD. TYPOGR.